Conselleria de Presidència i Agricultura, Pesca, Alimentació i Aigua

RESOLUCIÓ de 12 de desembre de 2014, de la directora general del Secretariat del Consell i Relacions amb Les Corts, per la qual es disposa la publicació de l'acord interinstitucional pel qual s'aprova el protocol per a la coordinació de les actuacions en matèria de violència de gènere a la Comunitat Valenciana. [2014/11458]

La Generalitat, la Delegació del Govern a la Comunitat Valenciana, el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, la Fiscalia de la Comunitat Valenciana, la Federació Valenciana de Municipis i Províncies i el Consell Valencià de Col·legis d'Advocats han subscrit, prèvia tramitació reglamentària, el 21 de novembre de 2014, l'acord interinstitucional pel qual s'aprova el protocol per a la coordinació de les actuacions en matèria de violència de gènere a la Comunitat Valenciana.

En compliment del que establix l'article 8.2 de la Llei de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, procedix la publicació en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana* de l'esmentat acord, que ha quedat inscrit en el Registre de Convenis de la Generalitat amb el número 1309/2014 i que figura com a annex d'esta resolució.

València, 12 de desembre de 2014.– La directora general del Secretariat del Consell i Relacions amb Les Corts: Marta Martí Arador.

ACORD INTERINSTITUCIONAL PEL QUAL S'APROVA EL PROTOCOL PER A LA COORDINACIÓ DE LES ACTUACIONS EN MATÈRIA DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE A LA COMUNITAT VALENCIANA

Índex

1. Introducció.
2. Acord interinstitucional pel qual s'aprova el protocol per a la coordinació de les actuacions en matèria de violència de gènere a la Comunitat Valenciana.
3. Protocol per a la coordinació de les actuacions en matèria de violència de gènere a la Comunitat Valenciana.
a. Principis rectors de l'actuació de les administracions públiques competents en matèria de violència de gènere a la Comunitat Valenciana.
b. Drets de les víctimes de violència de gènere a la Comunitat Valenciana.
c. Tipus d'intervenció.
d. Àmbits d'actuació.
– Àmbit de la Seguretat
1. Servici d'Emergències 112 a la Comunitat Valenciana
2. Les forces i cossos de seguretat de l'Estat
3. La policia local
– Àmbit judicial
1. Jutjats de violència sobre la dona
2. Fiscalia especialitzada en violència de gènere
3. La personació de la Generalitat com a acusació popular
4. Oficines d'Atenció a les Víctimes
5. Institut de Medicina Legal: les unitats de Valoració Forense Integral (UVFI)
6. Consell Valencià de Col·legis d'Advocats
– Àmbit sanitari
– Àmbit social
1.Recursos d'atenció a les víctimes en l'àmbit autonòmic
2.Atenció a les víctimes en l'àmbit municipal
– Àmbit econòmic i laboral
– Àmbit educatiu
– Coordinació. La Unitat de Coordinació contra la Violència sobre la Dona de la Delegació del Govern i de les Unitats de Violència de les Subdelegacions del Govern a la Comunitat Valenciana.
e. Diagrames d'intervenció.

Consellería de Presidencia y Agricultura, Pesca, Alimentación y Agua

RESOLUCIÓN de 12 de diciembre de 2014, de la directora general del Secretariado del Consell y Relaciones con Les Corts, por la que se dispone la publicación del acuerdo interinstitucional por el que se aprueba el protocolo para la coordinación de las actuaciones en materia de violencia de género en la Comunitat Valenciana. [2014/11458]

La Generalitat, la Delegación del Gobierno en la Comunitat Valenciana, el Tribunal Superior de Justicia de la Comunitat Valenciana, la Fiscalía de la Comunitat Valenciana, la Federación Valenciana de Municipios y Provincias y el Consejo Valenciano de Colegios de Abogados han suscrito, previa tramitación reglamentaria, el día 21 de noviembre de 2014, el acuerdo interinstitucional por el que se aprueba el protocolo para la coordinación de las actuaciones en materia de violencia de género en la Comunitat Valenciana.

En cumplimiento de lo establecido en el artículo 8.2 de la Ley de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común, procede la publicación en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana* del citado Acuerdo, que ha quedado inscrito en el Registro de Convenios de la Generalitat con el número 1309/2014 y que figura como anexo de esta resolución.

Valencia, 12 de diciembre de 2014.– La directora general del Secretariado del Consell y Relaciones con Les Corts: Marta Martí Arador.

ACUERDO INTERINSTITUCIONAL POR EL QUE SE APRUEBA EL PROTOCOLO PARA LA COORDINACIÓN DE LAS ACTUACIONES EN MATERIA VIOLENCIA DE GÉNERO EN LA COMUNITAT VALENCIANA

Índice

1. Introducción.
2. Acuerdo interinstitucional por el que se aprueba el protocolo para la coordinación de las actuaciones en materia violencia de género en la Comunitat Valenciana.
3. Protocolo para la coordinación de las actuaciones en materia de violencia de género en la Comunitat Valenciana.
a. Principios rectores de la actuación de las administraciones públicas competentes en materia de violencia de género en la Comunitat Valenciana.
b. Derechos de las víctimas de violencia de género en la Comunitat Valenciana.
c. Tipos de intervención.
d. Ámbitos de actuación
– Ámbito de la seguridad
1. Servicio de Emergencias 112 en la Comunitat Valenciana
2. Las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado
3. La policía local
– Ámbito judicial
1. Juzgados de violencia sobre la mujer
2. Fiscalía especializada en violencia de género
3. La personación de la Generalitat como acusación popular
4. Oficinas de Atención a las Víctimas
5. Instituto de Medicina Legal: las unidades de Valoración Forense Integral (UVFI)
6. Consejo Valenciano de Colegio de Abogados
– Ámbito sanitario
– Ámbito social
1. Recursos de atención a las víctimas en el ámbito autonómico
2. Atención a las víctimas en el ámbito municipal
– Ámbito económico y laboral
– Ámbito educativo
– Coordinación. La Unidad de Coordinación contra la Violencia sobre la Mujer de la Delegación del Gobierno y de las Unidades de Violencia de las Subdelegaciones del Gobierno en la Comunitat Valenciana.
e. Diagramas de intervención

INTRODUCCIÓ

L'eradicació de la violència sobre les dones és un dels objectius fonamentals de tots els poders públics. La violència de gènere no és un problema que afecte l'àmbit privat sinó que és un problema de caràcter públic que produïx el rebuig de la societat.

La Quarta Conferència Mundial sobre la Dona, celebrada en Beijing en 1995, va identificar la violència contra la dona com un dels àmbits d'especial preocupació que ha de ser objecte de particular insistència per part dels governs, la comunitat internacional i la societat civil.

Tal com assenyala el preàmbul de la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, els poders públics no poden ser aliens a la violència de gènere, que constituïx un dels atacs més flagrants als drets fonamentals, i són els poders públics els obligats per la Constitució a adoptar totes les mesures d'acció positiva per a fer reals i efectius els mencionats drets, i remoure els obstacles que impedixen o en dificulten la plenitud.

En exercici d'eixa obligació constitucional de vetlar per l'efectivitat dels drets fonamentals el legislador nacional i autonòmic han promulgat importants instruments normatius a fi d'actuar contra la violència de gènere com a manifestació de la discriminació, les situacions de desigualtat i les relacions de poder dels hòmens sobre les dones. En eixe sentit a més de la ja mencionada Llei Orgànica 1/2004, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, a la nostra comunitat autònoma és d'aplicació la Llei 7/2012, Integral contra la Violència sobre la Dona en l'Àmbit de la Comunitat Valenciana.

Ambdós instruments legislatius aborden el problema de la violència de gènere de manera integral i comprenen tant els aspectes preventius, educatius, socials, com assistencials i d'atenció a les víctimes.

L'objectiu d'eixe caràcter integral és proporcionar una resposta global a la problemàtica de la violència sobre les dones. Esta resposta global requerix l'actuació coordinada de tots els agents que tinguen la titularitat dels recursos públics destinats a la prevenció, la detecció, la protecció i l'atenció a les víctimes i a les seues filles i fills, i aprofitar les sinergies i sumar tots els esforços.

A fi de garantir esta actuació coordinada, l'article 32 de la Llei Orgànica 1/2004, establix que els poders públics elaboraran plans de col·laboració que garantisquen l'ordenació de les seues actuacions en la prevenció, l'assistència i la persecució dels actes de violència de gènere. En desplegament dels dits plans, s'articulen protocols d'actuació que determinen els procediments que asseguren una actuació global i integral de les distintes administracions i dels servicis implicats.

En eixe mateix sentit es pronuncien els articles 71 i 72 de la Llei 7/2012, de la Generalitat Valenciana, que establixen l'oportunitat de subscriure acords de col·laboració i coordinació entre totes les administracions i institucions implicades en l'eradicació de la violència de gènere.

L'Estratègia Nacional per a l'Eradicació de la Violència contra la Dona 2013-2016 aprovada en el Consell de Ministres, el 26 de juliol de 2013, establix com un dels eixos transversals la coordinació i el treball en xarxa.

Les actuacions per a l'eradicació de la violència de gènere i per a donar resposta a les necessitats de les víctimes de violència i dels seus fills i filles, impliquen els tres nivells territorials en què s'estructura l'Estat, així com les diferents àrees funcionals en què s'organitza l'activitat administrativa. És per això necessari articular instruments de coordinació entre tots els agents intervinents a fi d'evitar duplicitats, i la revictimització. Les dones víctimes de la violència per motius de gènere i els seus fills requerixen ben sovint especial suport i protecció a causa de l'elevat risc de victimització secundària lligada a este tipus de violència. Tal com s'assenyala en el preàmbul de la Directiva 2012/29/UE, del Parlament Europeu i del Consell, de 25 d'octubre de 2012, el risc de victimització secundària o reiterada ha de limitar-se duent a terme actuacions de forma coordinada i amb respecte, permetent a les víctimes guanyar confiança en les autoritats. Es tracta de maximitzar l'eficàcia i unir els esforços de tots els agents intervinents sempre en benefici de les víctimes de la violència de gènere i dels seus fills i filles.

INTRODUCCIÓN

La erradicación de la violencia sobre las mujeres es uno de los objetivos fundamentales de todos los poderes públicos. La violencia de género no es un problema que afecte al ámbito privado sino que es un problema de carácter público que produce el rechazo de la sociedad.

La Cuarta Conferencia Mundial sobre la Mujer, celebrada en Beijing en 1995, identificó la violencia contra la mujer como uno de los ámbitos de especial preocupación que debe ser objeto de particular hincapié por parte de los gobiernos, la comunidad internacional y la sociedad civil.

Tal y como señala el preámbulo de la Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, los poderes públicos no pueden ser ajenos a la violencia de género, que constituye uno de los ataques más flagrantes a los derechos fundamentales, siendo los poderes públicos los obligados por la Constitución a adoptar todas las medidas de acción positiva para hacer reales y efectivos dichos derechos, removiendo los obstáculos que impiden o dificultan su plenitud.

En ejercicio de esa obligación constitucional de velar por la efectividad de los derechos fundamentales el legislador nacional y autonómico ha promulgado importantes instrumentos normativos con el fin de actuar contra la violencia de género como manifestación de la discriminación, las situaciones de desigualdad y las relaciones de poder de los hombres sobre las mujeres. En ese sentido además de la ya mencionada Ley Orgánica 1/2004, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, en nuestra comunidad autónoma es de aplicación la Ley 7/2012, Integral contra la Violencia sobre la Mujer en el Ámbito de la Comunitat Valenciana.

Ambos instrumentos legislativos abordan el problema de la violencia de género de manera integral abarcando tantos los aspectos preventivos, educativos, sociales, asistenciales y de atención a las víctimas.

El objetivo de ese carácter integral es proporcionar una respuesta global a la problemática de la violencia sobre las mujeres. Esta respuesta global requiere la actuación coordinada de todos agentes que ostentan la titularidad de los recursos públicos destinados a la prevención, detección, protección y atención a las víctimas y sus hijas e hijos, aprovechando las sinergias y sumando todos los esfuerzos.

Con el fin de garantizar esta actuación coordinada, el artículo 32 de la Ley Orgánica 1/2004, establece que los poderes públicos elaborarán planes de colaboración que garanticen la ordenación de sus actuaciones en la prevención, asistencia y persecución de los actos de violencia de género. En desarrollo de dichos planes, se articulan protocolos de actuación que determinen los procedimientos que aseguren una actuación global e integral de las distintas administraciones y servicios implicados.

En ese mismo sentido se pronuncian los artículos 71 y 72 de la ley 7/2012 de la Generalitat Valenciana, que establecen la oportunidad de suscribir acuerdos de colaboración y coordinación entre todas las administraciones e instituciones implicadas en la erradicación de la violencia de género.

La Estrategia Nacional para la Erradicación de la Violencia contra la Mujer 2013-2016 aprobada en Consejo de Ministros, el 26 de julio de 2013, establece como uno de sus ejes transversales la coordinación y el trabajo en red.

Las actuaciones para la erradicación de la violencia de género y para dar respuesta a las necesidades de las víctimas de violencia y sus hijos e hijas, implican a los tres niveles territoriales en que se estructura el Estado, así como a diferentes áreas funcionales en que se organiza la actividad administrativa. Es por ello necesario articular instrumentos de coordinación entre todos los agentes intervinientes con el fin de evitar duplicidades, y la revictimización. Las mujeres víctimas de la violencia por motivos de género y sus hijos requieren con frecuencia especial apoyo y protección debido al elevado riesgo de victimización secundaria ligada a este tipo de violencia. Tal y como se señala en el preámbulo de la Directiva 2012/29/UE, del Parlamento Europeo y del Consejo, de 25 de octubre de 2012, el riesgo de victimización secundaria o reiterada debe limitarse llevando a cabo actuaciones de forma coordinada y con respeto, permitiendo a las víctimas ganar confianza en las autoridades. Se trata de maximizar la eficacia y aunar los esfuerzos de todos los agentes intervinientes siempre en beneficio de las víctimas de la violencia de género y de sus hijos e hijas.

Eixe és el compromís que assumixen tots els agents involucrats en la lluita contra la violència sobre la dona en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.

Este acord el subscriuen les administracions públiques dels 3 nivells -estatal, autonòmic i municipal– i els agents intervinents en matèria de violència de gènere en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, en línia amb allò que s'ha assenyalat en la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, en l'article 32 a l'establir que: «Els poders públics elaboraran plans de col·laboració que garantisquen l'ordenació de les seues actuacions en la prevenció, l'assistència i la persecució dels actes de violència de gènere, que hauran d'implicar les administracions sanitàries, l'Administració de Justícia, les forces i cossos de seguretat i els servicis socials i organismes d'igualtat».

L'elaboració del protocol de coordinació és fruit de l'acord adoptat el 26 de novembre de 2012, en el si de la reunió del Grup de Treball de Violència de Gènere en el marc del Consell Autonòmic de Seguretat.

Este acord es presenta com un acord ampli i obert, cridat a anar perfeccionant-se a través del desenrotllament pràctic de les actuacions previstes en este, orientades totes a la configuració d'un sistema integral d'atenció a les víctimes de la violència de gènere.

El protocol per a la coordinació de les actuacions en matèria de violència de gènere en l'àmbit de la Comunitat Valenciana és un document que explica l'organització de la resposta que es presta davant d'una situació de violència exercida contra les dones per raó del seu sexe i en concret; identifica institucions i persones a qui recórrer, en quin moment fer-ho, de quina manera i amb quin objecte; aclarix les competències i responsabilitats de cada una; i expressa el compromís assumit per cada una d'estes en la resposta a proporcionar.

ACORD INTERINSTITUCIONAL PEL QUAL S'APROVA EL PROTOCOL PER A LA COORDINACIÓ DE LES ACTUACIONS EN MATÈRIA DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE A LA COMUNITAT VALENCIANA.

Reunits a València, el 21 de novembre de 2014

Alberto Fabra Part, president de la Generalitat.

Serafín Castellano Gómez, delegat del Govern a la Comunitat Valenciana.

Elena Bastidas Bono, presidenta de la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.

Pilar de la Oliva Marrades, presidenta del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana.

Antonio Montabes Córdoba, fiscal superior de la Fiscalia de la Comunitat Valenciana.

Mariano Durán Lalaguna, president del Consell Valencià de Collegis d'Advocats.

Exposen

Que la violència que s'exercix sobre les dones en totes les seues formes constituïx una violació dels drets humans, i constituïx un atemptat contra la dignitat i la integritat física i moral de les dones. La violència de gènere és la màxima manifestació de la discriminació, les situacions de desigualtat i les relacions de poder dels hòmens sobre les dones, i és un problema de caràcter públic que transcendix l'àmbit privat i produïx el rebuig del conjunt de la societat.

Que l'eradicació de la violència sobre les dones és un dels objectius fonamentals de tots els poders públics. Que els poders públics no poden ser aliens a la violència de gènere, que constituïx un dels atacs més flagrants als drets fonamentals, i són els poders públics els obligats per la Constitució a adoptar totes les mesures d'acció positiva per a fer reals i efectius els dits drets, i remoure els obstacles que impedixen o en dificulten la plenitud.

Que en l'exercici d'eixa obligació constitucional de vetlar per l'efectivitat dels drets fonamentals el legislador nacional i autonòmic ha promulgat importants instruments normatius a fi d'actuar contra la violència de gènere, i cal destacar la Llei Orgànica 1/2004, de Mesures de

Ese es el compromiso que asumen todos los agentes involucrados en la lucha contra la violencia sobre la Mujer en el ámbito de la Comunitat Valenciana.

El presente acuerdo lo suscriben las administraciones públicas de los 3 niveles– estatal, autonómico y municipal– y agentes intervinientes en materia de violencia de género en el ámbito de la Comunitat Valenciana, en línea con lo señalado en la Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, en su Artículo 32 al establecer que «Los poderes públicos elaborarán planes de colaboración que garanticen la ordenación de sus actuaciones en la prevención, asistencia y persecución de los actos de violencia de género, que deberán implicar a las Administraciones sanitarias, la Administración de Justicia, las fuerzas y cuerpos de seguridad y los servicios sociales y organismos de igualdad».

La elaboración del protocolo de coordinación es fruto del acuerdo adoptado el 26 de noviembre de 2012, en el seno de la reunión del Grupo de Trabajo de Violencia de Género en el marco del Consejo Autonómico de Seguridad.

El presente acuerdo se presenta como un acuerdo amplio y abierto, llamado a ir perfeccionándose a través del desarrollo práctico de las actuaciones contempladas en el mismo, orientadas todas ellas a la configuración de un sistema integral de atención a las víctimas de la violencia de género.

El protocolo para la coordinación de las actuaciones en materia de violencia de género en el ámbito de la Comunitat Valenciana es un documento que explica la organización de la respuesta que se presta ante una situación de violencia ejercida contra las mujeres por razón de su sexo y en concreto; identifica instituciones y personas a las que recurrir, en qué momento hacerlo, de qué manera y con qué objeto; clarifica las competencias y responsabilidades de cada una; y expresa el compromiso asumido por cada una de ellas en la respuesta a proporcionar.

ACUERDO INTERINSTITUCIONAL POR EL QUE SE APRUEBA EL PROTOCOLO PARA LA COORDINACIÓN DE LAS ACTUACIONES EN MATERIA DE VIOLENCIA DE GÉNERO EN LA COMUNITAT VALENCIANA.

Reunidos en Valencia, el 21 de noviembre de 2014

Alberto Fabra Part, Presidente de la Generalitat

Serafín Castellano Gómez, Delegado del Gobierno en la Comunitat Valenciana.

Elena Bastidas Bono, presidenta de la Federación Valenciana de Municipios y Provincias.

Pilar de la Oliva Marrades, presidenta del Tribunal Superior de Justicia de la Comunidad Valenciana.

Antonio Montabes Córdoba, fiscal superior de la Fiscalía de la Comunitat Valenciana.

Mariano Durán Lalaguna, presidente del Consejo Valenciano de Colegios de Abogados.

Exponen

Que la violencia que se ejerce sobre las mujeres en todas sus formas constituye una violación de los derechos humanos, constituyendo un atentado contra la dignidad e integridad física y moral de las mujeres. La violencia de género es la máxima manifestación de la discriminación, las situaciones de desigualdad y las relaciones de poder de los hombres sobre las mujeres, siendo un problema de carácter público que transciende el ámbito privado y produce el rechazo del conjunto de la sociedad.

Que la erradicación de la violencia sobre las mujeres es uno de los objetivos fundamentales de todos los poderes públicos. Que los poderes públicos no pueden ser ajenos a la violencia de género, que constituye uno de los ataques más flagrantes a los derechos fundamentales, siendo los poderes públicos los obligados por la Constitución a adoptar todas las medidas de acción positiva para hacer reales y efectivos dichos derechos, removiendo los obstáculos que impiden o dificultan su plenitud.

Que en ejercicio de esa obligación constitucional de velar por la efectividad de los derechos fundamentales el legislador nacional y autonómico ha promulgado importantes instrumentos normativos con el fin de actuar contra la violencia de género, siendo destacables la Ley

Protecció Integral contra la Violència de Gènere, i a la nostra Comunitat Autònoma la Llei 7/2012, Integral contra la Violència sobre la Dona en l'Àmbit de la Comunitat Valenciana.

Que s'entén per víctima de violència sobre la dona: tota dona o xiqueta que siga objecte de qualsevol comportament d'acció o omissió pel qual un home infligix en la dona danys físics, sexuals i/o psicològics, basat en la pertinença d'esta al sexe femení, com a resultat de la situació de desigualtat i de les relacions de poder dels hòmens sobre les dones; així com les amenaces d'estos actes, la coacció o la privació arbitrària de llibertat, tant si es produïxen en la vida pública com en la privada. Així mateix es consideren igualment víctimes els fills i les filles menors i/o persones subjectes a tutela o acolliment d'estes que patisquen qualsevol perjuí com a conseqüència de l'agressió a aquelles.

Que el tractament de les situacions de violència de gènere ha de ser integral i ha de comprendre tant els aspectes preventius, educatius i socials com assistencials i d'atenció a les víctimes. Esta resposta integral requerix l'actuació coordinada de tots els agents que tinguen la titularitat dels recursos públics destinats a la prevenció, la detecció, la protecció i l'atenció a les víctimes i les seues filles i fills, i aprofitar les sinergies i sumar tots els esforços.

Que a fi de garantir l'ordenació de les actuacions de totes les administracions amb competències en l'àmbit de la violència de gènere, la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, en l'article 32 establix que els poders públics elaboraran plans de col·laboració que garantisquen l'ordenació de les seues actuacions en la prevenció, l'assistència i la persecució dels actes de violència de gènere, que hauran d'implicar les administracions sanitàries, l'Administració de Justícia, les forces i cossos de seguretat i els Servicis Socials i organismes d'Igualtat. La mateixa previsió es preveu en els articles 71 i 72 de la Llei 7/2012, de la Generalitat Valenciana, que establixen l'oportunitat de subscriure acords de col·laboració i coordinació entre totes les administracions i institucions implicades en l'eradicació de la violència de gènere. Així mateix, l'Estratègia Nacional per a l'Eradicació de la Violència contra la Dona, 2013-2016, aprovada en el Consell de Ministres, el 26 de juliol de 2013, com a instrument vertebrador de l'actuació dels poders públics en esta matèria, establix com un dels eixos transversals la coordinació i el treball en xarxa.

En virtut d'allò que s'ha exposat, les parts firmants,

ACORDEN

Primer. L'objectiu del present acord és la coordinació de les actuacions en matèria de Violència de Gènere a la Comunitat Valenciana, a través de l'aprovació del Protocol annex al present acord, a fi d'optimitzar i millorar l'eficàcia de la resposta institucional i l'actuació dels professionals i de les professionals de totes les entitats firmants en els àmbits educatiu, sanitari, policial, judicial, laboral i social.

Segon. Les institucions firmants vetlaran perquè les víctimes siguen tractades de manera respectuosa, sensible, i no discriminatòria, en tots els seus contactes amb qualsevol autoritat competent o servici de suport. De la mateixa manera, es comprometen a prestar a les dones víctimes de violència de gènere i, si és el cas, a les seues filles i fills menors, una atenció immediata, especialitzada i adequada a les seues necessitats; a proporcionar-los una protecció efectiva i a facilitar la seua recuperació integral.

Així mateix es comprometen a establir estratègies de proximitat que contribuïsquen a eliminar la victimització secundària, i a facilitar als professionals ferramentes d'informació i de derivació eficaç per a evitar el pelegrinatge d'institució en institució de les dones i de les seues filles i fills.

Tercer. Les institucions firmants es comprometen a fomentar, cada una en l'àmbit de les seues competències, actuacions de sensibilització i a promoure una resposta activa i solidària davant de la violència de gènere i les seues víctimes.

Orgánica 1/2004, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, y en nuestra Comunidad Autónoma la Ley 7/2012, Integral contra la Violencia sobre la Mujer en el Ámbito de la Comunitat Valenciana.

Que se entiende por víctima de violencia sobre la mujer: toda mujer o niña que sea objeto de cualquier comportamiento de acción u omisión por el que un hombre inflige en la mujer daños físicos, sexuales y/o psicológicos, basado en la pertenencia de esta al sexo femenino, como resultado de la situación de desigualdad y de las relaciones de poder de los hombres sobre las mujeres; así como las amenazas de tales actos, la coacción o la privación arbitraria de libertad, tanto si se producen en la vida pública como en la privada. Asimismo se consideran igualmente víctimas los hijos e hijas menores y/o personas sujetas a tutela o acogimiento de las mismas que sufran cualquier perjuicio como consecuencia de la agresión a aquellas.

Que el tratamiento de las situaciones de violencia de género ha de ser integral y debe abarcar tanto los aspectos preventivos, educativos, sociales, asistenciales y de atención a las víctimas. Esta respuesta integral requiere la actuación coordinada de todos agentes que ostentan la titularidad de los recursos públicos destinados a la prevención, detección, protección y atención a las víctimas y sus hijas e hijos, aprovechando las sinergias y sumando todos los esfuerzos.

Que con el fin de garantizar la ordenación de las actuaciones de todas las administraciones con competencias en el ámbito de la violencia de género, la Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, en su Artículo 32 establece que los poderes públicos elaborarán planes de colaboración que garanticen la ordenación de sus actuaciones en la prevención, asistencia y persecución de los actos de violencia de género, que deberán implicar a las Administraciones sanitarias, la Administración de Justicia, las fuerzas y cuerpos de seguridad y los servicios sociales y organismos de igualdad. La misma previsión se contempla en los artículos 71 y 72 de la ley 7/2012 de la Generalitat Valenciana, que establecen la oportunidad de suscribir acuerdos de colaboración y coordinación entre todas las administraciones e instituciones implicadas en la erradicación de la violencia de género. Asimismo, la Estrategia Nacional para la Erradicación de la Violencia contra la Mujer, 2013-2016, aprobada en Consejo de Ministros, el 26 de julio de 2013, como instrumento vertebrador de la actuación de los poderes públicos en esta materia, establece como uno de sus ejes transversales la coordinación y el trabajo en red.

En virtud de lo expuesto, las partes firmantes,

ACUERDAN

Primero. El objetivo del presente Acuerdo es la coordinación de las actuaciones en materia de Violencia de Género en la Comunitat Valenciana, a través de la aprobación del Protocolo anexo al presente Acuerdo, con el fin de optimizar y mejorar la eficacia de la respuesta institucional y la actuación de los y las profesionales de todas las entidades firmantes en los ámbitos educativo, sanitario, policial, judicial, laboral, y social.

Segundo. Las instituciones firmantes velarán para que las víctimas sean tratadas de manera respetuosa, sensible, y no discriminatoria, en todos sus contactos con cualquier autoridad competente o servicio de apoyo. De la misma manera, se comprometen a prestar a las mujeres víctimas de violencia de género y, en su caso, a sus hijas e hijos menores, una atención inmediata, especializada y adecuada a sus necesidades; a proporcionarles una protección efectiva y a facilitar su recuperación integral.

Asimismo se comprometen a establecer estrategias de proximidad que contribuyan a eliminar la victimización secundaria, facilitando a las y los profesionales herramientas de información y de derivación eficaces para evitar el peregrinaje de institución a institución de las mujeres y de sus hijas e hijos.

Tercero. Las instituciones firmantes se comprometen a fomentar, cada una en el ámbito de sus competencias, actuaciones de sensibilización promoviendo una respuesta activa y solidaria ante la violencia de género y sus víctimas.

Quart. Les institucions firmants es comprometen a adequar la seua actuació en els casos de violència de gènere als protocols d'actuació coordinada que s'incorporen al present acord dins del marc de les seues competències respectives i amb ple respecte a la independència judicial. Per a això es comprometen a difondre entre els professionals que integren estes institucions el contingut del present protocol.

Quint. El seguiment, l'actualització i la millora de les actuacions derivades del present acord es durà a terme dins del Grup de Treball sobre Violència de Gènere existent en el marc del Consell Autonòmic de Seguretat. Este grup de treball estarà assessorat per una Comissió de Seguiment del Protocol per a la coordinació de les actuacions en matèria de violència de gènere a la Comunitat Valenciana. Esta comissió estarà integrada per un representant a nivell tècnic designat per cada una de les institucions següents:

– Delegació del Govern a la Comunitat Valenciana. El representant o la representant de la Delegació del Govern tindrà la presidència de la Comissió de Seguiment.
– Direcció Superior de Policia a la Comunitat Valenciana.
– Guàrdia Civil.
– Conselleria competent en matèria d'Educació.
– Conselleria competent en matèria de Sanitat.
– Conselleria competent en matèria de Benestar Social.
– Conselleria competent en matèria de Justícia i Governació.
– Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana.
– Fiscalia provincial.
– Federació Valenciana de Municipis i Províncies.
– Consell Valencià de Col·legis d'Advocats.

La Comissió de Seguiment tindrà les funcions següents:

– Seguiment i avaluació de l'aplicació del Protocol de coordinació

– Formular propostes de millora en les actuacions destinades a l'atenció i la protecció de les víctimes de violència de gènere.

La Comissió de Seguiment es reunirà almenys una vegada a l'any en sessió ordinària. A més podrà celebrar sessions extraordinàries a iniciativa de qualsevol dels seus integrants.

Sext. El present acord tindrà efectes des del dia de la firma. La validesa és d'un any i es prorrogarà tàcitament, excepte denúncia expressa d'alguna de les parts.

Alberto Fabra Part
President de la Generalitat

Serafín Castellano Gómez
Delegat del Govern a la C. Valenciana

Pilar de la Oliva Marrades
Presidenta del Tribunal Superior de Justícia de la C. Valenciana

Antonio Montabes Córdoba
Fiscal superior de la Fiscalia de la C. Valenciana

Elena Bastidas Bono
Presidenta de la Federació Valenciana de Municipis i Províncies

Mariano Durán Lalaguna
President del Consell Valencià de Col·legis d'Advocats

Cuarto. Las instituciones firmantes se comprometen a adecuar su actuación en los casos de violencia de género a los protocolos de actuación coordinada que se incorporan al presente acuerdo dentro del marco de sus respectivas competencias y con pleno respeto a la independencia judicial. Para ello se comprometen a difundir entre los profesionales que integran estas instituciones el contenido del presente Protocolo.

Quinto. El seguimiento, actualización y mejora de las actuaciones derivadas del presente acuerdo se llevará a cabo dentro del Grupo de Trabajo sobre Violencia de Género existente en el marco del Consejo Autonómico de Seguridad. Este Grupo de Trabajo estará asesorado por una Comisión de Seguimiento del Protocolo para la coordinación de las actuaciones en materia de violencia de género en la Comunitat Valenciana. Esta comisión estará integrada por un representante a nivel técnico designado por cada una de las siguientes instituciones:

– Delegación de Gobierno en la Comunitat Valenciana. El o la representante de la Delegación del Gobierno ostentará la presidencia de la Comisión de Seguimiento.
– Jefatura Superior de Policía en la Comunitat Valenciana
– Guardia Civil
– Consellería competente en materia de Educación
– Consellería competente en materia de Sanidad
– Consellería competente en materia de Bienestar Social
– Consellería competente en materia de Justicia y Gobernación
– Tribunal Superior de Justicia en la Comunidad Valenciana
– Fiscalía provincial
– Federación Valenciana de Municipios y Provincias
– Consejo Valenciano de Colegios de Abogados

La Comisión de Seguimiento tendrá las siguientes funciones:

– Seguimiento y evaluación de la aplicación del Protocolo de coordinación

– Formular propuestas de mejora en las actuaciones destinadas a la atención y protección de las víctimas de violencia de género.

La Comisión de Seguimiento se reunirá al menos una vez al año en sesión ordinaria. Además podrá celebrar sesiones extraordinarias a iniciativa de cualquiera de sus integrantes.

Sexto. El presente acuerdo tendrá efectos desde el día de su firma. Su validez es de un año y se prorrogará tácitamente, salvo denuncia expresa de alguna de las partes.

Alberto Fabra Part
President de la Generalitat

Serafín Castellano Gómez
Delegado del Gobierno en la C. Valenciana

Pilar de la Oliva Marrades
Presidenta del Tribunal Superior de Justicia de la C. Valenciana

Antonio Montabes Córdoba
Fiscal Superior de la Fiscalía de la C. Valenciana

Elena Bastidas Bono
Presidenta de la Federación Valenciana de Municipios y Provincias

Mariano Durán Lalaguna
Presidente del Consejo Valenciano de Colegios de Abogados

PROTOCOL PER A LA COORDINACIÓ DE LES ACTUACIONS EN MATÈRIA DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE A LA COMUNITAT VALENCIANA

A. PRINCIPIS RECTORS DE L'ACTUACIÓ DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES COMPETENTS EN MATÈRIA DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE A LA COMUNITAT VALENCIANA

Totes les administracions públiques i els agents intervinents en el present protocol es comprometen a actuar en l'atenció i la protecció de les víctimes de violència de gènere, en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb els principis següents:

- **Actuació personalitzada i immediata de les dones que patixen violència i dels seus fills i filles**, per mitjà d'accions adaptades a les necessitats pròpies de cada dona i dels seus fills i filles, i promoure per a estes respostes integrals i personalitzades, donades les distintes situacions de cada una de les dones. Es tindrà en compte la situació personal, familiar, econòmica i cultural de cada dona, així com el seu nivell formatiu i el seu perfil professional, entre altres aspectes. I s'adoptaran les mesures adequades per a ajudar a fer que les víctimes entenguen i puguen ser enteses des del primer moment que tinguen contacte amb qualsevol autoritat competent.

- **Atenció professional especialitzada:** la resposta professional especialitzada i compromesa és determinant per a contribuir a la creació d'una societat lliure de violència contra la dona i el suport als que la patixen. Per a això és necessari l'acompanyament i el suport professional a les víctimes en tot el recorregut. Les administracions públiques i els agents intervinents garantiran que aquells funcionaris que hagen d'entrar en contacte amb les víctimes reben formació especialitzada a fi de millorar la seua conscienciació respecte de les necessitats de les víctimes i de capacitar-los per a tractar les víctimes de manera imparcial, respectuosa i professional.

- **Actuació respectuosa amb la intimitat i privacitat de les víctimes,** i garantir la seua seguretat i la confidencialitat, i sense por de castics ni represàlies. Especialment es posarà especial atenció pel que fa als llocs en què estes o els seus fills i filles hagen de ser ateses, i establir les condicions necessàries per a evitar el contacte entre les víctimes i els seus agressors.

- **Foment de l'autonomia i l'autoestima de les dones:** amb reconeixement ple i suport a la capacitat de les dones per a adoptar les seues decisions en el procés d'eixida i recuperació integral, impulsant la seua independència i responsabilitat personal i posant en valor la seua capacitat de supervivència, i superació. Per a això, es proporcionarà a les dones formació específica i tota la informació sobre els drets que té, així com els recursos disponibles si és el cas. L'objectiu serà sempre que puga prendre les seues decisions d'acord amb els seus interessos i les seues necessitats.

- **Actuació coordinada,** entre tots els agents i les institucions intervinents en els distints àmbits, proposar la creació d'una verdadera actuació en xarxa per mitjà de l'existència d'instruments d'informació recíproca, transferència de coneixement i col·laboració entre tots els agents. Es primarà la coordinació interna entre administracions per a evitar duplicitats o llacunes en la intervenció i aconseguir una actuació eficaç. Cada agent intervinent realitzarà, segons els casos, i el que establix el present protocol, les derivacions als altres recursos que procedisquen segons els casos i informarà degudament la víctima.

- **Actuació proactiva i sensibilització de la societat:** les administracions públiques i els agents intervinents fomentaran la participació activa compromesa i responsable de tots, societat i professionals, en la prevenció i detecció de la violència i la protecció i assistència a les dones. En este sentit, es promouran les coalicions locals, que s'articulen com a anella entre les administracions públiques i les víctimes, per al suport i l'apoderament d'estes en el seu procés de recuperació[1].

1 Segons el model establit en el projecte europeu Iceberg (Daphe III)

PROTOCOLO PARA LA COORDINACIÓN DE LAS ACTUACIONES EN MATERIA DE VIOLENCIA DE GÉNERO EN LA COMUNITAT VALENCIANA

A. PRINCIPIOS RECTORES DE LA ACTUACIÓN DE LAS ADMINISTRACIONES PÚBLICAS COMPETENTES EN MATERIA DE VIOLENCIA DE GÉNERO EN LA COMUNITAT VALENCIANA

Todas las administraciones públicas y agentes intervinientes en el presente protocolo se comprometen a actuar en la atención y protección de las víctimas de violencia de género, en el ámbito de la Comunitat Valenciana, de conformidad con los siguientes principios:

- **Actuación personalizada e inmediata de las mujeres que sufren violencia y de su hijos e hijas**, mediante acciones adaptadas a las necesidades propias de cada mujer y sus hijos e hijas, promoviendo para ellas respuestas integrales y personalizadas, dadas las distintas situaciones de cada una de las mujeres. Se tendrá en cuenta la situación personal, familiar, económica y cultural de cada mujer, así como su nivel formativo y su perfil profesional, entre otros aspectos. Y se adoptarán las medidas adecuadas para ayudar a que las víctimas entiendan y puedan ser entendidas desde el primer momento que tengan contacto con cualquier autoridad competente.

- **Atención profesional especializada:** La respuesta profesional especializada y comprometida es determinante para contribuir a la creación de una sociedad libre de violencia contra la mujer y el apoyo a quienes la padecen. Para ello es necesario el acompañamiento y apoyo profesional a las víctimas en todo el recorrido. Las administraciones públicas y agentes intervinientes garantizarán que aquellos funcionarios que vayan a entrar en contacto con las víctimas reciban formación especializada con el fin de mejorar su concienciación respecto de las necesidades de las víctimas y de capacitarlos para tratar a las víctimas de manera imparcial, respetuosa y profesional.

- **Actuación respetuosa con la intimidad y privacidad de las víctimas,** garantizando su seguridad y la confidencialidad, y sin temor a castigos ni represalias. Especialmente se pondrá especial atención en lo referente los lugares en los que estas o sus hijos e hijas vayan a ser atendidas, estableciendo las condiciones necesarias para evitar el contacto entre las víctimas y sus agresores.

- **Fomento de la autonomía y la autoestima de las mujeres:** Con reconocimiento pleno y apoyo a la capacidad de las mujeres para adoptar sus propias decisiones en su proceso de salida y recuperación integral, impulsando su independencia y responsabilidad personal y poniendo en valor su capacidad de supervivencia, y superación. Para ello, se proporcionará a las mujeres formación específica y toda la información sobre los derechos que tiene, así como de los recursos disponibles en su caso. El objetivo será siempre que pueda tomar sus propias decisiones de acuerdo a sus intereses y necesidades.

- **Actuación coordinada,** entre todos los agentes e instituciones intervinientes en los distintos ámbitos, proponiendo la creación de una verdadera actuación en red mediante la existencia de instrumentos de información recíproca, transferencia de conocimiento y colaboración entre todos los agentes. Se primará la coordinación interna entre administraciones para evitar duplicidades o lagunas en la intervención y lograr una actuación eficaz. Cada agente interviniente realizará, según los casos, y lo establecido en el presente Protocolo, las derivaciones a los demás recursos que procedan según los casos informando debidamente a la víctima.

- **Actuación proactiva y sensibilización de la sociedad:** las administraciones públicas y agentes intervinientes fomentaran la participación activa comprometida y responsable de todos, sociedad y profesionales, en la prevención y detección de la violencia y la protección y asistencia a las mujeres. En este sentido, se promoverán las coaliciones locales, que se articulan como eslabón entre las administraciones públicas y las víctimas, para el apoyo y empoderamiento de éstas en su proceso de recuperación[1].

1 Según el modelo establecido en el proyecto europeo Iceberg (Daphe III)

L'actuació de totes les administracions públiques i dels agents intervinents en relació amb l'assistència de les víctimes i els seus fills i filles s'inspirarà en el respecte absolut a la dignitat humana i als drets humans que li són inherents, i a la igualtat i a la promoció d'una societat en igualtat com a màxima garantia per a l'eliminació de la violència sobre la dona.

B. DRETS DE LES VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA DE GÈNERE A LA COMUNITAT VALENCIANA

La Llei Orgànica 1/2004, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, i la Llei 7/2012, de 23 de novembre, Integral contra la Violència sobre la Dona en l'Àmbit de la Comunitat Valenciana, reconeixen una sèrie de drets bàsics de les víctimes, drets que queden garantits per les administracions públiques de la Comunitat Valenciana, en l'àmbit de les seues competències, i que s'apliquen a totes les dones que hagen sigut víctimes, en el sentit definit per esta llei, en l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana amb independència de la seua nacionalitat.

Els drets reconeguts a les víctimes de la violència de gènere en l'àmbit de la Comunitat Valenciana:

- **Dret a la informació.** Les administracions públiques a la Comunitat Valenciana facilitaran en tot moment a les víctimes de violència sobre la dona, informació sobre els recursos i servicis existents que puguen necessitar per a assegurar la seua protecció, el suport i la recuperació. El dret a la informació comporta el dret de la víctima a rebre informació des del primer contacte amb una autoritat competent.
- **Dret a la protecció efectiva**. Les administracions públiques a la Comunitat Valenciana garantiran protecció integral i immediata a les víctimes que estiguen en situació de risc, per mitjà de l'activació de tots els recursos disponibles.
- **Dret a l'atenció integral i especialitzada.** Les administracions públiques de la Comunitat Valenciana garantiran a les víctimes d'este tipus de violència els servicis socials d'atenció, emergència, suport i acollida i recuperació integral.
- **Dret a l'assistència jurídica gratuïta.** Les víctimes de violència sobre la dona tindran dret a rebre informació i assistència jurídica gratuïta amb independència de l'existència de recursos per a litigar.
- **Dret a l'assistència sanitària.** Les víctimes de violència sobre la dona tindran dret a l'assistència sanitària coordinada amb la resta d'operadors que intervinguen en el procés d'atenció a les víctimes.
- **Dret a la intimitat i privacitat.** En compliment de la legislació vigent en matèria de Protecció de Dades de Caràcter Personal, es garantirà a les víctimes de violència sobre la dona la confidencialitat de les dades de caràcter personal que puguen provocar la seua identificació i localització i, en especial, respecte a l'agressor i al seu entorn.
- **Dret a indemnitzacions per causa de mort.** Els fills i les filles menors d'edat, tutelats o acollits o, en la seua absència, els ascendents de les víctimes mortals de violència sobre la dona, que depenguen d'esta econòmicament en el moment de la defunció, tindran dret a la percepció d'una quantia econòmica de pagament únic, en les condicions i els requisits que s'establisquen reglamentàriament.
- **Dret preferent d'accés a una vivenda.** La Generalitat garantirà a les víctimes de violència exercida per part dels que siguen o hagen sigut els seus cònjuges o dels que estiguen o hagen estat lligats a elles per relacions semblants d'afectivitat, encara sense convivència, l'accés preferent a una vivenda de promoció pública o qualsevol altra vivenda que possibilite les condicions d'accés en la modalitat de compra o arrendament, o cessió per qualsevol títol en els termes que s'establisca reglamentàriament.
- **Drets laborals.** La Generalitat garantirà a les víctimes de violència sobre la dona la formació i ajuda per a facilitar la seua inserció laboral, i fomentarà acords i convenis amb els agents socials.
- **Drets dels fills i de les filles de les víctimes.** Els fills i les filles, acollits i tutelats menors d'edat de les víctimes de la violència sobre

La actuación de todas las administraciones públicas y agentes intervinientes en relación con la asistencia de las víctimas y sus hijos e hijas se inspirará en el absoluto respeto a la dignidad humana y de los derechos humanos que le son inherentes, y a la igualdad y a la promoción de una sociedad en igualdad como máxima garantía para la eliminación de la violencia sobre la mujer.

B. DERECHOS DE LAS VÍCTIMAS DE VIOLENCIA DE GÉNERO EN LA COMUNITAT VALENCIANA

La Ley Orgánica 1/2004 de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, y la ley 7/2012, de 23 de noviembre, Integral contra la Violencia sobre la Mujer en el Ámbito de la Comunitat Valenciana, reconocen una serie de derechos básicos de las víctimas, derechos que quedan garantizados por las administraciones públicas de la Comunitat Valenciana, en el ámbito de sus competencias, y que son de aplicación a todas las mujeres que hayan sido víctimas, en el sentido definido por esta ley, en el ámbito territorial de la Comunitat Valenciana con independencia de su nacionalidad.

Los derechos reconocidos a las víctimas de la violencia de género en el ámbito de la Comunitat Valenciana:

- **Derecho a la información.** Las administraciones públicas en la Comunitat Valenciana facilitarán en todo momento a las víctimas de violencia sobre la mujer, información sobre los recursos y servicios existentes que puedan necesitar para asegurar su protección, apoyo y recuperación. El derecho a la información conlleva el derecho de la víctima a recibir información desde el primer contacto con una autoridad competente.
- **Derecho a la protección efectiva.** Las administraciones públicas en la Comunitat Valenciana garantizarán protección integral e inmediata a las víctimas que se hallen en situación de riesgo, mediante la activación de todos los recursos disponibles.
- **Derecho a la atención integral y especializada**. Las administraciones públicas de la Comunitat Valenciana garantizarán a las víctimas de este tipo de violencia los servicios sociales de atención, emergencia, apoyo y acogida y recuperación integral.
- **Derecho a la asistencia jurídica gratuita.** Las víctimas de violencia sobre la mujer tendrán derecho a recibir información y asistencia jurídica gratuita con independencia de la existencia de recursos para litigar.
- **Derecho a la asistencia sanitaria.** Las víctimas de violencia sobre la mujer tendrán derecho a la asistencia sanitaria coordinada con los restantes operadores que intervengan en el proceso de atención a las víctimas.
- **Derecho a la intimidad y privacidad.** En cumplimiento de la legislación vigente en materia de protección de datos de carácter personal, se garantizará a las víctimas de violencia sobre la mujer la confidencialidad de los datos de carácter personal que puedan provocar su identificación y localización y, en especial, con respecto al agresor y su entorno.
- **Derecho a indemnizaciones por causa de muerte.** Los hijos e hijas menores de edad, tutelados o acogidos o, en su ausencia, los ascendientes de las víctimas mortales de violencia sobre la mujer, que dependan de ésta económicamente en el momento del fallecimiento, tendrán derecho a la percepción de una cuantía económica de pago único, en las condiciones y requisitos que se establezcan reglamentariamente.
- **Derecho preferente de acceso a una vivienda.** La Generalitat garantizará a las víctimas de violencia ejercida por parte de quienes sean o hayan sido sus cónyuges o de quienes estén o hayan estado ligados a ellas por relaciones similares de afectividad, aún sin convivencia, el acceso preferente a una vivienda de promoción pública o cualquier otra vivienda que posibilite las condiciones de acceso en la modalidad de compra o arrendamiento, o cesión por cualquier título en los términos que se establezca reglamentariamente.
- **Derechos laborales.** La Generalitat garantizará a las víctimas de violencia sobre la mujer la formación y ayuda para facilitar su inserción laboral, fomentando acuerdos y convenios con los agentes sociales.
- **Derechos de los hijos e hijas de las víctimas.** Los hijos e hijas, acogidos y tutelados menores de edad de las víctimas de la violencia

les dones, en el sentit definit per l'article 3 de la Llei 7/2012, de la Generalitat, tindran dret a ser acollits junt amb sa mare en els centres residencials corresponents, a l'escolarització immediata en cas de canvi de domicili de la mare per causa d'esta violència, i a tractament psicològic rehabilitador si, si és el cas, procedira. S'inclourà la violència sobre la dona, com a factor de valoració per a la regulació d'ajudes que es destinen a famílies amb escassos recursos econòmics, dirigides a compensar les carències i els desavantatges que impedisquen o dificulten l'accés i la permanència dels menors i les menors en el sistema educatiu. Així mateix, el dit criteri es tindrà en compte per a l'accés preferent dels fills i filles en l'adjudicació de places oferides en els centres d'atenció socioeducativa per a menors de tres anys.

C. TIPUS D'INTERVENCIÓ

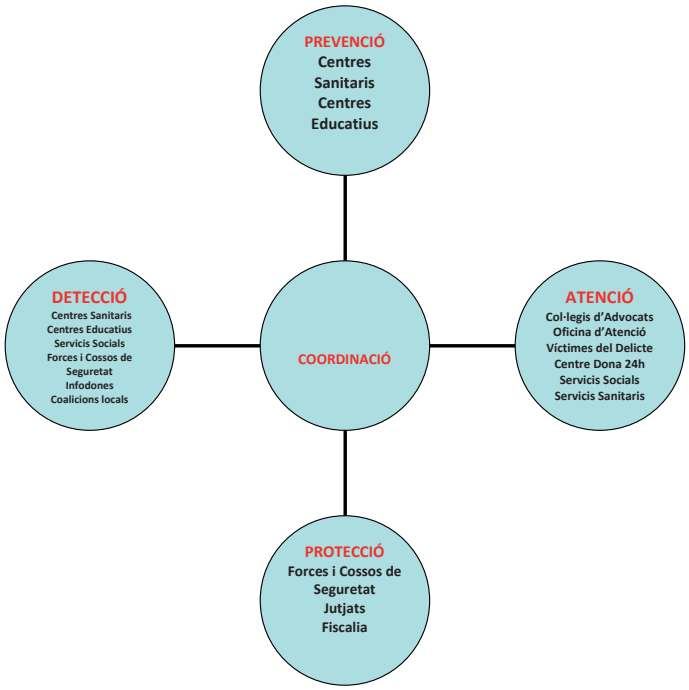

D. ÀMBITS D'ACTUACIÓ

Àmbit de la seguretat

1. Servici d'Emergències 112 a la Comunitat Valenciana

Dependent de la Direcció General de Prevenció, Extinció d'Incendis i Emergències, de la Conselleria de Governació i Justícia, el servici telefònic del 112 Comunitat Valenciana, es configura com un servici d'emergències davant de qualsevol situació d'urgència. Este servici és moltes vegades el dispositiu que té el primer contacte amb la víctima i des del qual es posa en marxa el mecanisme d'atenció i prevenció d'esta.

Una vegada rebuda la telefonada, i en funció de la situació concreta d'allò que s'informa, es procedix a l'activació dels servicis operatius competents en la seua resolució. Entre altres estan els cossos policials (Cos Nacional de Policia, Guàrdia Civil, Unitat del CNP adscrita a la Comunitat Valenciana), recursos assistencials (Centres Dona 24h dependents de la Direcció General de Família i Dona, de la Conselleria de Benestar Social), i sanitaris (Conselleria de Sanitat).

2. Les forces i cossos de seguretat de l'Estat

Les forces i cossos de seguretat de l'Estat han d'actuar en matèria de violència sobre les dones de conformitat amb els principis i procediments establits en:

sobre las mujeres, en el sentido definido por el artículo 3 de la Ley 7/2012, de la Generalitat, tendrán derecho a ser acogidos junto con su madre en los centros residenciales correspondientes, a la escolarización inmediata en caso de cambio de domicilio de la madre por causa de esta violencia, y a tratamiento psicológico rehabilitador si, en su caso, procediere. Se incluirá la violencia sobre la mujer, como factor de valoración para la regulación de ayudas que se destinen a familias con escasos recursos económicos, dirigidas a compensar las carencias y desventajas que impidan o dificulten el acceso y la permanencia de los y las menores en el sistema educativo. Asimismo, dicho criterio se tendrá en cuenta para el acceso preferente de los hijos e hijas en la adjudicación de plazas ofertadas en los centros de atención socioeducativa para menores de tres años.

C. TIPOS DE INTERVENCIÓN

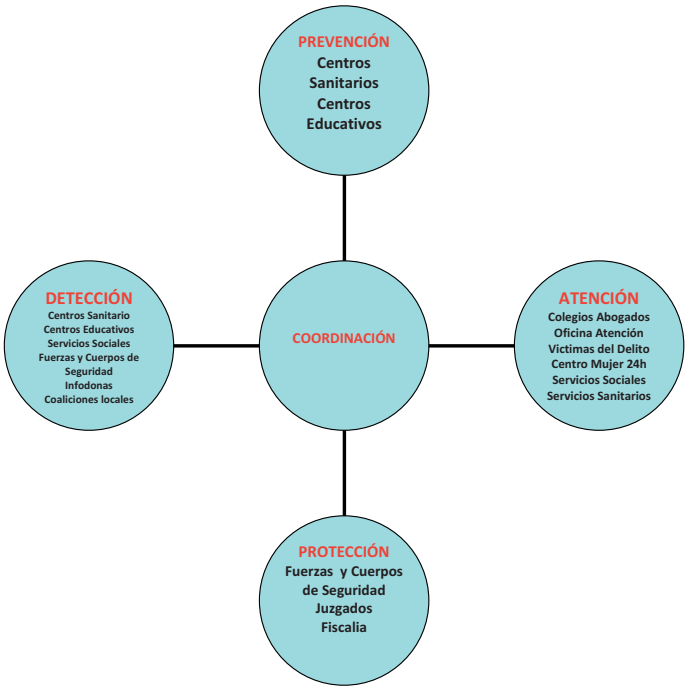

D. ÁMBITOS DE ACTUACIÓN

Ámbito de la seguridad

1. Servicio de Emergencias 112 en la Comunitat Valenciana

Dependiente de la Dirección General de Prevención, Extinción de Incendios y Emergencias, de la Conselleria de Gobernación y Justicia, el servicio telefónico del 112 Comunitat valenciana, se configura como un servicio de emergencias ante cualquier situación de urgencia. Este servicio es en muchas ocasiones el dispositivo que tiene el primer contacto con la víctima y desde el cual se pone en marcha el mecanismo de atención y prevención de la misma.

Una vez recibida la llamada, y en función de la situación concreta de la que se informa, se procede a la activación de los servicios operativos competentes en su resolución. Entre estos se encuentran cuerpos policiales (Cuerpo Nacional de Policía, Guardia Civil, Unidad del CNP adscrita a la Comunitat Valenciana), recursos asistenciales (Centros Mujer 24h dependientes de la Dirección General de Familia y Mujer de la Conselleria de Bienestar Social), y sanitarios (Conselleria de Sanidad).

2. Las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado

Las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado deben actuar en materia de violencia sobre las mujeres de conformidad con los principios y procedimientos establecidos en:

- La Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere.
- Protocol d'Actuació de les Forces i Cossos de Seguretat i de Coordinació amb els Òrgans Judicials per a la Protecció de la Violència Domèstica i de Gènere de 10 de juny de 2005.
- Protocol de Col·laboració i Coordinació entre les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat i els Cossos de Policia Local per a la Protecció de les Víctimes de Violència Domèstica i de Gènere, firmat el dia 13 de març de 2006 pel ministre de l'Interior i el president de la Federació Espanyola de Municipis i Províncies.
- Instrucció núm. 10 i núm. 14 de 2007, de data 10 juliol de 2007, i 10 d'octubre de 2007, per la qual s'aprova el Protocol per a la Valoració Policial del Nivell de Risc de Violència contra la Dona en els supòsits de la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, i la seua comunicació als òrgans judicials i al ministeri fiscal. Instrucció núm. 5/2008, de 18 de juliol, de la Secretaria d'Estat de Seguretat, per la qual es modifica la Instrucció 10/2007, de 10 de juliol.
- Orde del Ministeri de l'Interior, de 26 de juny de 2007, per la qual es crea el fitxer de dades de caràcter personal Violència Domèstica i de Gènere, en el Ministeri de l'Interior. Orde del Ministeri de l'Interior, de 23 de gener 2008, per la qual es modifica el fitxer de dades de caràcter personal Violència Domèstica i de Gènere.
- Llei 27/2003, de 31 de juliol, Reguladora de l'Orde de Protecció de les Víctimes de Violència de Gènere.
- Reial Decret 95/2009, de 6 de febrer, pel qual es regula el Sistema de Registres Administratius de suport a l'Administració de Justícia.
- Protocol d'Actuació del Sistema de Seguiment per Mitjans Telemàtics del Compliment de les Mesures i Penes d'Allunyaments en Matèria de Violència de Gènere aprovat mitjançant un acord de data 11 d'octubre de 2013.
- Reial Decret 557/2011, de 20 d'abril, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei Orgànica 4/2000, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seua integració social després de la reforma per la Llei Orgànica 2/2009.
- Instrucció conjunta de la Direcció General de Policia i Guàrdia Civil i la Direcció General d'Immigració, sobre aplicació de la Llei Orgànica 4/2000, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seua integració social després de la reforma de la Llei Orgànica 2/2009, d'11 de desembre, en matèria d'autorització de residència i treball per circumstàncies excepcionals a favor de la dona estrangera víctima de la violència de gènere.

Recursos especialitzats en matèria de violència de gènere de les forces i cossos de seguretat de l'Estat. Tant el Cos Nacional de Policia com la Guàrdia Civil disposen d'unitats especialitzades en la prevenció de la violència de gènere i en el control de l'execució de les mesures judicials adoptades, de conformitat amb el que preveu l'article 31 de la Llei Orgànica 1/2004. En eixe sentit la Guàrdia Civil disposa del anomenats Equips de Dona i Menors (EMUME), unitats la missió de les quals és la investigació dels delictes comesos contra menors i dones, i prestar-los una atenció especialitzada durant la intervenció policial. El personal dels EMUME es desplega en Punts d'Atenció Especialitzada (PAE) de les unitats de la Policia Judicial de la Guàrdia Civil. Este desplegament es realitza a nivell central, provincial i comarcal. En el cas del Cos Nacional de Policia s'han creat les Unitats de Prevenció, Assistència, i Protecció a dones víctimes de violència de gènere (UPAP). Totes les comissaries del Cos Nacional de Policia disposen d'UPAP amb policies especialitzats en la protecció de la dona víctima de violència de gènere. Al seu torn en el si del CNP hi ha una Secció d'Atenció a la Família (SAF) dins de la qual s'incardina el Servici d'Atenció a la Dona (SAM) i el Grup de Menors (GRUME).

Tant el Cos Nacional de Policia com la Guàrdia Civil disposen de números de telèfon; el **062 en el cas de la Guàrdia Civil** i el **091 del en el cas del Cos Nacional de Policia** per a l'atenció i l'actuació davant de qualsevol situació d'urgència.

Funcions de les forces i cossos de seguretat de l'Estat en matèria de violència de gènere:

– Col·laboració en la *detecció precoç* de les situacions de violència de gènere per mitjà d'una comunicació fluida entre els diferents agents implicats en la prevenció (Servicis Socials i sanitaris) i protecció de

- La ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género
- Protocolo de Actuación de las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad y de Coordinación con los Órganos Judiciales para la Protección de la Violencia Doméstica y de Género de 10 de junio de 2005.
- Protocolo de Colaboración y Coordinación entre las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad del Estado y los Cuerpos de Policía Local para la Protección de las Víctimas de Violencia Doméstica y de Género, firmado el día 13 de marzo de 2006 por el ministro del Interior y el presidente de la Federación Española de Municipios y Provincias.
- Instrucción nº 10 y nº 14 de 2007 de fecha 10 de julio 2007 y 10 de octubre 2007, por la que se aprueba el Protocolo para la Valoración Policial del Nivel de Riesgo de Violencia contra la Mujer en los supuestos de la Ley Órgánica 1/2004, de 28 de diciembre, y su comunicación a los órganos judiciales y al ministerio fiscal. Instrucción nº 5/2008, de 18 de julio, de la Secretaría de Estado de Seguridad, por la que se modifica la Instrucción 10/2007, de 10 de julio.
- Orden del Ministerio del Interior de 26 de junio de 2007 por la que se crea el fichero de datos de carácter personal Violencia Doméstica y de Género en el Ministerio del Interior. Orden del Ministerio del Interior de 23 enero 2008 por la que se modifica el fichero de datos de carácter personal Violencia Doméstica y de Género.
- Ley 27/2003 de 31 de julio, reguladora de la Orden de Protección de las Víctimas de Violencia de Género.
- Real Decreto 95/2009, de 6 de febrero, por el que se regula el Sistema de Registros Administrativos de apoyo a la Administración de Justicia.
- Protocolo de Actuación del Sistema de Seguimiento por Medios Telemáticos del Cumplimiento de las Medidas y Penas de Alejamientos en Materia de Violencia de Género aprobado mediante acuerdo de fecha 11 de octubre 2013.
- Real Decreto 557/2011 de 20 de abril, por el que se aprueba el Reglamento de la Ley Orgánica 4/2000, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social tras su reforma por la Ley Orgánica 2/2009.
- Instrucción conjunta de la Dirección General Policía y Guardia Civil y la Dirección General de Inmigración, sobre aplicación de la Ley Orgánica 4/2000, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social tras la reforma de la Ley Orgánica 2/2009, de 11 de diciembre en materia de autorización de residencia y trabajo por circunstancias excepcionales a favor de la mujer extranjera víctima de la violencia de genero

Recursos especializados en materia de violencia de género de las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado. Tanto el Cuerpo Nacional de Policía como Guardia Civil disponen de unidades especializadas en la prevención de la violencia de género y en el control de la ejecución de las medidas judiciales adoptadas, de conformidad con lo previsto en el artículo 31 de la Ley Orgánica 1/2004. En ese sentido la Guardia Civil cuenta con los llamados Equipos de Mujer y Menores (EMUME), unidades cuya misión es la investigación de los delitos cometidos contra menores y mujeres, prestándoles una atención especializada durante la intervención policial. El personal de los EMUME se despliega en Puntos de Atención Especializada (PAE) de las unidades de la Policía Judicial de la Guardia Civil. Este despliegue se realiza a nivel central, provincial y comarcal. En el caso del Cuerpo Nacional de Policía se han creado las Unidades de Prevención, Asistencia, y Protección a Mujeres victimas de violencia de Género (UPAP). Todas las comisarías del Cuerpo Nacional de Policía disponen de UPAP con policías especializados en la protección de la mujer víctima de violencia de género. A su vez en seno del CNP existe una Sección de Atención a la Familia (SAF) dentro de la cual se incardina el Servicio de Atención a la Mujer (SAM) y el Grupo de Menores (GRUME).

Tanto el Cuerpo Nacional de Policía como Guardia Civil disponen de números de teléfono; el **062 en el caso de la Guardia Civil** y el **091 del en el caso Cuerpo Nacional de Policía** para la atención y actuación ante cualquier situación de urgencia.

Funciones de las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado en materia de violencia de género:

– Colaboración en la *detección precoz* de las situaciones de violencia de género mediante una comunicación fluida entre los diferentes agentes implicados en la prevención (servicios sociales y sanitarios)

la víctima. Les Forces de Seguretat només necessiten l'existència de qualsevol indici comunicat oportunament per a procedir d'ofici a la seua indagació.

– **Actuacions immediates** després d'un fet de violència de gènere:
  ○ *En relació amb les víctimes*
    ▪ Les primeres mesures aniran encaminades a assegurar la integritat de la víctima i el control de l'agressor.
    ▪ En el cas que l'estat de la víctima exigisca atenció mèdica immediata, es donarà prioritat a les actuacions concernents al dit interés, bé demanant una unitat mòbil o per mitjà del trasllat urgent al centre sanitari més pròxim. Esta prioritat atendrà no sols les lesions físiques, sinó també qualsevol grau d'alteració emocional que haja de ser pres en consideració. Esta actuació es realitzarà en coordinació amb els servicis d'Emergències i de Salut.
    ▪ La víctima serà informada dels drets que de manera general li corresponen com a víctima o perjudicada segons la vigent Llei d'Enjudiciament Criminal i de manera particular d'aquells continguts en la Llei Orgànica 1/2004, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, entre altres, del dret a l'assistència jurídica gratuïta des del mateix moment de la denúncia per lletrat del torn especialitzat i de la possibilitat de sol·licitar una orde de protecció. Estes actuacions es realitzen en col·laboració amb el col·legi d'advocats corresponent.

    ▪ Es proporcionarà a la víctima per escrit una informació detallada sobre la denominació, els domicilis, els telèfons i la resta d'informació de tota la xarxa assistencial d'urgència que proveïx l'assistència social integral a la víctima així com de suport en la gestió dels seus drets laborals i de Seguretat Social, percepció d'ajudes econòmiques i beneficis de tipus residencial. Estes actuacions es realitzen en coordinació amb la xarxa de Servicis Socials.
    ▪ En el cas especial que, al denunciar-se una situació de violència de gènere patida per una dona estrangera, es pose de manifest la seua situació irregular a Espanya, se l'informarà de la normativa vigent en matèria de drets i llibertats dels estrangers a Espanya i, en particular, de la possibilitat de sol·licitar una autorització de residència temporal i treball per circumstàncies excepcionals a partir del moment en què es dicte una orde de protecció a favor seu o, a falta d'això, s'elabore l'informe del ministeri fiscal que indique l'existència d'indicis de violència de gènere. Actuació en coordinació amb l'Àrea d'Estrangeria de la Delegació del Govern.

  ○ *En relació amb l'autor*
    Les actuacions policials a desenrotllar són les següents: La detenció de l'agressor, que procedirà quan l'entitat dels fets i/o la situació de risc ho aconselle d'acord amb els criteris establits en les normes penals i processals; així com la retirada cautelar d'armes de l'agressor, i confiscació d'instruments perillosos en el seu poder, la qual cosa es posarà per diligència a disposició de l'autoritat judicial. A més, es proposarà la revocació de les llicències d'arma que posseïsca. En cas de negativa a entregar les armes, es comunicarà immediatament a l'autoritat judicial, i se sol·licitarà que dispose l'oportú per a la seua retirada. Si l'agressor portara armes degut al seu lloc de treball, s'informarà el superior jeràrquic dels fets en què s'ha vist implicat.

  ○ *En relació amb els menors*
    En situacions puntuals de desemparament d'algun menor en ocasió d'actuacions urgents, les forces i cossos de seguretat de l'Estat vetlaran perquè els dits menors queden sota la guarda adequada. Primer de la seua mà al lloc, entorn, i per personal adequat fins que puguen fer-se càrrec d'ell algun familiar de confiança, preferentment a indicacions de la mare si estiguera en condicions de fer-ho, o a càrrec dels Servicis Socials que a falta d'això corresponguen i donar el coneixement l'oportú a l'autoritat judicial i al ministeri fiscal que haja d'entendre de l'assumpte. Esta actuació es farà en coordinació amb els Servicis Socials i l'autoritat judicial i el ministeri fiscal.

y protección de la víctima. Las fuerzas de seguridad solo precisan de la existencia de cualquier indicio comunicado oportunamente para proceder de oficio a su indagación.

– **Actuaciones inmediatas** tras un hecho de violencia de género:
  ○ *En relación con las víctimas*
    ▪ Las primeras medidas irán encaminadas a asegurar la integridad de la víctima y el control del agresor.
    ▪ En caso de que el estado de la víctima exija atención médica inmediata, se dará prioridad a las actuaciones concernientes a dicho interés, bien recabando una unidad móvil o mediante su traslado urgente al centro sanitario más cercano. Esta prioridad atenderá no solo las lesiones físicas, sino también cualquier grado de alteración emocional que deba ser tomado en consideración. Esta actuación se realizará en coordinación con los servicios de Emergencias y de Salud.
    ▪ La víctima será informada de los derechos que de modo general le corresponden como víctima o perjudicada según la vigente Ley de Enjuiciamiento Criminal y de manera particular de aquellos contenidos en la Ley Orgánica 1/2004, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, entre ellos, del derecho a la asistencia jurídica gratuita desde el mismo momento de la denuncia por letrado del turno especializado y de la posibilidad de solicitar una orden de protección. Estas actuaciones se realizan en colaboración con el colegio de abogados correspondiente.
    ▪ Se proporcionará a la víctima por escrito una información detallada sobre la denominación, direcciones, teléfonos y demás información de toda la red asistencial de urgencia que provee la asistencia social integral a la víctima así como de apoyo en la gestión de sus derechos laborales y de seguridad social, percepción de ayudas económicas y beneficios de tipo residencial. Estas actuaciones se realizan en coordinación con la red de Servicios Sociales.
    ▪ En el caso especial de que, al denunciarse una situación de violencia de género sufrida por una mujer extranjera, se ponga de manifiesto su situación irregular en España, se le informará de la normativa vigente en materia de derechos y libertades de los extranjeros en España y, en particular, de la posibilidad de solicitar una autorización de residencia temporal y trabajo por circunstancias excepcionales a partir del momento en que se dicte una orden de protección a su favor o, en su defecto, se elabore el informe del ministerio fiscal que indique la existencia de indicios de violencia de género. Actuación en coordinación con el Área de Extranjería de la Delegación del Gobierno.

  ○ *En relación con el autor*
    Las actuaciones policiales a desarrollar son las siguientes: La detención del agresor, que procederá cuando la entidad de los hechos y/o la situación de riesgo lo aconseje conforme a los criterios establecidos en las normas penales y procesales; así como la retirada cautelar de armas del agresor, e incautación de instrumentos peligrosos en su poder, lo que se pondrá por diligencia a disposición de la autoridad judicial. Además, se propondrá la revocación de las licencias de arma que posea. En caso de negativa a entregar las armas, se comunicará inmediatamente a la autoridad judicial, solicitando que disponga lo oportuno para su retirada. Si el agresor portara armas debido a su puesto de trabajo, se informará al superior jerárquico de los hechos en que se ha visto implicado.

  ○ *En relación con los menores*
    En situaciones puntuales de desamparo de algún menor con ocasión de actuaciones urgentes, las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado velarán porque dichos menores queden bajo la guarda adecuada. Primero de su propia mano en lugar, entorno y por personal adecuados hasta tanto puedan hacerse cargo de ellos algún familiar de confianza, preferentemente a indicaciones de la madre si estuviere en condiciones de hacerlo, o a cargo de los Servicios Sociales que en su defecto correspondan y dando el oportuno conocimiento a la autoridad judicial y ministerio fiscal que deba entender del asunto. Esta actuación se hará en coordinación con los Servicios Sociales y autoridad judicial y ministerio fiscal.

– **Atenció en les dependències policials.** Les actuacions sobre la dona en dependències policials aniran encaminades a reduir els efectes de la seua victimització i a eliminar qualsevol element que puga induir una victimització secundària:
  ○ Es facilitarà a la víctima els mitjans de separació adequats respecte de qualssevol altres persones que estiguen en dependències policials per qualsevol motiu, en un entorn tranquil i les instal·lacions del qual s'hagen previst per a este tipus d'atenció personalitzada. Es procurarà evitar la concurrència en el lloc de personal policial no relacionat directament amb l'assumpte. I sobretot, es tindrà la màxima prevenció en què no coincidisquen, ni encara visualment, la víctima amb l'agressor i els seus acostats o familiars.
  ○ Aplicació dels principis de prioritat i especialització en l'atenció a les víctimes. Excepte causa major, l'atenció en dependències policials de les víctimes de violència de gènere serà prioritària i, a més, es durà a terme per personal especialitzat i amb les habilitats socials adequades per a empatitzar amb la víctima.

– **Diligències policials.** Per a la millor adequació de les mesures a adoptar, tant policials com judicials, davant d'un cas de violència de gènere, resulta de la major importància una correcta confecció de les diligències.
  ○ L'atestat. Contindrà l'exposició de tots els elements necessaris tant per a la valoració de la gravetat del maltractament des dels seus tres vessants: físic, psicològic o sexual; com per a apreciar la perillositat de l'autor. L'atestat contindrà, així mateix, qualsevol diligència practicada amb vista a l'obtenció a l'assegurament de les proves, testimonis demanats, diligències de comprovació, trasllats, comunicacions, informacions facilitades a les parts i sol·licitud d'ordes de protecció entre altres que resulten procedents.
  ○ La valoració del risc. Suposa una diligència essencial, tant per a l'adopció de mesures policials immediates com per a il·lustrar el criteri judicial que haja d'adoptar l'orde de protecció adequada. La valoració de risc s'adaptarà a un formulari estandarditzat que no exclou l'aportació d'altres elements de criteri per part de l'instructor, i amb l'informe corresponent, si considera que al seu parer el resultat no reflectix amb precisió la situació de risc real.

  ○ En els casos de desistiment en la denúncia. Quan hi haja indicis objectius d'una situació de maltractament i la víctima es negue a la seua confirmació o denúncia, les forces i cossos de seguretat de l'Estat actuaran per mandat legal i d'ofici, inclús per mitjà de testimoni de referència si fóra el cas. Encara en estes circumstàncies, es confeccionarà l'oportuna valoració de risc amb les dades que resultaren conegudes.

– **Acompanyaments a la víctima**. De conformitat amb l'article 56 de la Llei 7/2012, Integral contra la Violència sobre la Dona en l'Àmbit de la Comunitat Valenciana, es procurarà que estos acompanyaments es realitzen en coordinació amb els professionals de la xarxa d'assistència social integral, en aquells casos de dones en situació d'especial vulnerabilitat que ho sol·liciten.
  ○ Acompanyament al centre d'atenció mèdica. La conveniència de la dita atenció, especialment en els casos més lleus, pot a vegades veure's compromesa per les objeccions de la víctima cap a la seua pràctica. S'informarà llavors esta sobre la utilitat jurídica, i en aquells casos de les lesions més superficials es podrà considerar inclús, amb el seu consentiment previ, l'alternativa de la seua constància per mitjà de procediments fotogràfics duts a terme pels servicis de la Policia Científica. En el cas més habitual de la seua pràctica normal pels servicis sanitaris, la dotació policial demanarà informe del resultat per a millor criteri legal sobre la gravetat dels fets.
  ○ Acompanyament per a la retirada d'efectes per l'eixida del domicili de la víctima, si és el cas, fins a l'acompanyament al Centre Dona 24 hores, al Centre d'Acollida, o a qualsevol altre lloc de la seua preferència.
  ○ Mentre l'autor romanga sense detindre, i la situació de risc ho aconselle, podran dur-se a terme acompanyaments fins al lloc de treball, seu judicial, i en general, a qualsevol lloc on hi haja un risc racional que puga ser interceptada pel seu agressor.

– **Atención en las dependencias policiales.** Las actuaciones sobre la mujer en dependencias policiales irán encaminadas a reducir los efectos de su victimización y a eliminar cualquier elemento que puedan inducir una victimización secundaria:
  ○ Se facilitará a la víctima los medios de separación adecuados respecto de cualesquiera otras personas que se encuentren en dependencias policiales por cualquier motivo, en un entorno tranquilo y cuyas instalaciones se hayan previsto para este tipo de atención personalizada. Se procurará evitar la concurrencia en el lugar de personal policial no relacionado directamente con el asunto. Y sobre todo, se tendrá la máxima prevención en que no coincidan, ni aún visualmente, la víctima con el agresor y sus allegados o familiares.
  ○ Aplicación de los principios de prioridad y especialización en la atención a las víctimas. Salvo causa mayor, la atención en dependencias policiales de las victimas de violencia de género será prioritaria y además, se llevará a cabo por personal especializado y con las habilidades sociales adecuadas para empatizar con la víctima.

– **Diligencias policiales.** Para la mejor adecuación de las medidas a adoptar, tanto policiales como judiciales, ante un caso de violencia de género, resulta de la mayor importancia una correcta confección de las diligencias.
  ○ El atestado. Contendrá la exposición de todos los elementos necesarios tanto para la valoración de la gravedad del maltrato desde sus tres vertientes: físico, psicológico o sexual; como para apreciar la peligrosidad del autor. El atestado contendrá asimismo cualquier diligencia practicada en orden a la obtención al aseguramiento de las pruebas, testimonios recabados, diligencias de comprobación, traslados, comunicaciones, informaciones facilitadas a las partes y solicitud de órdenes de protección entre otras que resulten procedentes.
  ○ La valoración del riesgo. Supone una diligencia esencial, tanto para la adopción de medidas policiales inmediatas como para ilustrar el criterio judicial que deba adoptar la orden de protección adecuada. La valoración de riesgo se adaptará a un formulario estandarizado que no excluye la aportación de otros elementos de criterio por parte del instructor, y bajo correspondiente informe, si considera que a su juicio el resultado no refleja con precisión la situación de riesgo real.
  ○ En los casos de desistimiento en la denuncia. Cuando existan indicios objetivos de una situación de maltrato y la víctima se niegue a su confirmación o denuncia, las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado actuarán por mandato legal y de oficio, incluso mediante testimonio de referencia si fuere el caso. Aún en estas circunstancias, se confeccionará la oportuna valoración de riesgo con los datos que resultaren conocidos.

– **Acompañamientos a la víctima**. De conformidad con el artículo 56 Ley 7/2012, Integral contra la Violencia sobre la Mujer en el Ámbito de la Comunitat Valenciana, se procurará que estos acompañamientos se realicen en coordinación con los profesionales de la red de asistencia social integral, en aquellos casos de mujeres en situación de especial vulnerabilidad que lo soliciten.
  ○ Acompañamiento al centro de atención médica. La conveniencia de dicha atención, especialmente en los casos más leves, puede a veces verse comprometida por las objeciones de la víctima hacia su práctica. Se informará entonces a la misma sobre su utilidad jurídica, y en aquellos casos de las lesiones más superficiales se podrá considerar incluso, previo su consentimiento, la alternativa de su constancia mediante procedimientos fotográficos llevada a cabo por los servicios de Policía Científica. En el caso más habitual de su práctica normal por los servicios sanitarios, la dotación policial recabará informe de su resultado para mejor criterio legal sobre la gravedad de los hechos.
  ○ Acompañamiento para la retirada de efectos por la salida del domicilio de la victima en su caso, hasta el acompañamiento al Centro Mujer 24 horas, al Centro de Acogida, o a cualquier otro lugar de su preferencia.
  ○ Mientras el autor permanezca sin detener, y la situación de riesgo lo aconseje, podrán llevarse a cabo acompañamientos hasta el puesto de trabajo, sede judicial, y en general, a cualquier lugar donde exista un riesgo racional de que pueda ser interceptada por su agresor.

– **Comunicacions institucionals**: les forces i cossos de seguretat de l'Estat mantindran informats de les seues actuacions de mode ordinari l'Autoritat Judicial i el ministeri fiscal, i en els casos en què per raons de gravetat o circumstancialment es determine la Unitat de Coordinació contra la Violència sobre la Dona en la delegació i subdelegacions de govern corresponents.

– **Actuacions de protecció després dels fets**. L'Autoritat Judicial pot considerar l'adopció de qualsevol de les mesures de protecció que establix la llei, i correspon a les forces i cossos de seguretat el control de l'execució i la reacció davant del seu incompliment.

○ Protecció personalitzada de la víctima. La víctima disposarà d'una referència personal invariable en la mesura que siga possible durant el període de la protecció. L'agent o grup protector assignat mantindrà els contactes regulars que estan protocol·litzats i els addicionals que, si és el cas, considere necessaris. Atendrà igualment qualsevol requeriment de la víctima i portarà a terme la resta de les actuacions individualitzades que considere necessàries per a l'adequada protecció d'esta.

○ El Sistema de Seguiment per Mitjans Telemàtics del Compliment de les Mesures i Penes d'Allunyament en Matèria de Violència de Gènere és aquell que permet verificar el compliment de les mesures i penes de prohibició d'aproximació a la víctima imposades en els procediments que se seguisquen per violència de gènere en els quals l'autoritat judicial acorde la seua utilització. L'actuació de les forces i cossos de seguretat en relació amb el sistema de seguiment, així com dels altres professionals implicats, està descrita en el Protocol d'Actuació del Sistema de Seguiment per Mitjans Telemàtics del Compliment de les Mesures i Penes d'Allunyament en Matèria de Violència de Gènere, aprovat per mitjà de l'Acord d'11 d'octubre de 2013, subscrit entre el Ministeri de Justícia, el Ministeri de l'Interior, el Ministeri de Sanitat, Servicis Socials i Igualtat, el Consell General del Poder Judicial i la Fiscalia General de l'Estat.

○ El Sistema de Seguiment Integral per a les Víctimes de Violència de Gènere i l'evolució del risc (SSIVG). El Sistema de Seguiment Integral per a les Víctimes de Violència de Gènere i dins d'este l'actualització periòdica d'evolució del risc en les víctimes constituïx el principal instrument amb vista a la prevenció de futurs successos. El seu correcte maneig exigix l'establiment d'una relació d'empatia amb la víctima que permeta la detecció d'indicis sobre l'increment del risc. Dels seus resultats s'informarà l'autoritat judicial i la resta de forces implicades en la protecció.

– **Actuacions específiques de protecció**

○ Actuacions segons el nivell de risc. Com a annex al Protocol de Valoració del Risc, figura la Instrucció 5/2008, que establix el catàleg de mesures policials a adoptar en funció del nivell de risc establit. Les dites mesures comprenen des de la facilitació del mode de comunicació a la víctima, contactes esporàdics amb esta, comunicacions a l'agressor i recomanacions sobre autoprotecció en els nivells més baixos, fins a la vigilància permanent de la víctima i el control intensiu de l'agressor i la vigilància del centre escolar dels fills en els casos extrems. Estes mesures són acumulatives, és a dir, que les de risc superior assumixen a més el compliment de totes les que a més corresponen a les de nivells inferiors. En els acords de col·laboració que s'establisquen amb les forces locals de seguretat constarà el compromís del seu compliment.

○ El control de l'agressor en llibertat. La prevenció i protecció més eficaç no se centra exclusivament en l'entorn de la víctima, sinó que en la pràctica totes les mesures en qualsevol nivell inclouen algun tipus de control sobre l'agressor. El dit control serà més exhaustiu com més alt siga el nivell de risc. La seua pràctica exigix el coneixement permanent sobre la seua situació de llibertat en cas d'haver resultat detingut i/o empresonat, tal com s'arreplega en la Instrucció 3/2008, de la Direcció General d'Institucions Penitenciàries, sobre comunicació de permisos d'eixida.

○ El seguiment residencial de la víctima. L'agent o grup protector procuraran, en els contactes amb la víctima, informar-se anticipa-

– **Comunicaciones institucionales**: Las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado mantendrán informados de sus actuaciones de modo ordinario a la autoridad judicial y al ministerio fiscal, y en los casos en que por razones de gravedad o circunstancialmente se determine a la Unidad de Coordinación contra la Violencia sobre la Mujer en la delegación y subdelegaciones de gobierno correspondientes.

– **Actuaciones de protección con posterioridad a los hechos**. La autoridad judicial puede considerar la adopción de cualquiera de las medidas de protección que establece la ley, correspondiendo a las fuerzas y cuerpos de seguridad el control de su ejecución y la reacción frente a su incumplimiento.

○ Protección personalizada de la víctima. La víctima dispondrá de una referencia personal invariable en la medida de lo posible durante el periodo de su protección. El agente o grupo protector asignado mantendrá los contactos regulares que se encuentran protocolizados y los adicionales que en su caso considere necesarios. Atenderá igualmente cualquier requerimiento de la víctima y llevará acabo el resto de las actuaciones individualizadas que considere necesarias para la adecuada protección de la misma.

○ El Sistema de Seguimiento por Medios Telemáticos del Cumplimiento de las Medidas y Penas de Alejamiento en Materia de Violencia de Género es aquél que permite verificar el cumplimiento de las medidas y penas de prohibición de aproximación a la víctima impuestas en los procedimientos que se sigan por violencia de género en los que la autoridad judicial acuerde su utilización. La actuación de las fuerzas y cuerpos de seguridad en relación con el sistema de seguimiento, así como de los demás profesionales implicados, está descrita en el Protocolo de Actuación del Sistema de Seguimiento por Medios Telemáticos del Cumplimiento de las Medidas y Penas de Alejamiento en Materia de Violencia de Género, aprobado por medio del Acuerdo de 11 de octubre de 2013, suscrito entre el Ministerio de Justicia, el Ministerio del Interior, el Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, el Consejo General del Poder Judicial y la Fiscalía General del Estado.

○ El Sistema de Seguimiento Integral para las Víctimas de Violencia de Género y la evolución del riesgo (SSIVG); El Sistema de Seguimiento Integral para las Víctimas de Violencia de Género y dentro de él la actualización periódica de evolución del riesgo en las víctimas constituye el principal instrumento en orden a la prevención de futuros sucesos. Su correcto manejo exige el establecimiento de una relación de empatía con la víctima que permita la detección de indicios sobre el incremento del riesgo. De sus resultados se informará a la autoridad judicial y a las restantes fuerzas implicadas en la protección.

– **Actuaciones específicas de protección**

○ Actuaciones según el nivel de riesgo. Como anexo al Protocolo de Valoración del Riesgo, figura la Instrucción 5/2008. que establece el catálogo de medidas policiales a adoptar en función del nivel de riesgo establecido. Dichas medidas comprenden desde la facilitación del modo de comunicación a la víctima, contactos esporádicos con la misma, comunicaciones al agresor y recomendaciones sobre autoprotección en los niveles más bajos, hasta la vigilancia permanente de la víctima y el control intensivo del agresor y vigilancia del centro escolar de los hijos en los casos extremos. Estas medidas son acumulativas, es decir que las de riesgo superior asumen además el cumplimiento de todas las que además corresponden a las de niveles inferiores. En los acuerdos de colaboración que se establezcan con las fuerzas locales de seguridad constará el compromiso de su cumplimiento.

○ El control del agresor en libertad. La prevención y protección más eficaz no se centra exclusivamente en el entorno de la víctima, sino que en la práctica todas las medidas en cualquier nivel incluyen algún tipo de control sobre el agresor. Dicho control será más exhaustivo cuanto más alto sea el nivel de riesgo. Su práctica exige el conocimiento permanente sobre su situación de libertad en caso de haber resultado detenido y/o encarcelado, tal y como se recoge en la Instrucción 3/2008, de la Dirección General de Instituciones Penitenciarias, sobre comunicación de permisos de salida.

○ El seguimiento residencial de la victima. El agente o grupo protector procurarán, en los contactos con la víctima, informarse anticipada-

dament sobre els moviments residencials d'esta a fi de traslladar, si és procedent, la tutela de la seua protecció a la jurisdicció policial corresponent i evitar així que es produïsquen parèntesi de desprotecció en les víctimes. Correspon a les forces i cossos de seguretat de l'Estat, encara en els casos en què hi hagen acords de col·laboració amb les policies locals, dur a terme els protocols de comunicació corresponents.

○ Actuacions davant del trencament. L'existència d'episodis de trencament de les mesures d'allunyament incrementen el grau d'inseguretat de la víctima així com el grau de reprotxe penal que correspon a l'autor. Donada la seua proximitat amb la víctima, l'agent o grup protector assignat és, en bona part de les ocasions, el primer coneixedor d'este tipus de fets, i, a vegades, haurà d'actuar com a testimoni de referència en la seua persecució d'ofici quan la víctima decline comparéixer en els nous atestats que s'instruïsquen per estos motius.

– **Actuacions policials en casos particulars**. A continuació es detallen determinades situacions que exigixen un tractament policial diferenciat:

○ La represa de la convivència. Davant d'una mesura d'allunyament en vigor, la represa de la convivència suposa un trencament de la dita mesura per part de l'obligat a esta. La força actuant actuarà en conseqüència i informarà l'Autoritat Judicial i el ministeri fiscal que entenen del cas.

○ El silenci de nous episodis. L'agent o grup protector de la víctima avaluarà en els seus contactes amb esta la possible existència de nous episodis de violència silenciats que, en cas de ser detectats, motivaran les actuacions d'ofici corresponents.

○ Víctimes no localitzades. El SSIVG determina el passe a situació d'inactives a aquelles víctimes que romanen no localitzades. Les actuacions policials en cas de víctimes que estiguen en parador desconegut inclouen un protocol específic de gestions intensives per a determinar el seu parador, abans de ser passades a inactives en el sistema, del resultat d'estes es donarà compte a l'autoritat judicial i al ministeri fiscal.

Unitat del Cos Nacional de Policia adscrita a la Comunitat Valenciana

La Unitat del Cos Nacional de Policia adscrita a la Comunitat Valenciana, podrà, a requeriment dels Centres Dona o de la Conselleria de Benestar Social, prestar suport per al compliment de determinats serveis, com ara acompanyaments a les víctimes per a l'arreplega d'efectes, trasllats a centres residencials, o a les seus judicials, en aquells supòsits en què, basant-se en les oportunes valoracions de risc o altres circumstàncies conegudes i comunicades a la Unitat adscrita, es considere que hi ha risc o perill per a la víctima de ser interceptada per l'agressor.

Esta comunicació podrà fer-se directament a la Unitat adscrita o a través dels Servicis d'Emergència del 112. En cas de contactar directament amb la Unitat adscrita, el contacte es farà al Grup de Menors i Atenció a la Dona.

3. La policia local

Les funcions de la policia local s'han anat veient incrementades en el marc de la seua col·laboració amb les forces i cossos de seguretat de l'Estat, i realitzen tasques de prevenció, assistència i suport a la dona maltractada, intervenció, acompanyament i protecció. En la Comunitat Valenciana, les forces i cossos de seguretat i la policia local actuen en el marc de les seues competències, d'acord amb els protocols d'actuació, en concret al Protocol de Col·laboració i Coordinació entre les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat i els Cossos de Policia Local per a la Protecció de les Víctimes de Violència Domèstica i de Gènere, firmat el dia 13 de març de 2006 pel ministre de l'Interior i el president de la Federació Espanyola de Municipis i Províncies.

L'actuació de la policia local es pot classificar en grans blocs:

– Detenint els agressors, en els supòsits que no permeta demora, a fi d'evitar la victimització secundària, i atenent les víctimes del maltractament.

mente sobre los movimientos residenciales de la misma al objeto de trasladar si procede la tutela de su protección a la jurisdicción policial correspondiente evitando así se produzcan paréntesis de desprotección en las víctimas. Corresponde a las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado, aún en los casos en que existan acuerdos de colaboración con las policías locales, llevar a cabo los protocolos de comunicación correspondientes.

○ Actuaciones frente al quebrantamiento. La existencia de episodios de quebrantamiento de las medidas de alejamiento incrementan el grado de inseguridad de la víctima así como el grado de reproche penal que corresponde a su autor. Dada su proximidad con la víctima, el agente o grupo protector asignado es, en buena parte de las ocasiones, el primer conocedor de este tipo de hechos, y a veces deberá actuar como testigo de referencia en su persecución de oficio cuando la víctima decline comparecer en los nuevos atestados que se instruyan por tales motivos.

– **Actuaciones policiales en casos particulares**. A continuación se detallan determinadas situaciones que exigen un tratamiento policial diferenciado:

○ La reanudación de la convivencia. Ante una medida de alejamiento en vigor, la reanudación de la convivencia supone un quebrantamiento de dicha medida por parte del obligado a la misma. La fuerza actuante actuará en consecuencia e informará a la autoridad judicial y al ministerio fiscal que entienden del caso.

○ El silencio de nuevos episodios. El agente o grupo protector de la víctima evaluará en sus contactos con la misma la posible existencia de nuevos episodios de violencia silenciados que, en caso de ser detectados, motivarán las correspondientes actuaciones de oficio.

○ Victimas no localizadas. El SSIVG determina el pase a situación de inactivas a aquellas víctimas que permanecen no localizadas. Las actuaciones policiales en caso de víctimas en paradero desconocido incluyen un protocolo específico de gestiones intensivas para determinar su paradero, antes de ser pasadas a inactivas en el sistema, de cuyo resultado se dará cuenta a la autoridad judicial y ministerio fiscal.

Unidad del Cuerpo Nacional de Policía adscrita a la Comunitat Valenciana

La Unidad del Cuerpo Nacional de Policía adscrita a la Comunitat Valenciana, podrá, a requerimiento de los Centros Mujer o de la Conselleria de Bienestar Social, prestar apoyo para el cumplimiento de determinados servicios, como acompañamientos a las víctimas para la recogida de enseres, traslados a centros residenciales, o a las sedes judiciales, en aquellos supuestos en los que, en base a las oportunas valoraciones de riesgo u otras circunstancias conocidas y comunicadas a la propia Unidad adscrita, se considere que existe riesgo o peligro para la víctima de ser interceptada por el agresor.

Tal comunicación podrá efectuarse directamente a la Unidad adscrita o a través de los servicios de emergencia del 112. En caso de contactar directamente con la Unidad adscrita, el contacto se hará al Grupo de Menores y Atención a la Mujer.

3. La policía local

Las funciones de la policía local se han ido viendo incrementadas en el marco de su colaboración con las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado, realizando tareas de prevención, asistencia y apoyo a la mujer maltratada, intervención, acompañamiento y protección. En la Comunitat Valenciana, las fuerzas y cuerpos de seguridad y la policía local actúan en el marco de sus competencias, conforme a los protocolos de actuación, en concreto al Protocolo de Colaboración y Coordinación entre las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad del Estado y los Cuerpos de Policía Local para la Protección de las Víctimas de Violencia Doméstica y de Género, firmado el día 13 de marzo de 2006 por el Ministro del Interior y el presidente de la Federación Española de Municipios y Provincias.

La actuación de la policía local se puede clasificar en grandes bloques:

– Deteniendo a los agresores, en los supuestos que no permita demora, con el fin de evitar la victimización secundaria, y atendiendo a las víctimas del maltrato.

– Actuació en el control i seguiment d'una orde de protecció o d'una mesura d'allunyament acordada per l'òrgan judicial.
– Compliment efectiu de les mesures d'allunyament.

Coordinació entre les forces i cossos de seguretat de l'Estat i les policies locals

La Junta Local de Seguretat és el marc competent per a establir les formes i els procediments de col·laboració entre les forces i cossos de seguretat existents en un municipi i la policia local.

Segons establix el Protocol de Col·laboració i Coordinació entre les forces i cossos de seguretat de l'Estat i els Cossos de Policia Local per a la protecció de les víctimes de violència domèstica i de gènere, la Junta Local de Seguretat s'encarregarà d'analitzar i concretar, amb caràcter exclusiu, les formes i els procediments de col·laboració entre les forces i cossos de seguretat que existisquen en el terme municipal, destinats a garantir el compliment de les mesures judicials de protecció a les víctimes de violència de gènere.

En el marc de les juntes locals de seguretat es determinaran:

• Les formes i els procediments concrets de col·laboració i coordinació establits entre les forces i cossos de seguretat.

• Els criteris d'intervenció i repartiment de funcions i tasques entre estes.

• Els procediments establits per a l'optimització dels recursos humans i materials disponibles.

• Els procediments de transmissió recíproca de la informació necessària per al compliment eficaç de les funcions assignades.

• Els mecanismes de coordinació i col·laboració de les forces i cossos de seguretat amb els recursos públics i no governamentals dedicats al suport jurídic i psicosocial a les víctimes.

S'establirà un procediment ràpid i segur d'intercanvi recíproc d'informació entre la força o cos de seguretat de l'Estat territorialment competent i el cos de policia local, d'acord amb els criteris següents:

1) Comunicació en el termini més breu possible i, en tot cas, abans de 24 hores, de totes les mesures judicials de protecció de les quals es tinga coneixement.

2) Comunicació, amb el mateix caràcter peremptori, de tota la informació de la qual es tinga coneixement i que siga rellevant per a garantir la protecció adequada a la víctima (intervencions policials, antecedents policials i judicials, informes/informacions dels servicis socials, incidències que suposen increment del risc per a la víctima, etc.).

Quant a la formació dels policies locals, l'Institut Valencià de Seguretat Pública i Emergències (IVASPE) elaborarà plans formatius per als cossos de policia local, que contindran un itinerari monogràfic específic enfocat a l'adequació especialitzada dels policies locals de la Comunitat Valenciana en matèria de violència de gènere.

Àmbit judicial

1. Jutjats de violència contra la dona

La Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, va preveure, seguint el principi de l'especialització dins de l'orde penal, la creació en cada partit judicial d'un o més jutjats de Violència sobre la Dona, a fi de garantir un tractament adequat i eficaç de la situació jurídica, familiar i social de les víctimes de la violència de gènere.

En el seu vessant penal, els jutjats de Violència sobre la Dona són competents, d'acord amb el que preveu l'article 87 *ter* de la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder judicial (LOPJ), per a conéixer de la instrucció dels processos per a exigir responsabilitat penal pels delictes arreplegats en els títols del Codi Penal relatius a homicidi, avortament, lesions, lesions al fetus, delictes contra la llibertat, delictes contra la integritat moral, contra la llibertat i indemnitat sexuals, o qualsevol altre delicte comés amb violència o intimidació, sempre que s'hagueren comés contra qui siga o haja sigut la seua esposa, o dona que estiga o haja estat lligada a l'autor per anàloga relació d'afectivitat, inclús sense convivència, així com de les comeses sobre els descendents, propis o

– Actuación en el control y seguimiento de una orden de protección o de una medida de alejamiento acordada por el órgano judicial.
– Cumplimiento efectivo de las medidas de alejamiento.

Coordinación entre las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado y las policías locales

La Junta Local de Seguridad es el marco competente para establecer las formas y procedimientos de colaboración entre las fuerzas y cuerpos de seguridad existentes en un municipio y su policía local.

Según establece el Protocolo de Colaboración y Coordinación entre las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad del Estado y los Cuerpos de Policía Local para la Protección de las Víctimas de Violencia Doméstica y de Género, la Junta Local de Seguridad se encargará de analizar y concretar, con carácter exclusivo, las formas y procedimientos de colaboración entre las fuerzas y cuerpos de seguridad que existan en el término municipal, destinados a garantizar el cumplimiento de las medidas judiciales de protección a las víctimas de violencia de género.

En el marco de las Juntas locales de seguridad se determinaran:

• Las formas y procedimientos concretos de colaboración y coordinación establecidos entre las fuerzas y cuerpos de seguridad.

• Los criterios de intervención y reparto de funciones y tareas entre las mismas.

• Los procedimientos establecidos para la optimización de los recursos humanos y materiales disponibles.

• Los procedimientos de transmisión recíproca de la información necesaria para el cumplimiento eficaz de las funciones asignadas.

• Los mecanismos de coordinación y colaboración de las fuerzas y cuerpos de seguridad con los recursos públicos y no gubernamentales dedicados al apoyo jurídico y psicosocial a las víctimas.

Se establecerá un procedimiento rápido y seguro de intercambio recíproco de información entre la fuerza o cuerpo de seguridad del Estado territorialmente competente y el cuerpo de policía local, de acuerdo con los siguientes criterios:

1) Comunicación en el plazo más breve posible y en todo caso antes de 24 horas, de todas las medidas judiciales de protección de las que se tenga conocimiento.

2) Comunicación, con el mismo carácter perentorio, de toda la información de la que se tenga conocimiento y que sea relevante para garantizar la protección adecuada a la víctima (intervenciones policiales, antecedentes policiales y judiciales, informes/informaciones de los servicios sociales, incidencias que supongan incremento del riesgo para la víctima, etc).

En cuanto a la formación de los policías locales, el Instituto Valenciano de Seguridad Pública y Emergencias (IVASPE) elaborará planes formativos para los cuerpos de policía local, que contendrán un itinerario monográfico específico enfocado a la adecuación especializada de los policías locales de la Comunitat Valenciana en materia de violencia de género.

Ámbito judicial

1. Juzgados de violencia contra la mujer

La Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, previó, siguiendo el principio de la especialización dentro del orden penal, la creación en cada partido judicial de uno o varios juzgados de Violencia sobre la Mujer, con el fin de garantizar un tratamiento adecuado y eficaz de la situación jurídica, familiar y social de las víctimas de la violencia de género.

En su vertiente penal, los juzgados de Violencia sobre la Mujer son competentes, de acuerdo con lo previsto en el artículo 87 ter de la Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial (LOPJ), para conocer de la instrucción de los procesos para exigir responsabilidad penal por los delitos recogidos en los títulos del Código Penal relativos a homicidio, aborto, lesiones, lesiones al feto, delitos contra la libertad, delitos contra la integridad moral, contra la libertad e indemnidad sexuales, o cualquier otro delito cometido con violencia o intimidación, siempre que se hubiesen cometido contra quien sea o haya sido su esposa, o mujer que esté o haya estado ligada al autor por análoga relación de afectividad, aun sin convivencia, así como de los cometidos sobre

de l'esposa o convivent, o sobre els menors o incapaços que amb ell convisquen o que estiguen subjectes a la potestat, tutela, curatela, acolliment o guarda de fet de l'esposa o convivent, quan també s'haja produït un acte de violència de gènere.

En relació amb les dites matèries els correspondrà l'enjudiciament i la dispositiva, amb la conformitat prèvia de l'acusat, en l'àmbit dels anomenats juís ràpids previstos en els articles 795 i següents de la Lecrim. En el cas de conformitat de l'acusat amb una pena de presó, correspondrà al jutge/essa de Violència que dicta la sentència resoldre sobre la suspensió o substitució, si és el cas, de la condemna.

També els correspon als jutjats de Violència sobre la Dona (JVM) l'adopció de les ordes de protecció i la resta de mesures de protecció de les víctimes.

Fora del partit judicial de València, on hi ha un servici de guàrdia propi dels jutjats de Violència sobre la Dona, la dita competència s'encomana als jutjats d'Instrucció en relació amb les ordes de protecció interessades fora de l'horari d'audiència dels jutjats de Violència. En estos casos, els jutjats d'Instrucció hauran de resoldre sobre les mesures, tant penals com civils, interessades en l'orde de protecció i inhibir-se immediatament al Jutjat de Violència del domicili de la dona per ser l'òrgan judicial competent objectivament i territorialment.

En l'orde civil, els jutjats de Violència sobre la Dona coneixeran, quan alguna de les parts del procés siga víctima d'actes de violència de gènere, i s'hagen iniciat davant del Jutjat de Violència sobre la Dona actuacions penals o s'haja adoptat una orde de protecció, els assumptes relatius a filiació, maternitat i paternitat, nul·litat del matrimoni, separació i divorci, els que versen sobre relacions paternofilials, l'adopció o modificació de mesures de transcendència familiar, guarda i custòdia de fills i filles menors o sobre aliments reclamats per un progenitor contra l'altre en nom dels fills i filles menors, assentiment en l'adopció, i oposició a les resolucions administratives en matèria de protecció de menors.

Comunicacions als òrgans judicials i des dels òrgans judicials

– Comunicació per part de les forces i cossos de seguretat. Les forces i cossos de seguretat remetran els atestats i les sol·licituds d'ordes de protecció o altres mesures cautelars al Jutjat de Violència sobre la Dona o al jutjat de guàrdia, en aquells casos en què haja d'intervindre en substitució d'aquell. De cara a l'adopció de mesures cautelars per l'òrgan judicial, les forces i cossos de seguretat remetran la informació relativa a la valoració de risc. Així mateix, resulta essencial informar l'autoritat judicial dels informes posteriors per revisions periòdiques o que suposen una modificació de l'última valoració de risc comunicada a l'òrgan judicial que dispose de la causa.

– Comunicació per part dels centres sanitaris. En aquells supòsits en què la víctima acudisca a un centre sanitari, el comunicat de lesions haurà de remetre's al Jutjat de Violència sobre la Dona, i subsidiàriament al de guàrdia, en el mateix dia i, a falta d'això, en el termini de 24 hores. És necessari informar la dona que acudix al servici sanitari en busca d'assistència facultativa, que el/la professional està obligat a informar l'Administració de Justícia de la situació de maltractament. En els supòsits d'agressió sexual, és recomanable que l'avaluació ginecològica i la medicoforense es realitzen en un sol acte de forma simultània i coordinada. En estos casos fa falta la comunicació immediata del centre sanitari al jutjat de guàrdia o de Violència, que sol·licitarà l'assistència immediata al metge/essa forense per a la presa de mostres d'interés legal.

– Els jutjats de Violència sobre la Dona comunicaran a les forces i cossos de seguretat de l'Estat aquelles resolucions per les quals es decreten l'adopció d'una orde de protecció o qualsevol altres mesures cautelars o mesures de protecció i seguretat de les víctimes, així com el seu alçament o modificació dictades al llarg del procediment. També es comunicarà per l'òrgan judicial aquelles mesures que es mantinguen en la sentència i durant la tramitació dels eventuals

los descendientes, propios o de la esposa o conviviente, o sobre los menores o incapaces que con él convivan o que se hallen sujetos a la potestad, tutela, curatela, acogimiento o guarda de hecho de la esposa o conviviente, cuando también se haya producido un acto de violencia de género

En relación con dichas materias les corresponderá el enjuiciamiento y fallo, previa la conformidad del acusado, en el ámbito de los llamados juicios rápidos previstos en los artículos 795 y siguientes de la Lecrim. En el caso de conformidad del acusado con una pena de prisión, corresponderá al juez/a de Violencia que dicta la sentencia resolver sobre la suspensión o sustitución, en su caso, de la condena.

También les corresponde a los juzgados de Violencia sobre la Mujer (JVM) la adopción de las órdenes de protección y demás medidas de protección de las víctimas.

Fuera del partido judicial de Valencia, donde existe un servicio de guardia propio de los juzgados de Violencia sobre la Mujer, dicha competencia se encomienda a los Juzgados de Instrucción en relación a las órdenes de protección interesadas fuera del horario de audiencia de los juzgados de Violencia. En tales casos, los juzgados de Instrucción deberán resolver sobre las medidas, tanto penales como civiles, interesadas en la orden de protección e inhibirse inmediatamente al Juzgado de Violencia del domicilio de la mujer por ser el órgano judicial competente objetiva y territorialmente.

En el orden civil, los juzgados de Violencia sobre Mujer conocerán, cuando alguna de las partes del proceso sea víctima de actos de violencia de género, y se hayan iniciado ante el Juzgado de Violencia sobre la Mujer actuaciones penales o se haya adoptado una orden de protección, los asuntos relativos a filiación, maternidad y paternidad, nulidad del matrimonio, separación y divorcio, los que versen sobre relaciones paterno filiales, la adopción o modificación de medidas de trascendencia familiar, guarda y custodia de hijos e hijas menores o sobre alimentos reclamados por un progenitor contra el otro en nombre de los hijos e hijas menores, asentimiento en la adopción, y oposición a las resoluciones administrativas en materia de protección de menores.

Comunicaciones a los órganos judiciales y desde los órganos judiciales

– Comunicación por parte de las fuerzas y cuerpos de seguridad. Las fuerzas y cuerpos de seguridad remitirán los atestados y solicitudes de órdenes de protección u otras medidas cautelares al Juzgado de Violencia sobre la Mujer o al juzgado de guardia, en aquellos casos en los que deba intervenir en sustitución de aquel. De cara a la adopción de medidas cautelares por el órgano judicial, las fuerzas y cuerpos de seguridad remitirán la información relativa a la valoración de riesgo. Asimismo, resulta esencial poner en conocimiento de la autoridad judicial los informes posteriores por revisiones periódicas o que supongan una modificación de la última valoración de riesgo comunicada al órgano judicial que disponga de la causa.

– Comunicación por parte de los centros sanitarios. En aquellos supuestos en que la víctima acuda a un centro sanitario, el parte de lesiones deberá remitirse al Juzgado de Violencia sobre la Mujer, y subsidiariamente al de guardia, en el mismo día y en su defecto en plazo de 24 horas. Es necesario informar a la mujer que acude al servicio sanitario en busca de asistencia facultativa, que el/la profesional está obligado a poner en conocimiento de la Administración de Justicia la situación de maltrato. En los supuestos de agresión sexual, es recomendable que la evaluación ginecológica y la médico-forense se realicen en un solo acto de forma simultánea y coordinada. En estos casos se precisa la comunicación inmediata del centro sanitario al juzgado de guardia o de Violencia, que solicitará la asistencia inmediata al médico/a forense para la toma de muestras de interés legal.

– Los juzgados de Violencia sobre la Mujer comunicarán a las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado aquellas resoluciones por las que se decreten la adopción de una orden de protección o cualquier otras medidas cautelares o medidas de protección y seguridad de las víctimas, así como su levantamiento o modificación dictadas a lo largo del procedimiento. También se comunicará por el órgano judicial aquellas medidas que se mantengan en la sentencia y durante

recursos. Així mateix, per a facilitar l'examen individualitzat de la situació de risc en què està la víctima, l'òrgan judicial també podrà remetre a les forces i cossos de seguretat còpia dels informes que estiguen en el procés penal que es referisquen a circumstàncies personals, psicològiques, socials o d'un altre tipus de la víctima, de l'imputat o del seu nucli familiar.

– Les ordes de protecció concedides com a mesures cautelars i aquelles que hagen sigut resoltes per Sentència de conformitat en el Jutjat de Violència seran notificades, al Punt de Coordinació (Oficines d'Atenció a les Víctimes d'Alacant, Castelló i València) per a l'adopció de mesures d'assistència social, jurídica, sanitària, psicològica o de qualsevol altra índole, i es farà especial insistència en què en les resolucions judicials es faça referència a la víctima com de "violència de gènere". El procediment concret per a la remissió de les ordes de protecció i sentències amb mesures de protecció està establit en el Reial Decret 95/2009, de 6 de febrer, pel qual es regula el Sistema de Registres Administratius de suport a l'Administració de Justícia. La seua disposició addicional primera establix que els secretaris judicials han de comunicar les ordes de protecció de les víctimes de violència domèstica que s'adopten i les seues respectives sol·licituds, per mitjà de testimoni íntegre, al punt de coordinació designat per la comunitat autònoma, en este cas, les oficines d'Atenció a les Víctimes d'Alacant, Castelló i València, que constituïxen el canal únic de notificació d'estes resolucions a centres, unitats, organismes i institucions competents en matèria de protecció social en relació amb estes víctimes, d'acord amb el que establix l'apartat 8 de l'article 544 ter de la Llei d'Enjudiciament Criminal.

La comunicació del secretari judicial es remetrà en un termini mai superior a 24 hores des de l'adopció, per via telemàtica o electrònica o, a falta d'això, per mitjà de fax o correu urgent.

Procediment d'actuació dels òrgans judicials

El procediment d'actuació haurà d'atindre's a les disposicions legals aplicables. Així mateix és de gran utilitat la *Guia de criteris d'actuació judicial contra la violència de gènere del Consell General del Poder Judicial* (última actualització 2013).

La seguretat en la tramitació dels procediments judicials i drets de les víctimes durant el procés penal

De conformitat amb l'article 45 de la Llei 7/2012, Integral contra la Violència sobre la Dona en l'Àmbit de la Comunitat Valenciana, la Generalitat vetlarà perquè els edificis judicials, i en major grau aquells que alberguen òrgans especialitzats en violència sobre la dona, disposen d'instal·lacions que permeten evitar en tot cas el contacte visual entre víctima i agressor o entre estos i el públic en general, a fi de proporcionar seguretat a la víctima i evitar pressions o coaccions tant sobre esta com sobre els seus familiars. A estos fins, se fomentarà l'ús de la videoconferència en les declaracions i en totes aquelles actuacions judicials en què les lleis processals ho permeten.

2. Fiscalia especialitzada en violència de gènere

De conformitat amb el que preveu l'article 71 de la Llei Orgànica 1/2004, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, s'establix l'existència en cada Fiscalia dels tribunals superiors de Justícia i de les audiències provincials d'una Secció contra la Violència sobre la Dona a la qual s'atribuïxen les funcions següents:

a) Intervindre en els procediments penals per fets constitutius de delictes o faltes la competència dels quals estiga atribuïda als jutjats de Violència sobre la Dona.

b) Intervindre directament en els processos civils la competència dels quals estiga atribuïda als jutjats de Violència sobre la Dona.

En la Secció contra la Violència sobre la Dona haurà de portar-se un registre dels procediments que se seguisquen relacionats amb estos fets que permet la consulta dels fiscals quan coneguen d'un procediment del qual tenen atribuïda la competència.

la tramitación de los eventuales recursos. Asimismo, para facilitar el examen individualizado de la situación de riesgo en la que se encuentra la víctima, el órgano judicial también podrá remitir a las fuerzas y cuerpos de seguridad copia de lo informes obrantes en el proceso penal que se refieran a circunstancias personales, psicológicas, sociales o de otro tipo de la víctima, del imputado o de su núcleo familiar.

– Las órdenes de protección concedidas como medidas cautelares y aquéllas que hayan sido resueltas por sentencia de conformidad en el Juzgado de Violencia serán notificadas, al Punto de Coordinación (Oficinas de Atención a las Víctimas de Alicante, Castellón y Valencia) para la adopción de medidas de asistencia social, jurídica, sanitaria, psicológica o de cualquier otra índole, haciendo especial hincapié en que en las resoluciones judiciales se haga referencia a la víctima como de "violencia de género". El procedimiento concreto para la remisión de las órdenes de protección y sentencias con medidas de protección viene establecido en el Real Decreto 95/2009, de 6 de febrero, por el que se regula el Sistema de registros administrativos de apoyo a la Administración de Justicia. Su disposición adicional primera establece que los secretarios judiciales han de comunicar las órdenes de protección de las víctimas de violencia doméstica que se adopten y sus respectivas solicitudes, mediante testimonio íntegro, al punto de coordinación designado por la comunidad autónoma, en este caso, las oficinas de Atención a las Víctimas de Alicante, Castellón y Valencia, que constituyen el canal único de notificación de estas resoluciones a centros, unidades, organismos e instituciones competentes en materia de protección social en relación con estas víctimas, de acuerdo con lo establecido en el apartado 8 del articulo 544 ter de la Ley de Enjuiciamiento Criminal.

La comunicación del secretario judicial se remitirá en un plazo nunca superior a 24 horas desde su adopción, por vía telemática o electrónica o, en su defecto, por medio de fax o correo urgente.

Procedimiento de actuación de los órganos judiciales

El procedimiento de actuación deberá atenerse a las disposiciones legales aplicables. Así mismo es de gran utilidad la *Guía de criterios de actuación judicial frente a la violencia de género del Consejo General del Poder Judicial* (última actualización 2013)

La seguridad en la tramitación de los procedimientos judiciales y derechos de las víctimas durante el proceso penal

De conformidad con el artículo 45 de la ley 7/2012, integral contra la violencia sobre la Mujer en el ámbito de la Comunitat Valenciana, la Generalitat velará para que los edificios judiciales, y en mayor medida aquellos que alberguen órganos especializados en violencia sobre la mujer, cuenten con instalaciones que permitan evitar en todo caso el contacto visual entre víctima y agresor o entre éstos y el público en general, a fin de proporcionar seguridad a la víctima y evitar presiones o coacciones tanto sobre la misma como sobre sus familiares. A estos fines, se fomentará el uso de la videoconferencia en las declaraciones y en todas aquellas actuaciones judiciales en las que las leyes procesales lo permitan.

2. Fiscalía especializada en violencia de género

De conformidad con lo previsto en el artículo 71 de la Ley Orgánica 1/2004, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, se establece la existencia en cada Fiscalía de los tribunales superiores de justicia y de las audiencias provinciales de una Sección contra la Violencia sobre la Mujer a la que se atribuyen las siguientes funciones:

a) Intervenir en los procedimientos penales por hechos constitutivos de delitos o faltas cuya competencia esté atribuida a los juzgados de Violencia sobre la Mujer.

b) Intervenir directamente en los procesos civiles cuya competencia esté atribuida a los Juzgados de Violencia sobre la Mujer.

En la Sección contra la Violencia sobre la Mujer deberá llevarse un registro de los procedimientos que se sigan relacionados con estos hechos que permite la consulta de los fiscales cuando conozcan de un procedimiento de los que tienen atribuida la competencia.

D'acord amb l'article 124 de la Constitució Espanyola i la Instrucció 4/2004, el ministeri fiscal, té entre altres funcions la defensa dels drets dels ciutadans i la protecció de les víctimes, i l'article 3, apartat 10 de l'Estatut Orgànic del ministeri fiscal (EOMF) establix que el ministeri fiscal així mateix té com a missió "vetlar per la protecció processal de les víctimes i promoure els mecanismes previstos perquè reben l'ajuda i l'assistència efectives." En el cas de la violència contra les dones, a la Fiscalia correspon fer efectiva la defensa i la protecció de les víctimes de delictes relacionats amb la violència de gènere i vetlar perquè es duga a terme una completa informació dels drets de forma clara i accessible, en els termes legalment previstos.

Procediment d'actuació

Durant el procés judicial de casos de violència de gènere, el ministeri fiscal pot intervindre en el procés penal en diferents fases:

– Amb caràcter previ, d'acord amb l'article 5 de l'EOMF, el ministeri fiscal pot rebre denúncies, i incoar les diligències d'investigació penal corresponents, per a l'esclariment dels fets denunciats.

– Durant la fase d'instrucció, que té com a objectiu esbrinar el delicte i les seues circumstàncies, la Fiscalia intervé en la pràctica de proves i la valoració d'estes per a formular l'escrit d'acusació. En els casos en què estan involucrats agressors menors d'edat la Fiscalia de Menors instruïx el procés penal corresponent contra el presumpte agressor i pot adoptar mesures de protecció en relació amb la víctima menor d'edat.

Així mateix, el ministeri fiscal pot sol·licitar l'orde de protecció per a la víctima així com altres mesures cautelars de caràcter penal quan la situació de risc ho requerisca, així com mesures civils en cas d'haver-hi fills/es en comú menors d'edat. Durant esta fase treballarà en estreta col·laboració amb els jutjats de Violència sobre la Dona i jutjats d'Instrucció en funcions de guàrdia, els jutjats Penals i l'Audiència Provincial, les forces i cossos de seguretat de l'Estat, l'Oficina d'Atenció a Víctimes del Delicte i l'Institut de Medicina Legal.

– En la fase de juí oral, la Fiscalia realitza l'interrogatori en juí de l'acusat, víctima, testimonis i pèrits, i du a terme la valoració de la prova practicada i de la documental que està en la causa, així com de la que s'aporte en l'acte i l'acusació definitiva. A més, entre les seues funcions en esta fase destaquen la notificació de sentència i la cura que esta siga notificada a la víctima, i la presentació en els recursos contra la sentència dictada, i per a això es coordinarà amb els jutjats Penals i l'Audiència Provincial.

– En la fase d'execució de sentència i de les penes imposades, el ministeri fiscal realitzarà l'informe en liquidacions de condemna de penes, siguen privatives de llibertat (presó i localització permanent), penes privatives de drets (prohibicions d'aproximació i/o comunicació amb la víctima, prohibició de tinença d'armes, prohibició de residir en determinats llocs o d'acudir a estos i pena de treballs en benefici de la comunitat) i informes en liquidacions de mesures de seguretat privatives de llibertat (ingrés en centre mèdic) i no privatives de llibertat (submissió a tractament ambulatori). En esta fase resulta necessària la coordinació amb els jutjats Penals i amb l'Audiència Provincial, i amb els jutjats de Vigilància Penitenciària i les institucions penitenciàries.

Així mateix, al ministeri fiscal correspon emetre un informe sobre: substitució de penes; insolvència per a responsabilitat civil i sobre l'indult de pena, si és el cas.

També és competència del fiscal presentar la petició de notificació de la sentència a la víctima i de comunicació de les penes privatives dels drets a les forces i cossos de seguretat de l'Estat per al seu adequat control.

De acuerdo con el artículo 124 de la Constitución Española y la Instrucción 4/2004, el ministerio fiscal, tiene entre otras funciones la defensa de los derechos de los ciudadanos y protección de las víctimas, y el artículo 3, apartado 10 del Estatuto Orgánico del ministerio fiscal (EOMF) establece que el ministerio fiscal asimismo tiene como misión "velar por la protección procesal de las víctimas promoviendo los mecanismos previstos para que reciban la ayuda y asistencia efectivas". En el caso de la violencia contra las mujeres, a la Fiscalía le corresponde hacer efectiva la defensa y protección de las víctimas de delitos relacionados con la violencia de género y velar porque se lleve a cabo una completa información de derechos de forma clara y accesible, en los términos legalmente previstos.

Procedimiento de actuación

Durante el proceso judicial de casos de violencia de género, el ministerio fiscal puede intervenir en el proceso penal en diferentes fases:

– Con carácter previo, de acuerdo con el artículo 5 del EOMF, el ministerio fiscal puede recibir denuncias, incoando las correspondientes diligencias de investigación penal, para el esclarecimiento de los hechos denunciados.

– Durante la fase de instrucción, que tiene como objetivo la averiguación del delito y sus circunstancias, la Fiscalía interviene en la práctica de pruebas y valoración de las mismas para formular el escrito de acusación. En los casos en los que están involucrados agresores menores de edad la Fiscalía de Menores instruye el correspondiente proceso penal frente al presunto agresor y puede adoptar medidas de protección en relación a la víctima menor de edad.

Asimismo, el ministerio fiscal puede solicitar la orden de protección para la víctima así como otras medidas cautelares de carácter penal cuando la situación de riesgo lo requiera, así como medidas civiles en caso de haber hijos/as comunes menores de edad. Durante esta fase trabajará en estrecha colaboración con los juzgados de Violencia sobre la Mujer y juzgados de Instrucción en funciones de guardia, los juzgados de lo Penal y la Audiencia Provincial, las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado, la Oficina de Atención a Víctimas del Delito y el Instituto de Medicina Legal.

– En la fase de juicio oral, la Fiscalía realiza el interrogatorio en juicio del acusado, víctima, testigos y peritos, y lleva a cabo la valoración de la prueba practicada y de la documental obrante en la causa, así como de la que se aporte en el acto y acusación definitiva. Además, entre sus funciones en esta fase destacan la notificación de sentencia y cuidado de que la misma sea notificada a la víctima, y la presentación en los recursos contra la sentencia dictada, coordinándose para ello con los juzgados de lo Penal y la Audiencia Provincial.
– En la fase de ejecución de sentencia y de las penas impuestas, el ministerio fiscal realizará el informe en liquidaciones de condena de penas, sean privativas de libertad (prisión y localización permanente), penas privativas de derechos (prohibiciones de aproximación y/o comunicación con víctima, prohibición de tenencia de armas, prohibición de residir en determinados lugares o de acudir a ellos y pena de trabajos en beneficio de la comunidad) e informes en liquidaciones de medidas de seguridad privativas de libertad (ingreso en centro médico) y no privativas de libertad (sumisión a tratamiento ambulatorio). En esta fase resulta necesaria la coordinación con los juzgados de lo Penal y la Audiencia Provincial, y con los juzgados de Vigilancia Penitenciaria e instituciones penitenciarias.

Asimismo, el ministerio fiscal le corresponde emitir informe sobre; sustitución de penas; insolvencia para responsabilidad civil; y sobre el indulto de pena en su caso.

También es competencia del fiscal presentar la petición de notificación de la sentencia a la víctima y de comunicación de las penas privativas de derechos a fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado para su adecuado control.

Així mateix, el ministeri fiscal rep els informes sobre l'evolució de valoració de risc per part de les forces i cossos de seguretat de l'Estat i poden, en casos d'increment en el nivell del risc, ordenar diligències informatives sobre el motiu que ha provocat la dita elevació del risc. Quan el motiu que haja provocat una elevació de nivell del risc policial siga el trencament d'una mesura d'allunyament o la comissió d'un nou delicte, iniciarà les accions legals pertinents.

En els casos previstos en la Llei Orgànica 1/2004, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, la Secció de Violència de Gènere, emetrà, si és procedent, l'acreditació de la situació de violència de gènere, als efectes dels reconeixements dels drets regulats en el títol II, capítol III, de mobilitat geogràfica de centre de treball, excedència, i reducció o reordenació del temps de treball d'acord amb els termes establits en l'article 23 de la llei orgànica.

La Secció de Violència contra la Dona de la Fiscalia, mantindrà els contactes institucionals necessaris, amb les instàncies policials, judicials, sanitàries, assistencials, així com amb els col·legis de l'advocacia, i altres organismes implicats en este protocol, per a facilitar la coordinació dels casos de violència contra les dones.

3. La personació de la Generalitat com a acusació popular

De conformitat amb el que preveu l'article 58 de la Llei 7/2012, Integral contra la Violència sobre la Dona en l'Àmbit de la Comunitat Valenciana, la Generalitat exercirà l'acció popular en tots els procediments penals que se seguisquen per delictes de violència sobre la dona amb resultat de mort, així com en aquells casos en què es genere alarma social o es produïsca lesions greus i invalidants.

4. Oficines d'Atenció a les Víctimes del Delicte (OAVD)

Les oficines d'Atenció a les Víctimes del Delicte constituïxen un servici públic i gratuït l'objectiu del qual és oferir als ciutadans assistència professional necessària en els supòsits en què hagen patit directament les conseqüències d'un delicte. A més, a la Comunitat Valenciana, les oficines d'Atenció a les Víctimes del Delicte (OAVD) de cada capital de província han sigut designades com a Punt de Coordinació de les ordes de Protecció.

A la Comunitat Valenciana la titularitat i la gestió d'estes oficines correspon a la Fundació FAVIDE, adscrita a la Conselleria de Governació i Justícia. En alguns casos estes oficines són gestionades directament pels ajuntaments. Les oficines d'Atenció a les Víctimes del Delicte (OAVD) estan distribuïdes geogràficament de la manera següent:

- Província d'Alacant: Alacant, Orihuela, Torrevieja, Elx, Alcoi, Benidorm i Dénia
- Província de Castelló: Castelló, Vila-real i Vinaròs
- Província de València: València, Gandia, Alzira, Torrent, Paterna, Sueca, Requena i Utiel.

La major part estan ubicades en les seus judicials (en seus no judicials Utiel, Alcoi i Gandia). El procediment d'actuació de les OAVD en els casos de violència de gènere pot donar-se al llarg de les 3 fases del procés; prejudicial, judicial i postjudicial.

FASE PREJUDICIAL: **abans de formular la denúncia**

Les víctimes són derivades per: forces i cossos de seguretat, Servicis Socials generals o especialitzats, associacions, Fiscalia i els òrgans judicials.

Esquema d'actuació per part dels professionals de les oficines es basa en: 1) Acollida empàtica; 2) Detecció i intervenció en situacions de crisi; 3) Determinació de la situació de vulnerabilitat i conseqüències del maltractament a nivell social, familiar i personal; 4) Informació dels drets; 5) Assessorament i informació sobre el/els procediments judicials. Oferiment de la possibilitat d'assistència jurídica especialitzada i gratuïta; 6) Explicació de les mesures de protecció judicial en l'àmbit civil o penal; 7) Informació de les mesures d'assistència i protecció social; 8) Prevenció de situacions de risc; 9) Informació, si és procedent, de

Asimismo, el ministerio fiscal recibe los informes sobre la evolución de valoración de riesgo por parte de las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado pudiendo, en casos de incremento en el nivel del riesgo, ordenar diligencias informativas sobre el motivo que ha provocado dicha elevación del riesgo. Cuando el motivo que haya provocado una elevación de nivel del riesgo policial sea el quebrantamiento de una medida de alejamiento o la comisión de un nuevo delito, iniciará las acciones legales pertinentes.

En los casos previstos en la Ley Orgánica 1/2004, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, la Sección de Violencia de Género, emitirá si procede la acreditación de la situación de violencia de género, a efectos de los reconocimientos de los derechos regulados en el título II, capítulo III, de movilidad geográfica de centro de trabajo, excedencia, y reducción o reordenación del tiempo de trabajo de acuerdo con los términos establecidos en el artículo 23 de la ley orgánica.

La Sección de Violencia contra la Mujer de la Fiscalía, mantendrá los contactos institucionales precisos, con las instancias policiales, judiciales, sanitarias, asistenciales, así como con los colegios de la abogacía, y otros organismos implicados en este protocolo, para facilitar la coordinación de los casos de violencia contra las mujeres.

3. La personación de la Generalitat como acusación popular

De conformidad con lo previsto en el artículo 58 de la Ley 7/2012, Integral contra la Violencia sobre la Mujer en el Ámbito de la Comunitat Valenciana, la Generalitat ejercerá la acción popular en todos los procedimientos penales que se sigan por delitos de violencia sobre la mujer con resultado de muerte, así como en aquellos casos en los que se genere alarma social o se produzca lesiones graves e invalidantes.

4. Oficinas de Atención a las Víctimas del Delito (OAVDs)

Las oficinas de Atención a las Víctimas del Delito constituyen un servicio público y gratuito cuyo objetivo es ofrecer a los ciudadanos asistencia profesional necesaria en los supuestos en los que hayan sufrido directamente las consecuencias de un delito. Además, en la Comunitat Valenciana, las oficinas de Atención a las Víctimas del Delito (OAVD) de cada capital de provincia han sido designadas como Punto de Coordinación de las Órdenes de Protección.

En la Comunitat Valenciana la titularidad y gestión de estas Oficinas corresponde a la Fundación FAVIDE, adscrita a la Conselleria de Gobernación y Justicia. En algunos casos estas Oficinas son gestionadas directamente por los Ayuntamientos. Las Oficinas de Atención a las Víctimas del Delito (OAVDs) están distribuidas geográficamente de la siguiente manera:

- Provincia de Alicante: Alicante, Orihuela, Torrevieja, Elche, Alcoy, Benidorm y Denia
- Provincia de Castellón: Castellón, Villareal y Vinaroz
- Provincia de Valencia: Valencia, Gandia, Alzira, Torrente, Paterna, Sueca, Requena y Utiel.

La mayor parte de ellas se encuentran ubicadas en las sedes judiciales (en sedes no judiciales Utiel, Alcoy y Gandia). El procedimiento de actuación de las OAVDs en los casos de violencia de género puede darse a lo largo de las 3 fases del proceso; prejudicial, judicial y postjudicial.

FASE PREJUDICIAL: **antes de formular denuncia**

Las víctimas son derivadas por: fuerzas y cuerpos de seguridad, Servicios Sociales generales o especializados, asociaciones, Fiscalía y los propios órganos judiciales.

Esquema de actuación por parte de los profesionales de las oficinas se basa en: 1) Acogida empática; 2) Detección e intervención en situaciones de crisis; 3) Determinación de la situación de vulnerabilidad y consecuencias del maltrato a nivel social, familiar y personal; 4) Información de Derechos; 5) Asesoramiento e información sobre el/los procedimientos judiciales. Ofrecimiento de la posibilidad de asistencia jurídica especializada y gratuita; 6) Explicación de las medidas de protección judicial en el ámbito civil o penal; 7) Información de las medidas de asistencia y protección social; 8) Prevención de situaciones de riesgo; 9) Información, si procede, de servicios dirigidos a personas

servicis dirigits a persones que han exercit la violència, o estan en risc d'exercir-la; 10) Intervenció activa en el procediment.

Després de facilitar tota la informació pertinent, si la víctima decidix denunciar i sol·licitar l'orde de protecció:

- Es remetrà la usuària a la comissaria de policia o al lloc de la Guàrdia Civil que corresponga o al Jutjat de Guàrdia.
- Es pot efectuar la denúncia i la sol·licitud d'orde de protecció des de l'oficina, i presentar esta davant de la Fiscalia o en el jutjat de guàrdia, o de Violència sobre la Dona.
- Es facilita a la víctima les instruccions necessàries sobre l'arreplega de documentació i mesures d'autoprotecció, en funció de la situació de risc que es valore.
- S'efectua una derivació informada del recurs o servici corresponent, basada en tres eixos d'actuació: jurídic, psicològic i social.
- Es realitzen les gestions necessàries amb el jutjat o amb el torn especialitzat de violència de gènere dels col·legis d'advocats perquè la víctima siga assistida per lletrat.
- Es remet la víctima bé a servicis mèdics, o bé a servicis d'atenció psicològica.

FASE JUDICIAL: **formulada la denúncia**

a) Atenció prèvia a la compareixença d'orde de protecció. Actuació per part dels tècnics de les oficines:

- Informació i explicació sobre la compareixença d'orde de protecció, i evitar la confrontació amb l'agressor/denunciat.
- Informació sobre l'oferiment d'accions a la víctima, amb especial menció de la personació com a acusació particular, i verificar, si és el cas, l'assistència jurídica especialitzada.
- Explicació de l'abast de les mesures de protecció judicial, d'índole civil o penal.
- Informació sobre mesures d'assistència i protecció social i derivació informada als distints recursos.
- Informació sobre recursos psicològics especialitzats.
- Resolució d'urgències socials, jurídiques i sanitàries.

b) Atenció a la víctima, una vegada dictada l'orde de protecció (d'ara en avant, OP) o, si és el cas, la sentència condemnatòria. El jutjat notifica la resolució a les forces i cossos de seguretat i al Punt de Coordinació, que a la Comunitat Valenciana són les oficines d'Atenció a les Víctimes del Delicte (OAVD) de cada capital de província. En este moment processal, si la víctima no ha sigut ja atesa en seu judicial pels tècnics d'OAVD, es contacta telefònicament o per escrit:

- Verificar si s'ha fet ús del dret a l'assistència jurídica especialitzada.
- Explicació del contingut i vigència de les mesures penals o civils de l'orde de protecció.
- Informació del significat de resolucions judicials.
- Informar sobre organismes que garantixen el seguiment i control de la seua seguretat, tant a nivell policial com administratiu, en funció del lloc de residència i de la possibilitat d'obtindre telealarmes.
- Activació de les mesures d'assistència i protecció social i la coordinació institucional: derivació als recursos socials i sanitaris corresponents. Informació sobre les ajudes de la Llei 35/95, en el cas que reunisca els requisits establits per la dita llei.
- Informació sobre la possibilitat de sol·licitar autorització de residència i treball, en el cas de dones estrangeres.

c) En cas de sentència de conformitat. Explicació de l'abast i la vigència tant de les mesures com de les penes, entre altres, les prohibicions d'aproximació i de comunicació i informació sobre els organismes que garantixen el seguiment i control de la seua seguretat, així com els recursos psicosocials.

d) Retirada de denúncia i de mesures de protecció. S'indagarà sobre possibles situacions d'amenaces o coaccions per part de l'agressor. Explicació de conseqüències jurídiques com les fases del cicle de

que han ejercido la violencia, o están en riesgo de ejercerla; 10) Intervención activa en el procedimiento.

Tras facilitar toda la información pertinente, si la víctima decide denunciar y solicitar la orden de protección:

- Se remitirá a la usuaria a la comisaría de policía o puesto de la Guardia civil que corresponda o al juzgado de guardia.
- Se puede efectuar la denuncia y solicitud de orden de protección desde la oficina, presentando la misma ante la Fiscalía o en el juzgado de guardia, o de Violencia sobre la Mujer.
- Se facilita a la víctima instrucciones necesarias sobre recogida de documentación y medidas de autoprotección, en función de la situación de riesgo que se valore.
- Se efectúa una derivación informada al recurso o servicio correspondiente, basándose en tres ejes de actuación: jurídico, psicológico y social.
- Se realizan las gestiones necesarias con el juzgado o con el turno especializado de violencia de género de los colegios de abogados para que la víctima sea asistida por letrado.
- Se remite a la víctima bien a servicios médicos, o bien a servicios de atención psicológica.

FASE JUDICIAL: **formulada la denuncia.**

a) Atención previa a la comparecencia de orden de protección. Actuación por parte de los técnicos de las oficinas:

- Información y explicación sobre la comparecencia de orden de protección, evitando la confrontación con el agresor/denunciado.
- Información sobre el ofrecimiento de acciones a la víctima, con especial mención a la personación como acusación particular, verificando, en su caso, la asistencia jurídica especializada.
- Explicación del alcance de las medidas de protección judicial, de índole civil o penal.
- Información sobre medidas de asistencia y protección social y derivación informada a los distintos recursos.
- Información sobre recursos psicológicos especializados.
- Resolución de urgencias sociales, jurídicas y sanitarias.

b) Atención a la víctima, una vez dictada la orden de protección (en adelante, OP) o, en su caso, la sentencia condenatoria. El juzgado notifica la resolución a las fuerzas y cuerpos de seguridad y al Punto de Coordinación, que en la Comunitat Valenciana son las oficinas de Atención a las Víctimas del Delito (OAVD) de cada capital de provincia. En este momento procesal, si la víctima no ha sido ya atendida en sede judicial por los técnicos de OAVD, se contacta telefónicamente o por escrito:

- Verificar si se ha hecho uso del derecho a la asistencia jurídica especializada.
- Explicación del contenido y vigencia de las medidas penales o civiles de la orden de protección.
- Información del significado de resoluciones judiciales.
- Informar acerca de organismos que garantizan el seguimiento y control de su seguridad, tanto a nivel policial como administrativo, en función del lugar de residencia y posibilidad de obtener tele-alarmas.
- Activación de las medidas de asistencia y protección social y la coordinación institucional: derivación a los recursos sociales y sanitarios correspondientes. Información acerca de las ayudas de la Ley 35/95, en caso de que reúna los requisitos establecidos por dicha ley
- Información sobre la posibilidad de solicitar autorización de residencia y trabajo, en el caso de mujeres extranjeras.

c) En caso de sentencia de conformidad. Explicación del alcance y vigencia tanto de las medidas como de las penas, entre otras, las prohibiciones de aproximación y de comunicación e información sobre los organismos que garantizan el seguimiento y control de su seguridad, así como los recursos psico-sociales.

d) Retirada de denuncia y de medidas de protección. Se indagará acerca de posibles situaciones de amenazas o coacciones por parte del agresor. Explicación de consecuencias jurídicas como las fases del ciclo

la violència**.** Instruccions d'actuació en cas de nova actuació violenta de l'agressor.

e) Seguiment, acompanyament i tutela al llarg del procediment judicial penal. Són funcions de l'Oficina d'Atenció a les Víctimes: la mediació entre la víctima i l'òrgan judicial, la Fiscalia, l'equip forense; la coordinació amb les diferents institucions administratives que atenen les necessitats sociosanitàries; els acompanyaments en seu judicial a la víctima per a compareixences o a juís, utilització de paravent; la detecció de necessitats persistents o sobrevingudes.

FASE POSTJUDICIAL

L'actuació d'OAVD en esta fase:

- Coordinació amb l'administració o la jurisdicció penitenciària, per a notificar a la víctima actes que afecten la seua seguretat (llibertat provisional de l'imputat o processat, llibertat condicional, compliments de condemna o permisos penitenciaris ordinaris o extraordinaris del condemnat).
- Previndre noves situacions de violència.
- Informació sobre trencaments de mesures o penes.
- Sol·licituds d'ajudes definitives regulades en la Llei 35/95, si és el cas.

5. Institut de Medicina Legal: les unitats de Valoració Forense Integral (UVFI)

L'existència d'estes unitats està prevista en la Llei Orgànica 1/2004 que en la disposició addicional 2a establix «El Govern i les CCAA, que hagen assumit competències en matèria de justícia, organitzaran en l'àmbit que a cada una li és propi els servicis forenses de manera que disposen d'unitats de valoració forense integral encarregades de dissenyar protocols d'actuació global i integral en casos de violència de gènere. «

En les 3 províncies de la Comunitat Valenciana, en el si de l'Institut de Medicina Legal, adscrit a la conselleria competent en matèria de Justícia, hi ha una unitat funcional, integrada per psicòleg/psicòloga, i diversos metges forenses, així com, en determinats casos per treballador/a social, que cobrixen el servici de guàrdia en els jutjats específics.

Funcions en matèria de violència de gènere de les unitats de Valoració Forense Integral

Les funcions en matèria de violència de gènere de les unitats de Valoració Forense Integral són la realització de perícies mèdiques, psicològiques i de treball social amb destinació als jutjats i a les fiscalies amb competència en Violència de la Dona; l'atenció pericial a les dones víctimes de violència de gènere, així com perícies sobre els fills i sobre els presumptes maltractadors.

Detall de les funcions principals de la UVFI:

1. Sobre les dones víctimes de la violència:
   - Valoració de les lesions psíquiques.
   - Valoració de les repercussions de la violència sobre la dona en tota la seua extensió, no sols en funció de l'objecte puntual de la denúncia.
2. Sobre l'agressor:
   - Valoració, quan així es requerisca, de la imputabilitat.
   - Estudi, quan se sol·licite de forma concreta, de la probabilitat del risc de reincidència de conductes violentes, en l'àmbit de la violència de gènere.
3. Sobre els menors de la víctima:
   - Estudi de la victimització secundària, si és el cas.

Procediment d'actuació de les unitats de Valoració Forense Integral

El procediment d'actuació de les unitats de Valoració Forense Integral s'emmarca sempre dins d'un procés judicial obert per una causa penal en matèria de violència de gènere. La seua intervenció es produïx en tots els casos a petició judicial o de la Fiscalia, que bé pot ser durant la guàrdia, on les víctimes i agressors són atesos per un metge forense,

de la violencia**.** Instrucciones de actuación en caso de nueva actuación violenta del agresor.

e) Seguimiento, acompañamiento y tutela a lo largo del procedimiento judicial penal. Son funciones de la Oficina de Atención a las Víctimas: La mediación entre la víctima y el órgano judicial, Fiscalía, equipo forense; la coordinación con las diferentes instituciones administrativas que atienden las necesidades socio-sanitarias; los acompañamientos en sede judicial a la víctima para comparecencias o a juicios, utilización de paraban; la detección de necesidades persistentes o sobrevenidas.

FASE POSTJUDICIAL

La actuación de OAVD en esta fase:

- Coordinación con la administración o la jurisdicción penitenciaria, para notificar a la víctima actos que afecten a su seguridad (libertad provisional del imputado o procesado, libertad condicional, cumplimientos de condena o permisos penitenciarios ordinarios o extraordinarios del condenado).
- Prevenir nuevas situaciones de violencia.
- Información sobre quebrantamientos de medidas o penas.
- Solicitudes de ayudas definitivas reguladas en la Ley 35/95, en su caso.

5. Instituto de Medicina Legal: las unidades de Valoración Forense Integral (UVFI)

La existencia de estas Unidades esta prevista en la Ley Orgánica 1/2004 que en su disposición adicional 2ª dispone «El Gobierno y las CCAA, que hayan asumido competencias en materia de justicia, organizarán en el ámbito que a cada una le es propio los servicios forenses de modo que cuenten con unidades de valoración forense integral encargadas de diseñar protocolos de actuación global e integral en casos de violencia de género.»

En las 3 provincias de la Comunitat Valenciana, en el seno del Instituto de Medicina Legal, adscrito a la Conselleria competente en materia de Justicia, existe una unidad funcional, integrada por psicóloga/o, y varios médicos forenses, así como, en determinados casos por trabajador/a social, que cubren el servicio de guardia en los Juzgados específicos.

Funciones en materia de violencia de género de las unidades de Valoración Forense Integral

Las funciones en materia de violencia de género de las unidades de Valoración Forense Integral son la realización de pericias médicas, psicológicas y de trabajo social con destino a los juzgados y fiscalías con competencia en Violencia de la Mujer; la atención pericial a las mujeres víctimas de violencia de género, así como pericias sobre los hijos y sobre los presuntos maltratadores

Detalle de las funciones principales de la UVFI:

1. Sobre las mujeres víctimas de la violencia:
   - Valoración de las lesiones psíquicas.
   - Valoración de las repercusiones de la violencia sobre la mujer en toda su extensión, no solamente en función del objeto puntual de la denuncia.
2. Sobre el agresor:
   - Valoración, cuando así se requiera, de la imputabilidad.
   - Estudio, cuando se solicite de forma concreta, de la probabilidad del riesgo de reincidencia de conductas violentas, en el ámbito de la violencia de género.
3. Sobre los menores de la victima:
   - Estudio de la victimización secundaria, en su caso.

Procedimiento de actuación de las unidades de Valoración Forense Integral

El procedimiento de actuación de las unidades de Valoración Forense Integral se enmarca siempre dentro de un proceso judicial abierto por una causa penal en materia de violencia de género. Su intervención se produce en todos los casos a petición judicial o de la Fiscalía, que bien puede ser durante la guardia, donde las víctimas y agresores son

o bé de forma programada quan les víctimes, els seus fills si n'hi ha, o els agressors, són citats per a valoració mèdica, psicològica o social en la seu de l'Institut de Medicina Legal.

En la valoració inicial de la víctima pel forense es realitzarà l'informe de previsió de sanitat / informe de sanitat /o bé se seguirà l'evolució de les lesions fins a la seua curació. Serà en esta valoració quan el metge forense decidirà si la víctima requerix un estudi més ampli, per a valorar possibles lesions psíquiques, quadros de maltractament continuat, o quadros de maltractaments psíquics habituals, i en este cas remetrà la víctima a la UVFI, per al seu estudi.

La decisió de remetre el cas a la UVFI per part del metge forense es basarà en els criteris de risc o complexitat que crega oportuns. Com a orientació es mencionen els criteris de selecció següents:

- Reincidència i habitualitat
- Especial violència en els mitjans i forma d'utilitzar-los
- Coincidència amb amenaces
- Justificació i autoculpabilització en la víctima
- Toxicofílies (agressor/víctima)
- Malaltia mental (agressor/víctima)
- Forta dependència emocional amb la víctima
- Nova relació per part de la víctima
- Deliri de gelosia alcohòlic.

En estos casos, el metge forense a més de l'informe, farà constar en el comunicat de sanitat emés que la víctima requerix una valoració integral per part de la UVFI, i queda el jutjat competent encarregat de la citació en legal forma. S'haurà d'aportar amb la sol·licitud de la cita una còpia de l'informe de sanitat, la còpia de la documentació mèdica rellevant, de la denúncia, de l'atestat policial i tot allò que resulte d'interés en la valoració del cas. Tota esta documentació haurà d'aportar-la el jutjat d'origen junt amb l'ofici del magistrat/de la magistrada en el qual sol·licita la valoració integral del cas que es tracte.

Una altra via per a derivar peritatges a la UVFI és directament pel magistrat/per la magistrada instructor del cas, que quan no hi ha lesions físiques en el moment de la denúncia sol remetre l'assumpte directament.

De tots els casos sol·licitats s'emetrà un informe que serà únic, i de la defensa del qual serà responsable el metge forense encarregat de la UVFI.

Protocol de peritatge en la víctima

En el funcionament d'estes unitats cal tindre en compte: el Protocol de Valoració Mèdica Forense del Risc d'Agressió i la *Guia i Manual de Valoració Integral Forense de la Violència de Gènere i Domèstica,* elaborada pel Ministeri de Justícia.

El mètode de treball es basa principalment en:

– Entrevistes semiestructurades per a la perícia psicològica.
– Aplicació de test i proves psicològiques específiques per a cada cas.
– Entrevistes semiestructurades per a la perícia social i coordinació amb altres recursos.

1. Es realitza un reconeixement mèdic psiquiàtric per part del metge forense, que inclou l'estudi de les característiques de la relació de parella, per a veure si enquadren dins del cicle de la violència de gènere i l'estudi psicopatològic. En este reconeixement s'arreplega tota la informació mèdica, psiquiàtrica, psicològica o social que hi haja, i se sol·licita al jutjat que demane aquella informació que es considera necessària i que no ha sigut aportada. En este moment és derivada per al seu estudi psicològic a la psicòloga/psicòleg de la UVFI. El protocol que es du a terme per la psicòloga/psicòleg és el següent:

– Entrevista clínica.
– Aplicació de les proves següents:
– SCL-90-R.
– Escala de gravetat de símptomes del TSPT. (Echeburúa)
– Escala d'Inadaptació (Echeburúa, Corral i Fernández-Moreno, 2000)
– Escala d'Autoestima de Rosemberg.

atendidos por un médico forense, o bien de forma programada cuando las víctimas, sus hijos si los hubiera, o los agresores, son citados para valoración médica, psicológica o social en la sede del Instituto Medico Legal.

En la valoración inicial de la víctima por el forense se realizará el informe de previsión de sanidad / informe de sanidad /o bien se seguirá la evolución de las lesiones hasta su curación. Será en esta valoración cuando el médico forense decidirá si la víctima requiere de un estudio más amplio, para valorar posibles lesiones psíquicas, cuadros de maltrato continuado, o cuadros de malos tratos psíquicos habituales, en cuyo caso remitirá a la víctima a la UVFI, para su estudio.

La decisión de remitir el caso a la UVFI por parte del médico forense se basará en los criterios de riesgo o complejidad que estime oportunos. Como orientación se relacionan los siguientes criterios de selección:

- Reincidencia y habitualidad
- Especial violencia en los medios y forma de utilizarlos
- Coincidencia con amenazas.
- Justificación y autoculpabilización en la víctima.
- Toxicofilias (agresor/victima)
- Enfermedad mental (agresor/victima)
- Fuerte dependencia emocional en la víctima
- Nueva relación por parte de la víctima
- Delirio celotípico alcohólico.

En estos casos, el médico forense además de su informe, hará constar en el parte de sanidad emitido que la víctima requiere una valoración integral por parte de la UVFI, quedando el Juzgado competente encargado de la citación en legal forma. Se deberá aportar con la solicitud de la cita una copia del informe de sanidad, copia de la documentación médica relevante, de la denuncia, del atestado policial y todo aquello que resulte de interés en la valoración del caso. Toda esta documentación deberá aportarla el juzgado de origen junto con el oficio del/la magistrado/a en el que solicita la valoración integral del caso de que se trate.

Otra vía para derivar peritaciones a la UVFI es directamente por el/la magistrado/a instructor del caso, quien cuando no hay lesiones físicas en el momento de la denuncia suele remitir el asunto directamente.

De todos los casos solicitados se emitirá un informe que será único, y de cuya defensa será responsable la médico forense encargada de la UVFI

Protocolo de peritación en la víctima

En el funcionamiento de estas unidades hay que tener en cuenta: el Protocolo de Valoración Medico Forense del Riesgo de Agresión y la *Guía y manual de valoración integral forense de la violencia de género y doméstica*, elaborada por el Ministerio de Justicia.

El método de trabajo se basa principalmente en:

– Entrevistas semiestructuradas para la pericia psicológica.
– Aplicación de test y pruebas psicológicas específicas para cada caso.
– Entrevistas semiestructuradas para la pericia social y coordinación con otros recursos

1. Se realiza un reconocimiento médico psiquiátrico por parte del médico forense, que incluye estudio de las características de la relación de pareja, para ver si encuadran dentro del ciclo de la violencia de género y estudio psicopatológico. En este reconocimiento se recoge toda la información médica, psiquiátrica, psicológica o social que exista, solicitando al juzgado que recabe aquella información que se considera necesaria y que no ha sido aportada. En este momento es derivada para su estudio psicológico a la psicóloga/o de la UVFI. El protocolo que se lleva a cabo por la psicóloga/o es el siguiente:

– Entrevista clínica.
– Aplicación de las siguientes pruebas:
– SCL-90-R.
– Escala de gravedad de síntomas del TSPT. (Echeburúa)
– Escala de Inadaptación (Echeburúa, Corral y Fernández-Moreno, 2000)
– Escala de Autoestima de Rosemberg.

Depenent de les característiques del cas es pot realitzar també:

– MMPI-2.

Protocol de peritatge sobre menors

Es realitza un reconeixement mèdic psiquiàtric per part del metge forense, per a determinar l'estat psicopatològic. En este reconeixement s'arreplega tota la informació mèdica, psiquiàtrica, psicològica o social que hi haja, i se sol·licita al jutjat que demane aquella informació que es considera necessària i que no ha sigut aportada.

En este moment és derivada per al seu estudi psicològic a la psicòloga/psicòleg de la UVFI. El protocol que es du a terme per la psicòloga/psicòleg és el següent:

– Entrevista clínica.
– Depenent de l'edat del menor es determinen les proves més oportunes.

6. Col·legis oficials d'advocats de la Comunitat Valenciana

El Consell Valencià de Col·legis d'Advocats està integrat pels huit col·legis d'advocats que tenen la seu en territori de la Comunitat Valenciana: Alcoi, Alacant, Alzira, Castelló, Elx, Orihuela, Sueca i València. Cada un dels mencionats col·legis disposa de Torn Especialitzat en Violència de Gènere i disposa igualment d'un sistema de guàrdies específic per a l'atenció a les víctimes.

En tot l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana hi ha per tant advocats/des especialitzats/des, o amb suficient formació en matèria de violència de gènere per a prestar assistència a les víctimes 24 hores al dia els 365 dies de l'any.

Això en compliment del que preveu el número 1 de l'article 20 de la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, que disposa:

"Les dones víctimes de violència de gènere que acrediten insuficiència de recursos per a litigar, en els termes establits en la Llei 1 /1996, de 10 de gener, d'Assistència Jurídica Gratuïta, tenen dret a la defensa i representació gratuïtes per advocat i procurador en tots els processos i procediments administratius que tinguen causa directa o indirecta en la violència patida. En estos supòsits una mateixa direcció lletrada assumirà la defensa de la víctima. Este dret assistirà també els drethavents en cas de defunció de la víctima. En tot cas, es garantirà la defensa jurídica, gratuïta i especialitzada de forma immediata a totes les víctimes de violència de gènere que ho sol·liciten, sense perjuí que si no se'ls reconeix amb posterioritat el dret a l'assistència jurídica gratuïta, estes hauran d'abonar a l'advocat els honoraris meritats per la seua intervenció".

Esta disposició necessàriament ha de ser posada en relació amb l'article 2 del Reial Decret Llei 3/2013, de 22 de febrer, pel qual es modifica el règim de les taxes en l'àmbit de l'Administració de Justícia i el sistema d'assistència jurídica gratuïta, que afig un nou apartat a l'article 2 de la Llei 1/1996, de 10 de gener, d'Assistència Jurídica Gratuïta:

"g) Amb independència de l'existència de recursos per a litigar, es reconeix el dret d'assistència jurídica gratuïta, que se'ls prestarà immediatament, a les víctimes de violència de gènere, de terrorisme i del tracte de sers humans en aquells processos que tinguen vinculació, deriven o siguen conseqüència de la seua condició de víctimes, així com als menors d'edat i a les persones amb discapacitat psíquica quan siguen víctimes de situacions d'abús o maltractament".

Este dret assistirà també els drethavents en cas de defunció de la víctima, sempre que no fóra l'agressor.

Als efectes de la concessió del benefici de justícia gratuïta, la condició de víctima s'adquirirà quan es formule denúncia o querella, o s'inicie un procediment penal, per algun dels delictes a què es referix este apartat, i es mantindrà mentre romanga en vigor el procediment penal o quan, després de la seua finalització, s'haguera dictat sentència condemnatòria. El benefici de justifica gratuïta es perdrà en cas de sentència absolutòria ferma o arxivament ferm del procediment penal, sense l'obligació d'abonar el cost de les prestacions disfrutades gratuïtament fins a eixe moment".

Pel que fa al moment actual, les dones víctimes de violència de gènere gaudixen del reconeixement directe del benefici de justícia

Dependiendo de las características del caso se puede realizar también:

– MMPI-2.

Protocolo de peritación sobre menores

Se realiza un reconocimiento médico psiquiátrico por parte del médico forense, para determinar su estado psicopatológico. En este reconocimiento se recoge toda la información médica, psiquiátrica, psicológica o social que exista, solicitando al juzgado que recabe aquella información que se considera necesaria y que no ha sido aportada.

En este momento es derivada para su estudio psicológico a la psicóloga/o de la UVFI. El protocolo que se lleva a cabo por la psicóloga/o es el siguiente:

– Entrevista clínica.
– Dependiendo de la edad del menor se determinan las pruebas más oportunas.

6. Colegios oficiales de abogados de la Comunitat Valenciana

El Consejo Valenciano de Colegios de Abogados se halla integrado por los ocho colegios de abogados que tienen su sede en territorio de la Comunitat Valenciana: Alcoy, Alicante, Alzira, Castellón, Elche, Orihuela, Sueca y Valencia. Cada uno de los mencionados colegios dispone de Turno Especializado en Violencia de Género contando igualmente con un sistema de guardias específico para la atención a las víctimas.

En todo el ámbito territorial de la Comunitat Valenciana existen pues Abogados/as especializados/as, o con suficiente formación en materia de violencia de género para prestar asistencia a las víctimas 24 horas al día los 365 días del año.

Ello en cumplimiento de lo previsto en el número 1 del artículo 20 de la Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, que dispone:

"Las mujeres víctimas de violencia de género que acrediten insuficiencia de recursos para litigar, en los términos establecidos en la Ley 1/1996, de 10 de enero, de Asistencia Jurídica Gratuita, tienen derecho a la defensa y representación gratuitas por abogado y procurador en todos los procesos y procedimientos administrativos que tengan causa directa o indirecta en la violencia padecida. En estos supuestos una misma dirección letrada asumirá la defensa de la víctima. Este derecho asistirá también a los causahabientes en caso de fallecimiento de la víctima. En todo caso, se garantizará la defensa jurídica, gratuita y especializada de forma inmediata a todas las víctimas de violencia de género que lo soliciten, sin perjuicio de que si no se les reconoce con posterioridad el derecho a la asistencia jurídica gratuita, estas deberán abonar al abogado los honorarios devengados por su intervención".

Esta disposición necesariamente ha de ser puesta en relación con el artículo 2 del Real Decreto Ley 3/2013, de 22 de febrero, por el que se modifica el régimen de las tasas en el ámbito de la administración de Justicia y el sistema de asistencia jurídica gratuita, que viene a añadir un nuevo apartado al artículo 2 de la Ley 1/1996, de 10 de enero, de Asistencia Jurídica Gratuita:

"g) Con independencia de la existencia de recursos para litigar, se reconoce el derecho de asistencia jurídica gratuita, que se les prestará de inmediato, a las víctimas de violencia de género, de terrorismo y de trata de seres humanos en aquellos procesos que tengan vinculación, deriven o sean consecuencia de su condición de víctimas, así como a los menores de edad y las personas con discapacidad psíquica cuando sean víctimas de situaciones de abuso o maltrato".

Este derecho asistirá también a los causahabientes en caso de fallecimiento de la víctima, siempre que no fuera el agresor.

A los efectos de la concesión del beneficio de justicia gratuita, la condición de víctima se adquirirá cuando se formule denuncia o querella, o se inicie un procedimiento penal, por alguno de los delitos a que se refiere este apartado, y se mantendrá mientras permanezca en vigor el procedimiento penal o cuando, tras su finalización, se hubiere dictado sentencia condenatoria. El beneficio de justifica gratuita se perderá en caso de sentencia absolutoria firme o archivo firme del procedimiento penal, sin la obligación de abonar el coste de las prestaciones disfrutadas gratuitamente hasta ese momento".

Por lo que al momento actual, las mujeres víctimas de violencia de género gozan del reconocimiento directo del beneficio de justicia

gratuïta, sense necessitat d'acreditar amb posterioritat insuficiència de recursos per a litigar, i adquirixen la condició de víctima, als efectes d'este reconeixement, en els termes ja exposats.

Els advocats/des adscrits/es als torns especialitzats de Violència de Gènere dels distints col·legis d'advocats de la Comunitat Valenciana, tenen per tant com a missió fonamental la prestació de l'assistència jurídica gratuïta, immediata i especialitzada, i s'ha revelat fonamental la seua intervenció; i és desitjable que esta tinga lloc amb caràcter previ a la interposició de la denúncia, i assumir ja des d'eixe moment la defensa dels interessos de la víctima, no sols en el procediment penal que poguera derivar-se, sinó també en la fonamental compareixença de l'orde de protecció, i fins que finalitze el procediment, inclosa l'executòria corresponent, així com en els procediments de distint orde a què puga haver-hi lloc, en especial els relacionats amb la separació, el divorci i les mesures relatives a fills; es dóna amb això compliment al principi d'unitat de defensa legalment establit.

La intervenció lletrada, fins i tot, abans de la interposició de la denúncia té el caràcter de fonamental a fi d'aconseguir que el procediment judicial que amb la presentació de la denúncia es va a posar en marxa culmine amb èxit; per a això, la dona víctima ha de prendre coneixement no sols de la possibilitat de ser part en el procediment –com a acusació particular- i la transcendència que això té quant a la possibilitat d'interessar diverses diligències d'investigació i tindre en el seu advocat/da un referent al qual acudir en qualsevol moment; de la possibilitat de sol·licitar orde de protecció, del contingut i l'abast de les mesures tant de caràcter penal com de caràcter civil –de la màxima importància quan hi ha fills menors- que amb esta poden acordar-se; de la més que possible adopció de mesures cautelars, singularment la mesura de prohibició d'aproximació i comunicació que pesarà sobre el presumpte agressor i les conseqüències de l'incompliment; de la no disponibilitat per la part del procediment penal, atés que els fets que constituïxen l'objecte de la denúncia tenen el caràcter de públics; de la transcendència que el relat de fets que ella faça tindrà, no sols en la instrucció del procediment sinó en la fase del juí oral; en suma, ha de prendre coneixement que serà subjecte de procediment i no objecte d'este.

És per això, que s'ha d'insistir als cossos policials que intervenen que informen la víctima en el sentit que faça efectiu el dret a l'assistència jurídica immediata, gratuïta i especialitzada que legalment tenen reconegut, i entrar en contacte abans de la presentació de la denúncia amb l'advocat de guàrdia.

Tots els centres de detenció de la Comunitat Valenciana disposen d'una llista on consten reflectits els/les advocats/des que cada dia presten el servici de guàrdia, amb disponibilitat les 24 hores del dia per a assistir la víctima; i encara que l'assistència lletrada no siga preceptiva –al contrari del que ocorre amb el detingut- sí que hauria de ser facilitada des de dependències policials o, si és el cas, des del Jutjat de Violència sobre la Dona o jutjat de guàrdia.

Els advocats/les advocades durant la prestació de la guàrdia mantindran el telèfon mòbil permanentment connectat a fi de facilitar la seua localització, i hauran d'acudir a dependències policials, al Jutjat de Violència sobre la Dona o al jutjat de guàrdia, si és el cas, de manera immediata o tan ràpidament com siga possible, en evitació que la víctima, davant de l'espera, desistisca del seu dret a l'assistència jurídica. En el cas d'impossibilitat sobrevinguda del lletrat/da per a la prestació del Servici de Guàrdia, haurà de comunicar-ho al col·legi d'advocats a fi que es proveïsca la seua substitució.

Així mateix, haurà d'acudir proveït dels impresos que han de ser omplits atenent els criteris de justificació marcats per cada col·legi d'advocats. En general, bastarà d'omplir la Sol·licitud d'Assistència Jurídica Gratuïta, i acompanyar la còpia de la denúncia o l'actuació que acredite la condició de víctima de la dona assistida. Queda igualment reflectida la intervenció en el full de guàrdia. Tant la Sol·licitud d'Assistència Jurídica Gratuïta com el full de guàrdia en què consten les assistències realitzades hauran de presentar-se davant del col·legi d'advocats respectiu en el termini de 48 hores.

S'haurà de disposar tant en dependències policials com en dependències judicials d'un lloc reservat perquè els advocats/les advocades puguen entrevistar-se amb la víctima i anar informant-la de totes les qüestions d'interés que vagen sorgint mentre estan en les dites dependències.

gratuita, sin necesidad de acreditar con posterioridad insuficiencia de recursos para litigar, adquiriendo la condición de víctima, a los efectos de este reconocimiento, en los términos ya expuestos.

Los abogados/as adscritos/as a los turnos especializados de Violencia de Género de los distintos colegios de abogados de la Comunitat Valenciana, tienen pues como misión fundamental la prestación de la asistencia jurídica gratuita, inmediata y especializada, habiéndose revelado fundamental su intervención; siendo lo deseable que la misma tenga lugar con carácter previo a la interposición de la denuncia, asumiendo ya desde ese momento la defensa de los intereses de la víctima, no solo en el procedimiento penal que pudiere derivarse, sino también en la fundamental comparecencia de la orden de protección, y hasta que finalice el procedimiento, incluida la correspondiente ejecutoría, así como en los procedimientos de distinto orden a que pueda haber lugar, en especial los relacionados con la separación, el divorcio y las medidas relativas a hijos; se da con ello cumplimiento al principio de unidad de defensa legalmente establecido.

La intervención letrada aun antes de la interposición de la denuncia tiene el carácter de fundamental a fin de conseguir que el procedimiento judicial que con la presentación de la denuncia se va a poner en marcha culmine con éxito; para ello, la mujer víctima debe tomar conocimiento no solo de la posibilidad de ser parte en el procedimiento –como acusación particular- y la trascendencia que ello tiene en cuanto a la posibilidad de interesar diversas diligencias de investigación y tener en su abogado/a un referente al que acudir en cualquier momento; de la posibilidad de solicitar orden de protección, del contenido y alcance de las medidas tanto de carácter penal como de carácter civil –de suma importancia cuando existen hijos menores- que con la misma pueden acordarse; de la más que posible adopción de medidas cautelares, singularmente la medida de prohibición de aproximación y comunicación que va a pesar sobre el presunto agresor y las consecuencias del incumplimiento; de la no disponibilidad por la parte del procedimiento penal, dado que los hechos que constituyen objeto de denuncia tienen el carácter de públicos; de la trascendencia que el relato de hechos que ella haga va a tener, no solo en la instrucción del procedimiento sino en la fase del juicio oral; en suma, debe tomar conocimiento de que va a ser sujeto de procedimiento y no objeto del mismo.

Es por ello, que se debe insistir a los cuerpos policiales que intervienen que informen a la víctima en el sentido de que haga efectivo el derecho a la asistencia jurídica inmediata, gratuita y especializada que legalmente tienen reconocido, entrando en contacto antes de la presentación de la denuncia con el/la abogado/a de guardia.

Todos los centros de detención de la Comunitat Valenciana disponen de un listado donde constan reflejados los/as abogados/as que cada día prestan el servicio de guardia, con disponibilidad las 24 horas del día para asistir a la víctima; y aunque la asistencia letrada no sea preceptiva –al contrario de lo que ocurre con el detenido- sí debiera ser facilitada desde dependencias policiales, o en su caso, desde el Juzgado de Violencia sobre la Mujer o juzgado de guardia.

Los/as abogados/as durante la prestación de la guardia mantendrán el teléfono móvil permanentemente conectado a fin da facilitar su localización, debiendo acudir a dependencias policiales, al Juzgado de Violencia sobre la Mujer o al juzgado de guardia, en su caso, de manera inmediata o a la mayor brevedad posible, en evitación de que la víctima, ante la espera, desista de su derecho a la asistencia jurídica. En el caso de imposibilidad sobrevenida del letrado/a para la prestación del Servicio de Guardia, deberá comunicarlo al colegio de abogados a fin de que se provea a su sustitución.

Así mismo, habrá de acudir proveído de los impresos que deben ser cumplimentados atendiendo a los criterios de justificación marcados por cada colegio de abogados. En general, bastará con rellenar la Solicitud de Asistencia Jurídica Gratuita, acompañando a la misma copia de la denuncia o actuación que acredite la condición de víctima de la mujer asistida. Quedando igualmente reflejada la intervención en su hoja de guardia. Tanto la Solicitud de Asistencia Jurídica Gratuita como la hoja de guardia en que consten las asistencias realizadas deberán presentarse ante el respectivo Colegio de Abogados en el plazo de 48 horas.

Deberá contarse tanto en dependencias policiales como en dependencias judiciales de un lugar reservado para que los/as abogados/as puedan entrevistarse con la víctima e ir informándola de todas cuantas cuestiones de interés vayan surgiendo mientras permanezca en tales dependencias.

Igualment, els/les advocats/des facilitaran a la víctima el seu domicili professional així com un número de telèfon de contacte que facilite la comunicació de la víctima amb els/les professionals que l'assistixen.

Els/les advocats/des del Torn Especialitzat en Violència de Gènere han de procurar mantindre unes relacions fluides amb la Fiscalia en la consecució d'un objectiu comú, com és l'atenció a la víctima i en evitació de la frustració del procediment.

Es derivarà igualment la dona a les oficines d'Atenció a les Víctimes de Delicte a fi que conega els recursos que l'administració posa a la seua disposició a fi que puga ser degudament atesa en parcel·les no estrictament jurídiques i que faciliten i promouen la recuperació de les víctimes de violència de gènere; cuidarà, en especial, que es proporcione prou informació sobre les ajudes econòmiques a què puga tindre accés la dona víctima, incloses les de la Llei 35/1995, d'11 de desembre, d'ajudes i assistències a les víctimes de delictes violents i contra la llibertat sexual i, per al cas de víctimes estrangeres que no disposen de permís de residència, possibilitat de regularització de la seua situació a Espanya.

Es crearà, en suma, un clima de confiança en la dona víctima de violència de gènere, amb la finalitat que no vulga apartar-se de l'acció penal exercitada, que la tornaria a l'entorn de violència.

Els Col·legis d'Advocats procuraran oferir amb la periodicitat suficient formació –tant inicial, com continuada- als seus col·legiats/des, a fi que obtinguen i actualitzen els coneixements necessaris –i els continguts dels quals no hauran de cenyir-se únicament, encara que sí de manera primordial, als jurídics- que els permeten adquirir les habilitats necessàries per a l'assistència a les dones víctimes de violència de gènere.

A més, la Llei 7/2012, Integral contra la Violència sobre la Dona en l'Àmbit de la Comunitat Valenciana, assenyala en l'article 48.4, que la Generalitat subscriurà convenis amb els col·legis d'advocats de la Comunitat Valenciana a fi d'establir servicis d'orientació jurídica. Estos servicis, que s'ubiquen en les seus de tots els partits judicials, i funcionen en coordinació amb les oficines d'atenció a les víctimes del delicte en tots els casos en què existisca una víctima de violència per part dels que siguen o hagen sigut els seus cònjuges o dels que estiguen o hagen estat lligats a elles per relacions semblants d'afectivitat, encara sense convivència, a fi de facilitar-li l'accés immediat a un lletrat del torn d'ofici i l'inici de l'expedient per al reconeixement del benefici de justícia gratuïta.

Àmbit sanitari

La violència de gènere és un problema de salut pública important, tant per la magnitud de les lesions produïdes, com per les seues conseqüències a curt i a llarg termini sobre la salut física i mental de les víctimes. Els professionals sanitaris exercixen un important paper en la detecció, el tractament i l'orientació d'este complex problema.

La Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, establix en l'article 15 que les administracions sanitàries, en el si del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut, promouran i impulsaran actuacions dels professionals sanitaris que permeten la detecció precoç de la violència de gènere. En l'article 32.3 s'indica que, "les administracions amb competències sanitàries promouran l'aplicació, permanent actualització i difusió de protocols que continguen pautes uniformes d'actuació sanitària, tant en l'àmbit públic com privat, i en especial, del Protocol aprovat pel Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut."

En este sentit, el Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut, en la reunió del 20 de desembre de 2012, va aprovar el Protocol Comú per a l'Actuació Sanitària davant de la Violència de Gènere 2012, que substituïx l'aprovat en 2006, i constituïx el document bàsic comú, a partir del qual les comunitats autònomes elaboren els seus protocols.

En l'àmbit de la Comunitat Valenciana i en l'exercici de les competències que li corresponen en matèria sanitària, la Generalitat Valenciana va aprovar en 2008 un Protocol per a l'Atenció Sanitària de la Violència de Gènere (PDA) en el qual s'establixen unes pautes normalitzades que permeten guiar les actuacions sanitàries tant per a la busca activa o la detecció precoç de possibles casos de violència de gènere, com la instauració de les mesures d'intervenció que s'ha de seguir davant dels

Igualmente, los/as abogados/as facilitarán a la víctima su domicilio profesional así como un número de teléfono de contacto que facilite la comunicación de la víctima con los/as profesionales que la asisten.

Los/as abogados/as del Turno especializado en violencia de género deben procurar mantener unas relaciones fluidas con la Fiscalía en la consecución de un objetivo común, cual es la atención a la víctima y en evitación de la frustración del procedimiento.

Se derivará igualmente a la mujer a las oficinas de Atención a las Víctimas de Delito a fin de que conozca los recursos que por la Administración se ponen a su disposición al objeto de que pueda ser debidamente atendida en parcelas no estrictamente jurídicas y que facilitan y promueven la recuperación de las víctimas de violencia de género; cuidará, en especial, de que se proporcione suficiente información acerca de las ayudas económicas a que pueda tener acceso la mujer víctima, incluidas las de la Ley 35/1995, de 11 de diciembre de ayudas y asistencias a las víctimas de delitos violentos y contra la libertad sexual y, para el caso de víctimas extranjeras que no dispongan de permiso de residencia, posibilidad de regularización de su situación en España.

Se creará, en suma, un clima de confianza en la mujer víctima de violencia de género, con la finalidad de que no quiera apartarse de la acción penal ejercitada, que la devolvería al entorno de violencia.

Los Colegios de Abogados procurarán ofertar con la periodicidad suficiente formación –tanto inicial, como continuada- a sus colegiados/as, a fin de que obtengan y actualicen los debidos conocimientos –y cuyos contenidos no habrán de ceñirse únicamente, aunque sí de manera primordial, a lo jurídico- que les permitan adquirir las habilidades necesarias para la asistencia a las mujeres víctimas de violencia de género.

Además, la Ley 7/2012, Integral contra la Violencia sobre la Mujer en el Ámbito de la Comunitat Valenciana, señala en su artículo 48.4, que La Generalitat suscribirá convenios con los colegios de abogados de la Comunitat Valenciana al objeto de establecer servicios de orientación jurídica. Estos servicios, que se ubican en las sedes de todos los partidos judiciales, y funcionan en coordinación con las oficinas de atención a las víctimas del delito en todos los casos en los que exista una víctima de violencia por parte de quienes sean o hayan sido sus cónyuges o de quienes estén o hayan estado ligados a ellas por relaciones similares de afectividad, aún sin convivencia, con objeto de facilitarle el acceso inmediato a un letrado del turno de oficio y el inicio del expediente para el reconocimiento del beneficio de justicia gratuita.

Ámbito sanitario

La violencia de género es un importante problema de salud pública, tanto por la magnitud de las lesiones producidas, como por sus consecuencias a corto y a largo plazo sobre la salud física y mental de las víctimas. Los profesionales sanitarios desempeñan un importante papel en la detección, tratamiento y orientación de este complejo problema.

La Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, establece en su artículo 15 que las Administraciones Sanitarias, en el seno del Consejo Interterritorial del Sistema Nacional de Salud, promoverán e impulsarán actuaciones de los profesionales sanitarios que permitan la detección precoz de la violencia de género. En su artículo 32.3 se indica que, "las Administraciones con competencias sanitarias promoverán la aplicación, permanente actualización y difusión de protocolos que contengan pautas uniformes de actuación sanitaria, tanto en el ámbito público como privado, y en especial, del Protocolo aprobado por el Consejo Interterritorial del Sistema Nacional de Salud."

En este sentido, el Consejo Interterritorial del Sistema Nacional de Salud, en su reunión del 20 de diciembre de 2012, aprobó el Protocolo Común para la Actuación Sanitaria ante la Violencia de Género 2012, que sustituye al aprobado en 2006, y constituye el documento básico común, a partir del cual las Comunidades Autónomas elaboran sus protocolos propios.

En el ámbito de la Comunitat Valenciana y en ejercicio de las competencias que le corresponden en materia sanitaria, la Generalitat Valenciana aprobó en 2008 un Protocolo para la Atención Sanitaria de la Violencia de Género (PDA) en el que se establecen unas pautas normalizadas que permiten guiar las actuaciones sanitarias tanto para la búsqueda activa o detección precoz de posibles casos de violencia de género, como la instauración de las medidas de intervención a seguir

casos identificats. Així mateix, el dit protocol establix les estratègies de seguiment en l'àmbit de l'atenció primària i especialitzada de la Comunitat Valenciana.

Funcions del personal sanitari en la detecció i prevenció de la violència de gènere

- Preguntar amb regularitat, quan siga factible, a totes les dones sobre l'existència de violència de gènere, com a tasca habitual dins de les activitats preventives.
- Estar alerta a possibles signes i símptomes de maltractament i fer-ne el seguiment.
- Oferir atenció sanitària i registrar-la en la història clínica.
- Ajudar a entendre el seu malestar i els seus problemes de salut com una conseqüència de la violència i la por.
- Informar i remetre les dones als recursos específics disponibles en la comunitat.
- Mantindre la privacitat i la confidencialitat de la informació obtinguda.
- Estimular i donar suport a la dona al llarg de tot el procés, i respectar la seua evolució.
- Evitar actituds insolidàries o culpabilitzadores, ja que poden reforçar l'aïllament; afavorir la confiança en elles mateixes i oferir la possibilitat que busquen ajuda.
- Establir una coordinació amb altres professionals i institucions.
- Col·laborar a dimensionar i investigar el problema per mitjà del registre de casos.

Recursos destinats a la sensibilització, prevenció, atenció, i assistència de les víctimes de la violència de gènere

L'actuació sanitària de la violència de gènere implica tot el personal sanitari (facultatius/ves, personal d'infermeria, comares, treballadores socials, etc.), dels servicis d'Atenció Primària i Especialitzada, incloent-hi servicis d'Urgències i els de Salut Mental de la Conselleria de Sanitat de la Generalitat Valenciana. Així com a tots els tècnics de Salut Pública de la Direcció General de Salut Pública de la Conselleria de Sanitat de la Generalitat Valenciana.

Tal com establix l'article 37.4 de la Llei 7/2012, Integral contra la Violència sobre la Dona en l'Àmbit de la Comunitat Valenciana, el personal sanitari de les àrees d'atenció primària, atenció especialitzada i servicis d'urgències que, en l'exercici del seu treball, puguen tindre contacte amb possibles víctimes d'este tipus de violència en els centres sanitaris, públics o privats, i de servicis socials, rep formació en la matèria, enfocada a la sensibilització i al reconeixement d'estes situacions, a fi de millorar la prevenció i impulsar el diagnòstic precoç d'estos casos de violència. En compliment d'esta previsió legal, el Pla de Formació Contínua de la Conselleria de Sanitat, desenrotllat per l'Escola Valenciana d'Estudis de la Salut (EVES), inclou anualment accions de formació en matèria de violència de gènere.

Quant a les accions de sensibilització des de l'àmbit sanitari, dins de la pàgina web *Cuida't. El Portal de Salut de la Comunitat*[2] s'ha inclòs una secció sobre la violència de gènere. En esta s'inclou, entre una altra informació, la guia *Abordatge de la violència de gènere des del sistema sanitari* on, a més d'explicar a la població en general diversos aspectes sobre la violència de gènere es facilita una guia de recursos.

Procediment d'actuació

El personal sanitari ha de mantindre una actitud d'alerta davant de la presència de conductes, símptomes o signes de sospita. A més, es recomana que a tota dona d'edat major de 14 anys es realitze el cribratge universal de la violència de gènere.

L'itinerari d'actuació que realitze el personal sanitari dependrà del resultat de la dita busca activa o cribratge universal seguint l'algoritme següent:

2 http://cuidatecv.es/

ante los casos identificados. Así mismo, dicho protocolo establece las estrategias de seguimiento en el ámbito de la atención primaria y especializada de la Comunitat Valenciana.

Funciones del personal sanitario en la detección y prevención de la violencia de género

- Preguntar con regularidad, cuando sea factible, a todas las mujeres sobre la existencia de violencia de género, como tarea habitual dentro de las actividades preventivas
- Estar alerta a posibles signos y síntomas de maltrato y hacer su seguimiento
- Ofrecer atención sanitaria y registrarla en la historia clínica
- Ayudar a entender su malestar y sus problemas de salud como una consecuencia de la violencia y el miedo
- Informar y remitir a las mujeres a los recursos específicos disponibles en la comunidad
- Mantener la privacidad y la confidencialidad de la información obtenida
- Estimular y apoyar a la mujer a lo largo de todo el proceso, respetando su propia evolución
- Evitar actitudes insolidarias o culpabilizadoras, ya que pueden reforzar el aislamiento; favorecer la confianza en ellas mismas y ofrecer la posibilidad de que busquen ayuda
- Establecer una coordinación con otros/as profesionales e instituciones
- Colaborar en dimensionar e investigar el problema mediante el registro de casos

Recursos destinados a la sensibilización, prevención, atención, y asistencia de las víctimas de la violencia de género

La actuación sanitaria de la violencia de género implica a todo el personal sanitario (facultativos/as, personal de enfermería, matronas/os, trabajadoras/es sociales, etc.) de los servicios de Atención Primaria y Especializada, incluyendo servicios de Urgencias y los de Salud mental de la Conselleria de Sanitat de la Generalitat Valenciana. Así como a todos los técnicos de salud pública de la Dirección General de Salud pública de la Conselleria de Sanitat de la Generalitat Valenciana.

Tal y como establece el artículo 37.4 de la Ley 7/2012, Integral contra la Violencia sobre la Mujer en el Ámbito de la Comunitat Valenciana, el personal sanitario de las áreas de atención primaria, atención especializada y servicios de urgencias que, en el desempeño de su trabajo, puedan tener contacto con posibles víctimas de este tipo de violencia en los centros sanitarios, públicos o privados, y de servicios sociales, recibe formación en la materia, enfocada a la sensibilización y reconocimiento de tales situaciones, con el fin de mejorar la prevención e impulsar el diagnóstico precoz de estos casos de violencia. En cumplimiento de esta previsión legal, el Plan de Formación Continua de la Conselleria de Sanitat, desarrollado por la Escuela Valenciana de Estudios de la Salud (EVES), incluye anualmente acciones de formación en materia de violencia de género.

En cuanto a las acciones de sensibilización desde el ámbito sanitario, dentro de la página web *Cuidate. El Portal de salud de la Comunitat*[2] se ha incluido una sección sobre la violencia de género. En ella se incluye, entre otra información, la guía *Abordaje de la violencia de género desde el sistema sanitario* donde, además de explicar a la población en general varios aspectos sobre la violencia de género se facilita una guía de recursos.

Procedimiento de actuación

El personal sanitario debe mantener una actitud de alerta ante la presencia de conductas, síntomas o signos de sospecha. Además, se recomienda que a toda mujer de edad mayor a 14 años se realice el cribado universal de la violencia de género.

El itinerario de actuación que realice el personal sanitario dependerá del resultado de dicha búsqueda activa o cribado universal siguiendo el siguiente algoritmo:

2 http://cuidatecv.es/

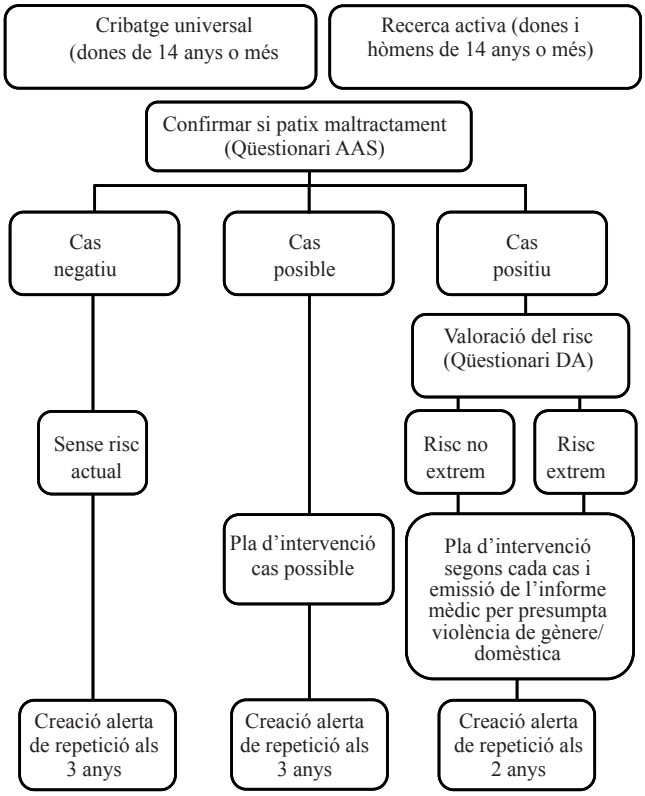

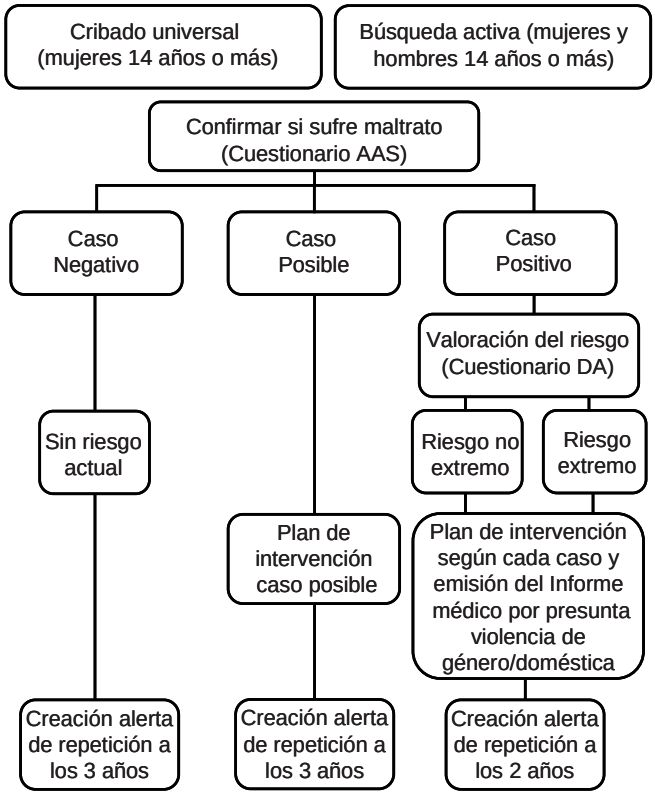

Per a un major detall sobre la intervenció i l'actuació a dur a terme en cada pas o les ferramentes a utilitzar es pot consultar el Protocol per a l'Atenció Sanitària de la Violència de Gènere (PDA). A més es recomana que el personal sanitari realitze estes actuacions utilitzant l'aplicació informàtica SIVIO. SIVIO és el Sistema d'Informació per a la detecció i actuació contra la Violència de gènere/domèstica en persones adultes. L'aplicació permet detectar i actuar contra la violència de gènere, així com davant de qualsevol altre tipus de violència dins de l'àmbit domèstic. Poden accedir a SIVIO el personal sociosanitari de la Conselleria de Sanitat, així com persones externes habilitades per a tal fi.

Algunes vegades encara que hi haja una sospita que es tracta d'un cas de maltractament, potser la dona no reconega que és víctima de maltractaments. En este cas, és molt important no precipitar el seu testimoni, oferir-li suport, confiança, continuïtat, per mitjà de visites de seguiment que li permeten guanyar confiança i afrontar en un futur el seu reconeixement. Així mateix, es valorarà la possibilitat de derivar-la a altres professionals, si fóra possible i amb la conformitat prèvia de la dona.

El Protocol per a l'Atenció Sanitària de la Violència de Gènere (PDA) elaborat per la Conselleria de Sanitat de la Generalitat també és d'aplicació als servicis d'urgències. Les dones que patixen violència de gènere acudixen amb major freqüència als servicis d'urgències, tant de l'àmbit de l'atenció primària com especialitzada. Estes poden presentar, amb major freqüència, lesions i símptomes que poden ser més greus, que quan acudixen a les consultes d'atenció primària. Com s'ha mencionat anteriorment, per a la confirmació d'un possible cas de violència de gènere s'utilitzarà l'aplicació SIVIO, així com per a establir les mesures d'intervenció que s'ha de seguir. Després de la confirmació d'un cas de maltractament, es valoraran de forma minuciosa les lesions, així com l'estat de salut físic i psicològic, per a poder establir un diagnòstic i tractament adequat. En funció de les lesions i símptomes, i en cas de no requerir-se l'ingrés en planta d'hospitalització, es valorarà la necessitat d'una actuació urgent d'altres professionals de l'àmbit de la psiquiatria, psicologia, treball social, etc. Així mateix, s'ha d'indagar sobre l'existència de menors o persones dependents, que també poden ser víctimes de violència, per si s'ha de prendre mesures específiques.

Para un mayor detalle sobre la intervención y la actuación a llevar a cabo en cada paso o las herramientas a utilizar se puede consultar el Protocolo para la atención sanitaria de la violencia de género (PDA). Además se recomienda que el personal sanitario realice estas actuaciones utilizando la aplicación informática SIVIO. SIVIO es el Sistema de Información para la detección y actuación frente a la Violencia de género/doméstica en personas adultas. La aplicación permite detectar y actuar frente la violencia de género, así como frente a cualquier otro tipo de violencia dentro del ámbito doméstico Pueden acceder a SIVIO el personal sociosanitario de la Conselleria de Sanitat, así como personas externas habilitadas para tal fin.

Algunas veces aunque exista una sospecha de que se trata de un caso de maltrato, puede que la mujer no reconozca que es víctima de malos tratos. En este caso, es muy importante no precipitar su testimonio, ofreciéndole apoyo, confianza, continuidad, mediante visitas de seguimiento que le permitan ganar confianza y afrontar en un futuro su reconocimiento. Así mismo, se valorará la posibilidad de derivar a otros/as profesionales, si fuera posible y previa conformidad de la mujer.

El Protocolo para la atención sanitaria de la violencia de género (PDA) elaborado por la Conselleria de Sanidad de la Generalitat también es de aplicación a los servicios de urgencias. Las mujeres que sufren violencia de género acuden con mayor frecuencia a los servicios de urgencias, tanto del ámbito de la atención primaria como especializada. Estas pueden presentar, con mayor frecuencia, lesiones y síntomas que pueden ser más graves, que cuando acuden a las consultas de atención primaria. Como se ha mencionado anteriormente, para la confirmación de un posible caso de violencia de género se utilizará la aplicación SIVIO, así como para establecer las medidas de intervención a seguir. Tras la confirmación de un caso de maltrato, se valorarán de forma minuciosa las lesiones, así como el estado de salud físico y psicológico, para poder establecer un diagnóstico y tratamiento adecuado. En función de las lesiones y síntomas, y en caso de no requerirse el ingreso en planta de hospitalización, se valorará la necesidad de una actuación urgente de otros/as profesionales del ámbito de la psiquiatría, psicología, trabajo social, etc. Así mismo, se ha de indagar a cerca de la existencia de menores o personas dependientes, que también pueden ser víctimas de violencia, por sí hubiera que tomar medidas específicas.

Informe mèdic per presumpta violència de gènere/domèstica (persones adultes)

En tot cas, ja siga pels servicis d'Atenció Primària o Especialitzada o pels servicis d'urgències (d'Atenció Primària i Especialitzada), quan es confirma un cas positiu de maltractament, hi ha l'obligació legal d'omplir un comunicat específic de lesions per a la seua comunicació a les autoritats judicials. Per tot això, a la Comunitat Valenciana s'ha dissenyat un comunicat de lesions específic per a la violència de gènere/domèstica (adults): Informe Mèdic per Presumpta Violència de Gènere/Domèstica (adults).

El contingut de l'informe mèdic esta regulat per la Circular 4/2007, de 10 de desembre, del director gerent de l'Agència Valenciana de Salut i s'inclou com a annex al Protocol per a l'Atenció Sanitària de la Violència de Gènere (PDA). L'informe mèdic ha de ser omplit pel personal facultatiu responsable de l'assistència per mitjà de l'aplicació SIVIO, i s'emeten dos còpies (una per a l'autoritat judicial i una altra per a la víctima). La còpia judicial es remetrà en sobre tancat al Jutge de Guàrdia, a través de la Direcció del Centre Sanitari o de la Policia i Forces de Seguretat, en el cas que la presumpta víctima vaja acompanyada per estes. La còpia que s'ha d'entregar a la presumpta víctima es farà sempre que no es comprometa la seua seguretat, atés que pot estar acompanyada del presumpte agressor o que a l'arribar a casa l'agressor descobrisca la còpia de l'informe mèdic. En este cas pot indicar-se, que esta còpia pot entregar-se a algun familiar o persona de la seua confiança. El personal facultatiu ha de llegir l'informe mèdic a la presumpta víctima abans de la redacció definitiva i informar-la de la remissió a l'autoritat judicial.

Exempció del pagament de taxes per prestacions sanitàries a les víctimes de violència de gènere

De conformitat amb el que preveu la Llei 5/2013, de 23 de desembre, de Mesures Fiscals, de Gestió Administrativa i Financera, i d'Organització de la Generalitat, s'ha incorporat un article 172 bis en el text refós de la Llei de Taxes de la Generalitat, aprovat pel Decret Legislatiu 1/2005, de 25 de febrer, del Consell, segons el qual, les víctimes d'actes de violència sobre la dona que tinguen lloc en el territori de la Comunitat Valenciana que acrediten la dita condició per mitjà de qualsevol dels mitjans de prova previstos en l'article 9 de la Llei 7/2012, de 23 de novembre, de la Generalitat, Integral contra la Violència sobre la Dona en l'Àmbit de la Comunitat Valenciana, estaran exemptes del pagament de les taxes previstes en l'apartat u de l'article 173 d'esta llei.

Àmbit social

La Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere en el títol segon, relatiu als drets de les dones en situació de violència de gènere, arreplega el dret a una assistència social integral.

En l'article 19 d'esta llei orgànica es garantix el dret a l'assistència social integral de les dones víctimes de violència de gènere i als seus fills i filles, en especial als servicis socials d'atenció, d'emergència, de suport i acollida i de recuperació integral.

L'article 54 de la Llei 7/2012, Integral contra la Violència sobre la Dona en l'Àmbit de la Comunitat Valenciana, garantix l'assistència psicosocial a les víctimes de forma gratuïta, i establix que la seua prestació s'integrarà en l'assistència i atenció integral especialitzada, i es procurarà la recuperació psicològica i social de les víctimes per a aconseguir la seua autonomia, a fi d'evitar noves situacions de risc de maltractament.

En este aspecte, es fa imprescindible la col·laboració i coordinació interinstitucional entre la Generalitat Valenciana i les corporacions locals, per a aprofitar la important labor dels Servicis Socials municipals, com a porta d'entrada al sistema de Servicis Socials i per tant, com a part intervinent en el procés.

1. Recursos d'atenció social a les víctimes en l'àmbit autonòmic

Funcions i objectius en matèria de violència de gènere

L'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, en l'article 10.3, en establir els àmbits en què la Generalitat centrarà primordial-

Informe médico por presunta violencia de género/doméstica (personas adultas)

En cualquier caso, ya sea por los servicios de Atención Primaria o Especializada o por los servicios de Urgencias (de atención primaria y especializada), cuando se confirma un caso positivo de maltrato, existe la obligación legal de cumplimentar un parte específico de lesiones para su comunicación a las autoridades judiciales. Por todo ello, en la Comunitat Valenciana se ha diseñado un parte de lesiones específico para la violencia de género/doméstica (adultos): "Informe Médico por Presunta Violencia de Género/Doméstica (adultos)".

El contenido del informe médico esta regulado por la circular 4/2007 de 10 de diciembre, del director gerente de la Agencia Valenciana de Salud y se incluye como Anexo al Protocolo para la atención sanitaria de la violencia de género (PDA). El informe médico debe ser cumplimentado por el personal facultativo responsable de la asistencia por medio de la aplicación SIVIO, y se emiten dos copias (una para la autoridad judicial y otra para la víctima). La copia judicial se remitirá en sobre cerrado al juez de guardia, a través de la Dirección del Centro sanitario o de la Policía y Fuerzas de Seguridad, en caso de que la presunta víctima vaya acompañada por éstas. La copia que se debe entregar a la presunta víctima se hará siempre que no se comprometa su seguridad, dado que puede venir acompañada del presunto agresor o que al llegar a casa el agresor descubra la copia del informe médico. En este caso puede indicarse, que ésta copia puede entregarse a algún familiar o persona de su confianza. El personal facultativo debe leer el informe médico a la presunta víctima antes de su redacción definitiva e informarle de su remisión a la autoridad judicial.

Exención del pago de tasas por prestaciones sanitarias a las víctimas de violencia de género

De conformidad con lo previsto Ley 5/2013, de 23 de diciembre, de Medidas Fiscales, de Gestión Administrativa y Financiera, y de Organización de la Generalitat, se ha incorporado un artículo 172 bis en el texto refundido de la Ley de Tasas de la Generalitat, aprobado por Decreto Legislativo 1/2005, de 25 de febrero, del Consell, según el cual, las víctimas de actos de violencia sobre la mujer que tengan lugar en el territorio de la Comunitat Valenciana que acrediten dicha condición mediante cualquiera de los medios de prueba previstos en el artículo9 de la Ley 7/2012, de 23 de noviembre, de la Generalitat, Integral contra la Violencia sobre la Mujer en el ámbito de la Comunitat Valenciana, estarán exentas del pago de las tasas previstas en el apartado uno del artículo 173 de esta ley.

Ámbito social

La Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género en su Título Segundo, relativo a los derechos de las mujeres en situación de violencia de género, recoge su derecho a una asistencia social integral.

En el artículo 19 de la misma Ley Orgánica se garantiza el derecho a la asistencia social integral de las mujeres víctimas de violencia de género y a sus hijos e hijas, en especial a los servicios sociales de atención, de emergencia, de apoyo y acogida y de recuperación integral.

El artículo 54 de la ley 7/2012 Integral contra la Violencia sobre la Mujer en el Ámbito de la Comunitat Valenciana, garantiza la asistencia psicosocial a las víctimas de forma gratuita, y establece que su prestación se integrará en la asistencia y atención integral especializada, procurando la recuperación psicológica y social de las víctimas para alcanzar su autonomía, con el fin de evitar nuevas situaciones de riesgo de maltrato.

En este aspecto, se hace imprescindible la colaboración y coordinación interinstitucional entre la Generalitat Valenciana y Corporaciones Locales, para aprovechar la importante labor que los Servicios Sociales municipales, como puerta de entrada al sistema de Servicios Sociales y por lo tanto, como parte interviniente en el proceso.

1. Recursos de atención social a las víctimas en el ámbito autonómico

Funciones y objetivos en materia de violencia de género:

El Estatuto de Autonomía de la Comunitat Valenciana, en su artículo 10.3, al establecer los ámbitos en los que la Generalitat centrará

ment la seua actuació, expressament, es referix a la igualtat de drets d'hòmens i dones en tots els àmbits, en particular en matèria d'ocupació i treball, i a la protecció social contra la violència, especialment la violència de gènere.

En conseqüència és a la Generalitat Valenciana, en concret a la Conselleria Benestar Social, a través de la Direcció General de Família i Dona, a qui corresponen les funcions en matèria de promoció i execució de les mesures necessàries per a assegurar una política integral en benefici de la família i la infància, així com les relatives a la promoció i l'execució de mesures per a fer efectiu el dret a la igualtat de tracte d'oportunitats entre dones i hòmens, atenció a la dona, mediació i prevenció de la violència de gènere, promoció, participació i programes de la dona.

Recursos destinats per la Generalitat a la prevenció, atenció, assistència o protecció de les víctimes de la violència de gènere

Infodones: és una xarxa de centres de la Conselleria de Benestar Social, l'objectiu de la qual és prestar assessorament a dones, respecte a inserció sociolaboral, creació d'empreses, informació sobre recursos i servicis per a dones i altres de caràcter general que afavorisquen la igualtat entre dones i hòmens. Actualment tenen 35 centres Infodona, ubicats en les tres capitals de província i en distints municipis que comprenen tot el territori de la Comunitat Valenciana. L'horari dels centres és de dilluns a divendres de 9:00 h a 14:00 h, i una vesprada a la setmana de 16:30 a 18:00 h. Els centres Infodones detecten les possibles situacions de violència de gènere, i deriven sempre al Centre Dona 24 Hores més pròxim al lloc de residència. Des d'estos centres no es du a terme intervenció especialitzada en violència.

Estan situats en els municipis següents:

A província de València: Ademuz, Alboraya, Algemesí, Alzira, Ayora, Carcaixent, Cullera, Gandia, Llíria, Manises, Ontinyent, Paterna, Requena, Sagunt, València (1), València (2) i Xàtiva.

A la província de Castelló: Borriana, Castelló, Morella, Segorbe, la Vall d'Uixó, Vila-real i Vinaròs.

A la província d'Alacant: Alacant, Alcoi, Almoradí, Benidorm, Dénia, Elda, Elx, Orihuela, Santa Pola, Torrevieja i Villena.

La Generalitat presta atenció integral a les dones víctimes de violència de gènere, seguint els principis d'atenció permanent, actuació urgent, especialització de prestacions i multidisciplinarietat professional, de l'article 19 de la Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, a través dels recursos següents:

Servici d'Atenció Telefònica Gratuïta 900 58 08 88, des del qual es presta assessorament i informació en matèria de violència de gènere. Al seu torn, la Generalitat té subscrit un conveni amb la Delegació del Govern per a la Violència de Gènere per a la derivació i atenció de les telefonades que entren des del 016 procedents de la Comunitat Valenciana.

En règim ambulatori:
- Centre Dona 24 Hores de València
- Centre Dona 24 Hores d'Alacant
- Centre Dona 24 Hores de Castelló
- Centre Dona de Dénia

En règim residencial:
- Centre de Protecció de València
- Centre d'Emergències d'Alacant
- Centre d'Atenció Integral de Castelló
- Casa d'Acollida a Alacant.

primordialmente su actuación, expresamente, se refiere a la igualdad de derechos de hombres y mujeres en todos los ámbitos, en particular en materia de empleo y trabajo, y a la protección social contra la violencia, especialmente la violencia de género.

En consecuencia es a la Generalitat Valenciana, en concreto a la Conselleria Bienestar Social, a través de la Dirección General de Familia y Mujer, a quien le corresponden las funciones en materia de promoción y ejecución de las medidas necesarias para asegurar una política integral en beneficio de la familia e infancia, así como las relativas a la promoción y ejecución de medidas para hacer efectivo el derecho a la igualdad de trato de oportunidades entre mujeres y hombres , atención a la mujer, mediación y prevención de la violencia de género, promoción, participación y programas de la mujer.

Recursos destinados por la Generalitat a la prevención, atención, asistencia o protección de las víctimas de la violencia de género

Infodonas: es una red de centros de la Conselleria de Bienestar Social, cuyo objetivo es prestar asesoramiento a mujeres, respecto a inserción socio-laboral, creación de empresas, información sobre recursos y servicios para mujeres y otros de carácter general que favorezcan la igualdad entre mujeres y hombres. Actualmente cuentan con 35 Centros Infodona, ubicados en las tres capitales de provincia y en distintos municipios que abarcan todo el territorio de la Comunitat Valenciana. El horario de los centros es de lunes a viernes de 9.00 h a 14.00 y una tarde a la semana de 16.30 a 18.00 h. Los Centros Infodonas detectan las posibles situaciones de violencia de género, derivando siempre al Centro Mujer 24 Horas más próximo al lugar de residencia. Desde estos centros no se lleva a cabo intervención especializada en violencia.

Se encuentran situados en los siguientes municipios:

En provincia de Valencia: Ademuz, Alboraya, Algemesí, Alzira, Ayora, Carcaixent, Cullera, Gandia, Lliria, Manises, Ontinyent, Paterna, Requena, Sagunt, Valencia (1), Valencia (2) y Xàtiva.

En provincia de Castellón: Burriana, Castellón, Morella, Segorbe, Vall d'Uixó, Vila-real y Vinaròs.

En provincia de Alicante: Alicante, Alcoi, Almoradi, Benidorm, Denia, Elda, Elx, Orihuela, Santa Pola, Torrevieja y Villena.

La Generalitat presta atención Integral a las mujeres víctimas de violencia de género, siguiendo los principios de atención permanente, actuación urgente, especialización de prestaciones y multidisciplinariedad profesional, del articulo 19 de la Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Genero a través de los siguientes recursos:

Servicio de Atención Telefónica Gratuita 900 58 08 88, desde el cual se presta asesoramiento e información en materia de violencia de género. A su vez, la Generalitat tiene suscrito un convenio con la Delegación del Gobierno para la Violencia de Género para la derivación y atención de las llamadas que entran desde el 016 procedentes de la Comunitat Valenciana.

En régimen ambulatorio:
- Centro Mujer 24 Horas de Valencia
- Centro Mujer 24 Horas de Alicante
- Centro Mujer 24 Horas de Castellón
- Centro Mujer de Denia

En régimen residencial:
- Centro de Protección de Valencia
- Centro de Emergencias de Alicante
- Centro de Atención Integral de Castellón
- Casa de Acogida en Alicante.

LA XARXA DE CENTRES DONA 24 HORES

La Generalitat presta atenció Integral a les dones víctimes de violència de gènere (entenent per violència de gènere maltractaments físics i/o psíquics, assetjament, agressió i abús sexual), des de 1996 quan es crea el primer Centre Dona 24 Hores a València. Posteriorment al novembre de 1997 de van obrir els Centres Dona 24 Hores d'Alacant i de Castelló. L'any 2009 es va crear el Centre Dona de Dénia.

La xarxa de centres Dona 24 Hores, són un servici especialitzat en violència sobre la dona. Es tracta d'un servici d'urgència, que oferix una resposta immediata en qualsevol moment del dia o de la nit.

Els CM24H d'Alacant, Castelló i València romanen oberts les 24 hores del dia els 365 dies de l'any. Per la seua banda, el Centre Dona de Dénia roman obert de dilluns a divendres de 08:00 a 22:00 hores.

A la Xarxa de centres es pot accedir a través del **Servici d'Atenció Telefònica Gratuïta 900 58 08 88** o bé acudint directament a estos. Així mateix, tant els servicis socials municipals com les forces i cossos de seguretat de l'Estat, els servicis sanitaris i les oficines d'Atenció a les Víctimes del Delicte poden derivar les víctimes al Centre Dona.

L'atenció en la Xarxa de Centre Dona 24 Hores, és prestada per un equip multidisciplinari, format per treballadors/res socials, psicòlogues i advocades.

Els objectius dels centres dona són:

- Oferir una acollida i escolta immediata a les dones víctimes d'estes agressions.
- Proporcionar l'atenció social, psicològica, jurídica.
- Informar les dones sobre els seus drets.
- Suport professional, a través de l'atenció personalitzada, a les dones que han patit o patixen estes problemàtiques, des de l'anonimat que garantix el mitjà telefònic, i canalitzar les seues demandes d'ajuda amb pautes concretes d'actuació.
- Informar sobre recursos existents propis de la Generalitat i d'altres institucions i organitzacions públiques i privades per a afrontar estes situacions.
- Millorar la qualitat i les condicions de vida d'estes dones, a través de la teràpia grupal i fomentar l'accés d'estes a l'educació, la cultura, el treball, i afavorir la capacitació sociocultural i professional.
- Denunciar públicament la situació de violència que patixen les dones.

La línia d'intervenció professional que es porta amb les dones ateses és comuna en la Xarxa de Centres Dona 24 Hores, amb un treball individual i grupal, a través de l'atenció personalitzada i de la impartició de tallers.

Tipus d'intervenció

La intervenció amb dones víctimes de violència de gènere es du a terme tant a nivell individual com grupal. En el primer cas, la intervenció professional pot dur-se a terme:

- **En crisi**: es realitza quan la dona acudix al centre en una situació d'urgència derivada d'un risc físic i/o emocional, amb l'objectiu de donar una resposta immediata a la seua demanda, i reduir la tensió emocional i articular mitjans encaminats a aconseguir la seua seguretat.
- **En assessorament**, és la que es realitza de forma puntual davant d'una demanda específica, i aporta informació i planteja diferents alternatives per a la resolució de la situació-problema, a fi de motivar al canvi i fomentar la visibilització de la violència de gènere.
- **En seguiment psicosocial**. Intervenció desenrotllada a llarg termini amb les dones que presenten seqüeles psicològiques per la violència patida i/o problemàtica social derivada de la dita situació.

A **nivell grupal**, l'objectiu de la intervenció que es realitza és doble, d'una banda, complementar en alguns casos les teràpies individuals i d'una altra, oferir suport psicosocial a les dones. La intervenció grupal afavorix l'afrontament de les noves experiències, que al seu torn són

LA RED DE CENTROS MUJER 24 HORAS

La Generalitat presta atención Integral a las mujeres víctimas de violencia de género (entendiendo por violencia de género malos tratos físicos y/o psíquicos, acoso, agresión y abuso sexual), desde 1996 cuando se crea el primer Centro Mujer 24 Horas en Valencia. Posteriormente en noviembre de 1997 de abrieron los Centros Mujer 24 Horas de Alicante y Castellón. En el año 2009 se creó el Centro Mujer de Denia.

La red de Centros Mujer 24 Horas, son un servicio especializado en violencia sobre la mujer. Se trata de un servicio de urgencia, que ofrece una respuesta inmediata en cualquier momento del día o de la noche.

Los CM24H de Alicante, Castellón y Valencia permanecen abiertos las 24 horas del día los 365 días del año. Por su parte, el Centro Mujer de Denia permanece abierto de lunes a viernes de 08,00hs a 22,00hs.

A la Red de centros se puede acceder a través del **Servicio de Atención Telefónica Gratuita 900 58 08 88** o bien acudiendo directamente a los mismos. Así mismo, tanto los servicios sociales municipales como las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado, los servicios sanitarios y las oficinas de Atención a las Victimas del Delito puede derivar a las víctimas al Centro Mujer.

La atención en la Red de Centro Mujer 24 Horas, es prestada por un equipo multidisciplinar, formado por trabajadora/es, sociales, psicólogas/os y abogadas/os.

Los objetivos de los centros mujer son:

- Ofrecer una acogida y escucha inmediata a las mujeres víctimas de estas agresiones.
- Proporcionar atención social, psicológica, jurídica.
- Informar a las mujeres sobre sus derechos.
- Apoyo profesional, a través de la atención personalizada, a las mujeres que han sufrido o sufren estas problemáticas, desde el anonimato que garantiza el medio telefónico, y canalizar sus demandas de ayuda con pautas concretas de actuación.
- Informar sobre recursos existentes propios de la Generalitat y de otras instituciones y organizaciones públicas y privadas para afrontar tales situaciones.
- Mejorar la calidad y condiciones de vida de estas mujeres, a través de la terapia grupal y fomentar el acceso de las mismas a la educación, cultura, trabajo, favoreciendo la capacitación sociocultural y profesional.
- Denunciar públicamente la situación de violencia que sufren las mujeres.

La línea de intervención profesional que se lleva con las mujeres atendidas es común en la Red de Centros Mujer 24 Horas, con un trabajo individual y grupal, a través de la atención personalizada y de la impartición de talleres.

Tipo intervención

La intervención con mujeres víctimas de violencia de género se lleva a cabo tanto a nivel individual como grupal. En el primer caso, la intervención profesional puede llevarse a cabo:

- **En crisis**: se realiza cuando la mujer acude al centro en una situación de urgencia derivada de un riesgo físico y/o emocional, con el objetivo de dar una respuesta inmediata a su demanda, reduciendo la tensión emocional y articulando medias encaminadas a conseguir su seguridad.
- **En asesoramiento,** es la que se realiza de forma puntual ante una demanda específica, aportando información y planteando diferentes alternativas para la resolución de la situación-problema, con el fin de motivar al cambio y fomentar la visibilización de la violencia de género.
- **En seguimiento psicosocial.** Intervención desarrollada a largo plazo con las mujeres que presentan secuelas psicológicas por la violencia sufrida y/o problemática social derivada de dicha situación.

A **nivel grupal**, el objetivo de la intervención que se realiza es doble, por un lado, complementar en algunos casos las terapias individuales y por otro, ofrecer apoyo psicosocial a las mujeres. La intervención grupal favorece el afrontamiento de las nuevas experiencias, que

compartides i reforçades pel grup, i incrementar els recursos personals de solució de problemes.

Amb l'objectiu d'evitar la victimització secundària de les dones ateses, des de la Xarxa de Centres Dona 24 Hores, es manté coordinació i col·laboració amb els diferents agents implicats.

CENTRES RESIDENCIALS ESPECIALITZATS

Per a aquelles dones soles o amb els seus fills i filles, que donada la gravetat de la situació de violència, necessiten un allotjament alternatiu que els preste acollida i protecció, la Generalitat Valenciana disposa d'una xarxa de centres residencials especialitzats en violència.

Els centres residencials són servicis especialitzats en l'Atenció Integral de Dones Víctimes de Violència de Gènere, on s'acullen dones víctimes de maltractaments, bé soles bé acompanyades de les seues filles i fills menors, amb la finalitat de prestar-los una ajuda psicològica i social, i facilitar-los els mitjans bàsics que els ajuden a superar la situació de violència patida.

La Xarxa de Centres Residencials dirigits a Dones Víctimes de Violència de Gènere de què disposa la Conselleria de Benestar Social, a través de la Direcció General de Família i Dona, es regix en la seua intervenció professional pels principis següents:

¤ Prevenció, evitant situacions de risc tant físic com psíquic i actuant sobre les causes que originen el problema.
¤ Integració, procurant la participació plena en la vida social per a afavorir la seua adaptació personal al món exterior.
¤ Estimulació, afavorint el desenrotllament de l'autonomia personal.
¤ Foment de la solidaritat, promovent la consciència social i la participació.
¤ Realització de programes i activitats per a les usuàries dels centres i els seus fills/es.
¤ Coordinació amb les institucions i entitats públiques i privades que actuen en l'àrea de la dona.

Estos centres residencials disposen d'un total de 98 places, amb el repartiment territorial següent: a la província d'Alacant es disposa d'un Centre d'Emergències dotat de 12 places i un Centre d'Atenció Integral dotat de 27 places. A la província de València es té un Centre d'Atenció Integral dotat de 24 places i a la província de Castelló es disposa d'un Centre dotat de 35 places.

L'accés de les dones a estos és sempre a través de la valoració dels professionals de la Xarxa de Centres Dona 24 Hores, que formalitzen les propostes a la Direcció General de Família i Dona i a les direccions territorials corresponents.

Les actuacions que es duen a terme en estos centres, són les següents:

- Assistència integral amb prestacions d'allotjament i manutenció
- Tractament especialitzat
- Activitats de convivència, cooperació i autoajuda
- Suport psicosocial
- Assessorament jurídic
- Activitats per a les usuàries
- Activitats per als menors de les dones residents segons l'edat
- Seguiment postinstitucional
- Inserció sociolaboral.

Els servicis que es presten en estos s'agrupen en les àrees d'intervenció següents: personal i familiar; menors; salut; legal i documental; convivència; organització; formació i inserció laboral i àrea de participació social.

Així mateix les víctimes de violència sobre la dona, poden beneficiar-se de la **xarxa de centres residencials especialitzats en exclusió social, conformen esta xarxa un total de set centres d'acollida i huit vivendes tutelades amb un total de 214 places.**

PUNTS DE TROBADA FAMILIAR

Els punts de Trobada Familiar són un recurs especialitzat gratuït i de caràcter universal, de responsabilitat pública, per a la intervenció

a su vez son compartidas y reforzadas por el grupo, incrementando los recursos personales de solución de problemas.

Con el objetivo de evitar la victimización secundaria de las mujeres atendidas, desde la Red de Centros Mujer 24 Horas, se mantiene coordinación y colaboración con los diferentes agentes implicados.

CENTROS RESIDENCIALES ESPECIALIZADOS

Para aquellas mujeres solas o con sus hijos e hijas, que dada la gravedad de la situación de violencia, necesitan de un alojamiento alternativo que les preste acogida y protección, la Generalitat Valenciana dispone de una red de centros residenciales especializados en violencia.

Los Centros Residenciales son servicios especializados en la Atención Integral de Mujeres Víctimas de Violencia de Género, en donde se acoge a mujeres víctimas de malos tratos, bien solas bien acompañadas de sus hijas e hijos menores, con la finalidad de prestarles una ayuda psicológica y social, facilitándoles los medios básicos que les ayuden a superar la situación de violencia sufrida.

La Red de Centros Residenciales dirigidos a Mujeres Víctimas de Violencia de Género de la que dispone la Conselleria de Bienestar Social, a través de la Dirección General de Familia y Mujer, se rige en su intervención profesional por los siguientes principios:

¤ Prevención, evitando situaciones de riesgo tanto físico como psíquico y actuando sobre las causas que originan el problema.
¤ Integración, procurando la participación plena en la vida social para favorecer su adaptación personal al mundo exterior.
¤ Estimulación, favoreciendo el desarrollo de la autonomía personal.
¤ Fomento de la solidaridad, promoviendo la conciencia social y la participación.
¤ Realización de programas y actividades para las usuarias de los Centros u sus hijos/as.
¤ Coordinación con las Instituciones y Entidades públicas y privadas que actúan en el área de la mujer.

Estos centros residenciales cuentan con un total de 98 plazas, con el siguiente reparto territorial: En la provincia de Alicante se cuenta con un centro de emergencias dotado de 12 plazas y un centro de atención integral dotado de 27 plazas. En la provincia de Valencia se cuenta con un centro de atención integral dotado de 24 plazas y en la provincia de Castellón se cuenta con un centro dotado de 35 plazas.

El acceso de las mujeres a los mismos es siempre a través de la valoración de los profesionales de la Red de Centros Mujer 24 Horas, que formalizan sus propuestas a la Dirección General de Familia y Mujer y a las direcciones territoriales correspondientes.

Las actuaciones que se llevan a cabo en estos Centros, son las siguientes:

- Asistencia integral con prestaciones de alojamiento y manutención
- Tratamiento especializado
- Actividades de convivencia, cooperación y autoayuda
- Apoyo psicosocial
- Asesoramiento jurídico
- Actividades para las usuarias
- Actividades para los menores de las mujeres residentes según la edad
- Seguimiento post-institucional
- Inserción socio-laboral.

Los servicios que se prestan en los mismos se agrupan en las siguientes áreas de intervención; personal y familiar; menores; salud; legal y documental; convivencia; organización; formación e inserción laboral; y área de participación social.

Así mismo las víctimas de violencia sobre la mujer, pueden beneficiarse de las la **red de centros residenciales especializados en exclusión social, conformando estas red un total de siete centros de acogida y ocho viviendas tuteladas con un total de 214 plazas.**

PUNTOS DE ENCUENTRO FAMILIAR

Los puntos de Encuentro Familiar son un recurso especializado gratuito y de carácter universal, de responsabilidad pública, para la inter-

d'aquelles situacions de conflictivitat familiar en què la relació dels menors amb algun progenitor o membre de la seua família està interromput o és de difícil desenrotllament.

La xarxa de punts de Trobada Familiar per derivació judicial està adscrita a la Direcció General de Família i Dona. Esta xarxa està formada per 17 punts situats a les localitats següents: Aldaia, Alacant, Alcoi, Benissa, Castelló de la Plana, Elx, Elda, Gandia, Manises, Mislata, Ontinyent, Paterna, Requena, Sagunt, Sant Vicent del Raspeig, Torrevieja i Vinaròs.

Així mateix assenyalar que hi ha un Punt de Trobada Familiar a l'Ajuntament de València i tres punts de Trobada Familiar adscrits a la Direcció General del Menor, situats a les tres capitals de província.

Altres actuacions de la conselleria competent en matèria de prevenció, atenció, assistència i prevenció de la violència que s'exercix contra la dona.

- Sistema ROURE: Sistema d'Informació per al Seguiment i Prevenció de la Violència de Gènere, que permet la gestió integral dels recursos propis, especialitzats en esta problemàtica. Permet disposar en un expedient únic, tota la intervenció duta a terme amb les dones ateses en els recursos especialitzats en violència de gènere, dependents de la Direcció General de Família i Dona.

- Pàgina web: www.sinmaltrato.gva.es
- Participació en xarrades, jornades i taules redones a fi de previndre i sensibilitzar en esta problemàtica.

Itinerari d'actuació

A través de la Xarxa de Centres Dona 24 Hores, bé perquè la víctima es persona directament o bé perquè és derivada per altres servicis (municipals, sanitaris, educatius, policials).

Protocols d'actuació en el seu àmbit

Protocols interns d'atenció integral dels servicis adscrits a la Direcció General de Família i Dona.

2. Atenció a les víctimes en l'àmbit municipal

Els servicis socials municipals gestionats per les entitats locals constituïxen l'estructura bàsica del sistema públic de servicis socials per mitjà de la prestació d'una atenció integrada i polivalent dirigida a tota la població i articulada a través d'actuacions preventives, assistencials i rehabilitadores, a nivell primari, amb caràcter universal i gratuït. Constituïxen el primer nivell d'accés al sistema públic de servicis socials i els correspon la programació, implantació i gestió de la intervenció generalitzada de l'Atenció Primària.

Els servicis socials municipals estan integrats per un equip multidisciplinari de persones encarregat de prestar l'atenció directa a tots els ciutadans i gestionar les prestacions que el sistema de Servicis Socials oferix als ciutadans per a aconseguir, restablir o millorar el seu benestar.

Les principals funcions dels servicis socials municipals són:

- Informació als ciutadans dels seus drets, recursos existents, i els procediments o les alternatives disponibles davant d'una situació de necessitat social determinada.
- Estudi per a la detecció, l'anàlisi i l'avaluació de necessitats i demandes socials de la població en el seu àmbit d'actuació.
- Diagnòstic i valoració tècnica.
- Identificació i captació de població en situació de risc.
- Desenrotllament dels programes bàsics de Servicis Socials.
- Coordinació amb el nivell d'Atenció Especialitzada i amb altres sistemes de benestar del seu territori.
- Tramitació de recursos socials i prestacions econòmiques.
- Derivació i canalització, quan cada cas ho requerisca.

En relació amb l'atenció de les dones víctimes de violència de gènere i, tenint en compte el que establix l'article 24 de la Llei 5/1997, de 25 de juny, de Servicis Socials, en el qual s'indica que es proporcionarà l'atenció necessària a aquelles dones que estiguen en situació de risc per maltractaments, carència de suport familiar, absència de recursos personals o altres circumstàncies, i el dret a l'assistència social integral

vención de aquellas situaciones de conflictividad familiar en las que la relación de los menores con algún progenitor o miembro de su familia se encuentra interrumpido o es de difícil desarrollo.

La red de puntos de Encuentro Familiar por derivación judicial está adscrita a la Dirección General de Familia y Mujer. Esta red esta formada por 17 Puntos situados en las siguientes localidades: Aldaia, Alicante, Alcoy, Benissa, Castelló de la Plana, Elx, Elda, Gandia, Manises, Mislata, Ontinyent, Paterna, Requena, Sagunto, San Vicente del Raspeig, Torrevieja y Vinaròs.

Así mismo señalar que existe un Punto de Encuentro Familiar en el Ayuntamiento de Valencia y tres Puntos de Encuentro Familiar adscritos a la Dirección General del Menor, situados en las tres capitales de provincia.

Otras actuaciones de la conselleria competente en materia de prevención, atención, asistencia y prevención de la violencia que se ejerce contra la mujer.

- Sistema ROURE: Sistema de Información para el Seguimiento y Prevención de la Violencia de Género, que permite la gestión integral de los recursos propios, especializados en esta problemática. Permite disponer en un expediente único, toda la intervención llevada a cabo con las mujeres atendidas en los recursos especializados en violencia de género, dependientes de la Dirección General de Familia y Mujer.
- Página web: www.sinmaltrato.gva.es
- Participación en charlas, jornadas y mesas redondas al objeto de prevenir y sensibilizar en esta problemática.

Itinerario de actuación

A través de la Red de Centros Mujer 24 Horas, bien porque la víctima se persona directamente o bien porque es derivada por otros servicios (municipales, sanitarios, educativos, policiales)

Protocolos de actuación en su ámbito

Protocolos internos de atención integral de los servicios adscritos a la Dirección General de Familia y Mujer.

2. Atención a las víctimas en el ámbito municipal

Los servicios sociales municipales gestionados por las entidades locales constituyen la estructura básica del sistema público de servicios sociales mediante la prestación de una atención integrada y polivalente dirigida a toda la población y articulada a través de actuaciones preventivas, asistenciales y rehabilitadoras, a nivel primario, con carácter universal y gratuito. Constituyen el primer nivel de acceso al sistema público de servicios sociales y les corresponde la programación, implantación y gestión de la intervención generalizada de la atención primaria.

Los servicios sociales municipales pueden están integrados por un equipo multidisciplinar de personas encargado de prestar la atención directa a todos los ciudadanos y gestionar las prestaciones que el sistema de Servicios Sociales ofrece a los ciudadanos para alcanzan, restablece o mejorar su bienestar.

Las principales funciones de los servicios sociales municipales son:

- Información a los ciudadanos de sus derechos, recursos existentes, y los procedimientos o alternativas disponibles ante una situación de necesidad social determinada.
- Estudio para la detección, análisis y evaluación de necesidades y demandas sociales de la población en su ámbito de actuación.
- Diagnóstico y valoración técnica.
- Identificación y captación de población en situación de riesgo.
- Desarrollo de los programas básicos de Servicios Sociales.
- Coordinación con el nivel de Atención Especializada y con otros sistemas de bienestar de su mismo territorio.
- Tramitación de recursos sociales y prestaciones económicas.
- Derivación y canalización, cuando cada caso lo requiera.

En relación a la atención de las mujeres víctimas de violencia de género y, teniendo en cuenta lo establecido en el artículo 24 de la ley 5/1997 de 25 de junio de servicios sociales, en el que se indica que se proporcionará la atención necesaria a aquellas mujeres que se encuentren en situación de riesgo por malos tratos, carencia de apoyo familiar, ausencia de recursos personales u otras circunstancias, y el derecho a

previst en la llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, els Servicis Socials de les corporacions locals es coordinen amb els recursos assistencials de la Generalitat a fi de garantir l'accés a una atenció integral. Esta atenció ha de respondre als principis reflectits en la llei d'atenció permanent, actuació urgent, especialització de prestacions i multidisciplinarietat professional.

En eixe sentit, les corporacions locals tenen com a objectiu donar una resposta integral a la violència de gènere, previndre la seua aparició i actuar eficaçment en els casos que es produïsquen. Per a la consecució d'este objectiu, els municipis disposen de distints recursos en funció del nombre d'habitants i dels recursos econòmics i humans amb els quals estiguen dotats.

Els municipis que no disposen de servicis especialitzats en dona, presten el servici des dels servicis socials generals, des del mateix ajuntament o per mitjà d'una mancomunitat.

Les funcions que es presten des dels servicis socials són generalment les derivades d'informar, valorar i orientar les dones víctimes de violència de gènere o en situació de risc dels recursos existents, de la tramitació d'estos i la derivació als recursos especialitzats.

Estes funcions serien entre altres:

- Atenció professional personalitzada, que inclou les prestacions de caràcter tècnic (informació, valoració i orientació).
- Informació i assessorament sobre el seu dret a denunciar i on han d'acudir a l'hora d'interposar la dita denúncia (Centre Sanitari, Policia, Guàrdia Civil o Jutjat de Guàrdia).
- Gestió i seguiment de recursos municipals (prestacions econòmiques d'emergència social).
- Gestió i derivació als recursos especialitzats en Violència de Gènere (prestacions econòmiques, centres d'acollida, facilitar hostalatge, Centre Dona 24h).
- Gestions i tramitació de recursos i prestacions específics per a l'atenció a víctimes de violència de gènere com són el Servici Telefònic d'Atenció i Protecció a les Víctimes de la Violència de Gènere (ATENPRO), de places en centres d'acollida i de l'ajuda econòmica per a les víctimes d'este tipus de violència.
- Tramitació i seguiment del Servici d'Atenció Psicològica inicial, prèvia o simultània a la derivació a la xarxa de salut perquè avalue l'estat emocional.
- Coordinació amb forces i cossos de seguretat per a l'atenció i els seguiments de casos.
- Suport a la formació i la inserció laboral.
- Suport social així com el seguiment educatiu de la unitat familiar.

- Assistència integral als menors que estan sota la pàtria potestat o la guarda i custòdia de la persona agredida.
- Suport a l'associacionisme de la dona.
- Promoció de la igualtat com a prevenció de violència.
- Prevenció de la violència de gènere per mitjà de la conscienciació i sensibilització, a través de xarrades, cursos, i tallers, entre altres activitats.

Per al desenrotllament d'estes funcions els Servicis Socials es coordinen amb altres servicis i organismes municipals i supramunicipals: Servicis d'Atenció a la Família i . Infància-SEAFI (en cas de menors amb risc); centres de Salut; Salut Mental; unitats de Conductes Addictives (UCA); centres d'Immigrants; Centre Dona 24 hores; Gabinet Psicotècnic Municipal; Empresa Municipal d'Orientació Laboral; Servici Valencià d'Ocupació i Formació (SERVEF); Servici Públic d'Ocupació (SEPE); Jutjat de Violència sobre la Dona; Oficina d'Atenció a les Víctimes del Delicte; unitats de Violència sobre la Dona de les Subdelegacions de Govern.

En el cas que l'entitat local tinga un servici especialitzat en dona, a més de les funcions exposades anteriorment, pot tindre els recursos i les prestacions següents: tècnic/a d'igualtat; Consell Local sobre Igualtat; Observatori Municipal contra la Violència Social; Oficina Municipal d'Atenció a les Víctimes del Delicte; Servici d'Assistència Psicològica a Dones Víctimes de Violència de Gènere; Servici d'Assessorament Jurídic a la Dona; Servici d'Assessorament i Orientació per a optar a drets i recursos socials en matèria de dona i igualtat; Unitat d'Atenció

la asistencia social integral previsto en La ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, los servicios sociales de las Corporaciones locales se coordinan con los recursos asistenciales de la Generalitat con el fin de garantizar el acceso a una atención integral. Esta atención ha de responder a los principios reflejados en la ley de atención permanente, actuación urgente, especialización de prestaciones y multidisciplinariedad profesional.

En ese sentido, las corporaciones locales tienen como objetivo dar una respuesta integral a la violencia de género, previniendo su aparición y actuando eficazmente en los casos que se produzcan. Para la consecución de este objetivo, los municipios cuentan con distintos recursos en función del número de habitantes y de los recursos económicos y humanos con los que estén dotados.

Los municipios que no cuentan con servicios especializados en mujer, prestan el servicio desde los servicios sociales generales, desde el mismo ayuntamiento o mediante una mancomunidad.

Las funciones que se prestan desde los servicios sociales son generalmente las derivadas de informar, valorar y orientar a las mujeres víctimas de violencia de género o en situación de riesgo de los recursos existentes, de la tramitación de los mismos y la derivación a los recursos especializados.

Estas funciones serían entre otras:

- Atención profesional personalizada, que incluye las prestaciones de carácter técnico (información, valoración y orientación).
- Información y asesoramiento acerca de su derecho a denunciar y a donde deben acudir a la hora de interponer dicha denuncia (Centro Sanitario), Policía, Guardia Civil o juzgado de guardia).
- Gestión y seguimiento de recursos municipales (prestaciones económicas de emergencia social).
- Gestión y derivación a los recursos especializados en Violencia de Género (prestaciones económicas, centros de acogida, facilitar hospedaje, Centro Mujer 24h).
- Gestiones y tramitación de recursos y prestaciones específicos para la atención a víctimas de violencia de género como son el Servicio Telefónico de Atención y Protección a las víctimas de la violencia de género (ATENPRO), de plazas en centros de acogida y de la ayuda económica para las víctimas de este tipo de violencia.
- Tramitación y seguimiento del Servicio de Atención psicológica inicial, previo o simultánea a la derivación a la red de salud para que evalúe su estado emocional.
- Coordinación con fuerzas y cuerpos de seguridad para la atención y seguimientos de casos.
- Apoyo a la formación e inserción laboral
- Apoyo Social así como el seguimiento educativo de la unidad familiar.
- Asistencia integral a los menores que se encuentra bajo la patria potestad o guardia y custodia de la persona agredida
- Apoyo al asociacionismo de la Mujer
- Promoción de la igualdad como prevención de violencia.
- Prevención de la violencia de género mediante la concienciación y sensibilización, a través de charlas, cursos, y talleres, entre otras actividades.

Para el desarrollo de estas funciones los servicios sociales se coordinan con otros servicios y organismos municipales y supramunicipales: Servicios de Atención a la Familia e Infancia-SEAFI (en caso de menores con riesgo); Centros de Salud; Salud Mental; Unidades de Conductas Adictiva (UCA); Centros de inmigrantes; Centro mujer 24 horas; Gabinete Psicotécnico Municipal; Empresa municipal de orientación laboral; Servicio Valenciano de Empleo y Formación (SERVEF); Servicio Público de Empleo (SEPE); Juzgado de violencia sobre la mujer; Oficina de atención a las víctimas del delito; Unidades de Violencia sobre la Mujer de las Subdelegaciones de Gobierno.

En el caso de que la entidad local tenga un servicio especializado en mujer, además de las funciones expuestas anteriormente, puede contar con los siguientes recursos y prestaciones: Técnico/a de igualdad; Consejo Local sobre Igualdad; Observatorio Municipal contra la violencia Social; Oficina municipal de Atención a las Víctimas del Delito; Servicio de Asistencia psicológica a mujeres víctimas de violencia de género; Servicio de asesoramiento jurídico a la mujer; Servicio de asesoramiento y orientación para optar a derechos y recursos sociales en materia de mujer e igualdad; Unidad de Atención y Protección Social; Servicios

i Protecció Social; Servicis formatius a pares i mares de xiquets/xiquetes en edat escolar, sobre educació de gènere; Pla Municipal d'Igualtat d'Oportunitats entre Hòmens i Dones; Servici Municipal d'Atenció a la Violència de Gènere, i seguiment d'ordes de protecció i/o acompanyament a jutjats i comissaries.

Àmbit econòmic i laboral

Mesures de caràcter sociolaboral i Seguretat Social

La Llei Orgànica 1/2004, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, consagra i garantix a les dones víctimes de violència de gènere, una sèrie de drets i mesures en l'àmbit laboral i de Seguretat Social, amb la finalitat de conciliar les seues obligacions laborals amb les seues necessitats de protecció i de recuperació integral i, si és el cas, de promoure la seua inserció laboral.

Les víctimes de violència de gènere que exercixen un lloc de treball per compte d'altri tenen dret a la reducció o a la reordenació del seu temps de treball, a la mobilitat geogràfica, al canvi de centre de treball, a la suspensió de la relació laboral amb reserva de lloc de treball i a l'extinció del contracte de treball.

En el cas que la víctima necessite sol·licitar la suspensió temporal de la relació laboral amb reserva del lloc de treball o la seua extinció definitiva, ha de dirigir-se a l'empresa, i presentar l'orde de protecció o l'informe del ministeri fiscal. Tant la suspensió com l'extinció es consideraran situació de desocupació involuntària, la qual cosa permet sol·licitar i cobrar la prestació per desocupació o el subsidi per desocupació, sempre que reunisca la resta dels requisits exigits amb caràcter general.

La suspensió temporal de la relació laboral amb reserva del lloc de treball es pot sol·licitar per un període de 6 mesos, i poden prorrogar-se per períodes de 3 mesos fins a arribar als 18, sempre que l'autoritat judicial acredite la necessitat de mantindre la suspensió per a garantir la protecció i la seguretat de la víctima. Este període de suspensió es considera de cotització efectiva per a les prestacions de jubilació, incapacitat permanent, mort o supervivència, maternitat i desocupació.

Les sol·licituds per a cobrar les prestacions en cas de suspensió o extinció de la relació laboral es poden presentar a través de la pàgina del Servici d'Ocupació Públic Estatal (SEPE) https://sede.sepe.gob.es, o en l'oficina de prestacions (després de l'obtenció de cita prèvia en la seu electrònica del SEPE o en el telèfon 901 01 02 10), en qualsevol oficina de registre públic o dirigint-la per correu administratiu.

En el cas que la víctima tinga la condició de funcionària pública, els articles 24 i 25 de la Llei Orgànica 1/2004 establixen que tindrà dret a la reducció o a la reordenació del seu temps de treball, a la mobilitat geogràfica de centre de treball i a l'excedència en els termes que es determinen en la seua legislació específica. Les absències totals o parcials al treball motivades per la situació física o psicològica derivada de la violència de gènere patida per una dona funcionària es consideraran justificades en els termes que es determine en la seua legislació específica.

En el cas que la víctima siga empleada pública de l'administració de la Generalitat Valenciana, l'article 19 de la Llei 7/2012, establix que podrà beneficiar-se amb prioritat de mesures de trasllat, baixa o adaptació de la seua jornada laboral en els termes que preveu la Llei 10/2010, de 9 de juliol, de la Generalitat, d'Ordenació i Gestió de la Funció Pública Valenciana.

Programes d'inserció sociolaboral per a dones víctimes de violència

La inserció laboral de les dones víctimes de violència de gènere facilita un major grau d'autonomia d'estes, i contribuïx així a l'enfortiment de les dones i a facilitar-los l'eixida de les situacions de maltractament.

Programes d'àmbit estatal

El Reial Decret 1917/2008, de 21 de novembre, pel qual s'aprova el programa d'inserció sociolaboral per a dones víctimes de violència de gènere, preveu tot un conjunt de mesures d'actuació entre les quals destaca la possibilitat de subscriure convenis amb empreses per a faci-

formativos a padres y madres de niños/as en edad escolar, sobre educación de género; Plan municipal de Igualdad de Oportunidades entre hombres y Mujeres; Servicio municipal de atención a la violencia de género; y Seguimiento de órdenes de protección y/o acompañamiento a juzgados y comisarías.

Ámbito económico y laboral

Medidas de carácter sociolaboral y seguridad social

La Ley Orgánica 1/2004 de medidas de protección integral contra la Violencia de Género consagra y garantiza a las mujeres víctimas de violencia de género, una serie de derechos y medidas en el ámbito laboral y de Seguridad Social, con la finalidad de conciliar sus obligaciones laborales con sus necesidades de protección y de recuperación integral y, en su caso, de promover su inserción laboral.

Las víctimas de violencia de género que desempeñan un puesto de trabajo por cuenta ajena tienen derecho a la reducción o a la reordenación de su tiempo de trabajo, a la movilidad geográfica, al cambio de centro de trabajo, a la suspensión de la relación laboral con reserva de puesto de trabajo y a la extinción del contrato de trabajo.

En el caso de que la víctima necesite solicitar la suspensión temporal de la relación laboral con reserva del puesto de trabajo o su extinción definitiva, ha dirigirse a la empresa, y presentar la orden de protección o el informe del ministerio fiscal. Tanto la suspensión como la extinción se considerarán situación de desempleo involuntario, lo que permite solicitar y cobrar la prestación por desempleo o el subsidio por desempleo, siempre que reúna el resto de los requisitos exigidos con carácter general.

La suspensión temporal de la relación laboral con reserva del puesto de trabajo se puede solicitar por un periodo de 6 meses, pudiendo prorrogarse por períodos de 3 meses hasta alcanzar los 18, siempre que la autoridad judicial acredite la necesidad de mantener la suspensión para garantizar la protección y seguridad de la víctima. Este período de suspensión se considera de cotización efectiva para las prestaciones de jubilación, incapacidad permanente, muerte o supervivencia, maternidad y desempleo.

Las solicitudes para cobrar las prestaciones en caso de suspensión o extinción de la relación laboral se pueden presentar a través de la página del Servicio de Empleo Público Estatal (SEPE) https://sede.sepe.gob.es, o en la oficina de prestaciones (tras la obtención de cita previa en la sede electrónica del SEPE o en el teléfono 901 01 02 10), en cualquier oficina de registro público o dirigiéndola por correo administrativo.

En el caso de que la víctima tenga la condición de funcionarias públicas, los artículos 24 y 25 de la Ley Orgánica 1/2004 establecen que tendrá derecho a la reducción o a la reordenación de su tiempo de trabajo, a la movilidad geográfica de centro de trabajo y a la excedencia en los términos que se determinen en su legislación específica. Las ausencias totales o parciales al trabajo motivadas por la situación física o psicológica derivada de la violencia de género sufrida por una mujer funcionaria se considerarán justificadas en los términos que se determine en su legislación específica.

En el caso de que la víctima sea empleada pública de la administración de la Generalitat Valenciana, el artículo 19 de la ley 7/2012, establece que podrá beneficiarse con prioridad de medidas de traslado, baja o adaptación de su jornada laboral en los términos que prevé la Ley 10/2010, de 9 de julio, de la Generalitat, de Ordenación y Gestión de la Función Pública Valenciana.

Programas de inserción socio laboral para mujeres víctimas de violencia

La inserción laboral de las mujeres víctimas de violencia de género facilita un mayor grado de autonomía de las mismas, contribuyendo así al fortalecimiento de las mujeres y a facilitarles la salida de las situaciones de maltrato.

Programas de ámbito estatal

El Real Decreto 1917/2008, de 21 de noviembre, por el que se aprueba el programa de inserción sociolaboral para mujeres víctimas de violencia de género, prevé todo un conjunto de medidas de actuación de entre las que destaca la posibilidad de suscribir convenios con empresas

litar la contractació de dones víctimes de violència de gènere i la seua mobilitat geogràfica.

En este context s'emmarca la iniciativa estatal "Empreses per una Societat Lliure de Violència de Gènere". En virtut dels convenis subscrits, les empreses adherides es comprometen, principalment, a facilitar la inserció laboral de les dones víctimes de violència de gènere per mitjà de l'oferta de llocs de treball, que hauran de preveure la flexibilitat d'horaris i jornades, en funció de les necessitats i peculiaritats de les situacions de violència de gènere que estan patint i oferir una formació inicial i, si és el cas, contínua adequada al lloc de treball i mantindre la confidencialitat respecte de les circumstàncies personals de les dones que participen en estes activitats d'inserció.

En esta iniciativa, gestionada per la Delegació de Govern per a la Violència de Gènere, participen la Fundació Integra i Creu Roja, com a entitats col·laboradores.

Programes d'àmbit autonòmic

Llei 7/2012, de la Generalitat Valenciana, també arreplega en l'article 18, que la Generalitat garantirà a les víctimes de violència sobre la dona la formació i l'ajuda per a facilitar la seua inserció laboral, i fomentar acords i convenis amb els agents socials. Així mateix, l'article 44 de la mencionada llei establix que la Generalitat establirà subvencions i ajudes directes, a les empreses que contracten víctimes de violència exercida per part dels que siguen o hagen sigut els seus cònjuges o dels que estiguen o hagen estat lligats a elles per relacions semblants d'afectivitat, encara sense convivència, a projectes empresarials així com empreses que es constituïsquen per estes, sempre que radiquen en l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana.

En este context s'ha desenrotllat el Pacte Empresarial Valencià contra la Violència sobre la Dona. Per mitjà d'un conveni entre la Generalitat, a través de la Conselleria de Benestar Social i 58 empreses amb seu a la Comunitat Valenciana, es realitzen actuacions en matèria de sensibilització contra la violència que s'exercix sobre la dona i d'integració sociolaboral d'estes. Les actuacions relacionades amb este pacte es desenrotllen a través de la Direcció General de Família i Dona.

A més cal tindre en compte els programes d'inserció sociolaboral per a dones víctimes de violència, per mitjà de la formació i la busca activa d'ocupació, que es realitzen a través de la Xarxa de Centres Dona 24H de la Generalitat.

Drets econòmics

Programa de Renda Activa d'Inserció

Les víctimes de violència de gènere que estiguen en situació de desocupació poden sol·licitar la incorporació al Programa de Renda Activa d'Inserció regulat pel Reial Decret 1369/2006, de 24 de novembre.

Per a ser inclosa en el Programa de Renda Activa d'Inserció i ser beneficiària d'esta ajuda econòmica, la dona víctima de violència de gènere haurà de complir els requisits següents:

- Acreditar la seua condició de víctima de violència de gènere.
- Estar inscrita com a demandant d'ocupació, i no se li exigirà portar 12 mesos inscrita ininterrompudament com a demandant d'ocupació.
- No conviure amb el seu agressor.
- Ser major de 16 i menor de 65 anys, però no se li exigix tindre 45 o més anys d'edat.
- No tindre rendes pròpies, de qualsevol naturalesa, superiors en còmput mensual al 75 per cent del salari mínim interprofessional vigent, excloent-ne la part proporcional de dospagues extraordinàries. A més, si té fills menors de 26 anys, el conjunt de les seues rendes no han de superar el 75% del SMI.
- Pot ser beneficiària d'un nou programa de renda activa d'inserció encara que haguera sigut beneficiària d'un altre programa dins dels 365 dies anteriors a la data de la sol·licitud.

La quantia de la renda activa d'inserció és del 80% de l'Indicador Públic de Renda d'Efectes Múltiples (IPREM) mensual vigent en cada moment, i la seua duració és d'11 mesos, i es pot accedir a un màxim de 3 pròrrogues de RAI.

para facilitar la contratación de mujeres víctimas de violencia de género y su movilidad geográfica.

En este contexto se enmarca la iniciativa estatal "Empresas por una Sociedad Libre de Violencia de Género". En virtud de los convenios suscritos, las empresas adheridas se comprometen, principalmente, a facilitar la inserción laboral de las mujeres víctimas de violencia de género mediante la oferta de puestos de trabajo, que deberán contemplar la flexibilidad de horarios y jornadas, en función de las necesidades y peculiaridades de las situaciones de violencia de género que están padeciendo y ofrecer una formación inicial y, en su caso, continua adecuada al puesto de trabajo y mantener la confidencialidad respecto de las circunstancias personales de las mujeres que participan en estas actividades de inserción.

En está iniciativa, gestionada por la Delegación de Gobierno para la Violencia de Género, participan la Fundación Integra y Cruz Roja, como entidades colaboradoras

Programas de ámbito autonómico

Ley 7/2012 de la Generalitat Valenciana, también recoge en su artículo 18, que la Generalitat garantizará a las víctimas de violencia sobre la mujer la formación y ayuda para facilitar su inserción laboral, fomentando acuerdos y convenios con los agentes sociales. Así mismo, el artículo 44 de la mencionada ley establece que la Generalitat establecerá subvenciones y ayudas directas, a las empresas que contraten a víctimas de violencia ejercida por parte de quienes sean o hayan sido sus cónyuges o de quienes estén o hayan estado ligados a ellas por relaciones similares de afectividad, aún sin convivencia, a proyectos empresariales así como empresas que se constituyan por éstas, siempre que radiquen en el ámbito territorial de la Comunitat Valenciana.

En este contexto se ha desarrollado el Pacto Empresarial Valenciano contra la violencia sobre la Mujer. Mediante un convenio entre la Generalitat, a través de la Conselleria de Bienestar Social y 58 empresas con sede en la Comunitat Valenciana, se realizan actuaciones en materia de sensibilización contra la violencia que se ejerce sobre la mujer y de integración sociolaboral de las mismas. Las actuaciones relacionadas con este Pacto se desarrollan a través de la Dirección General de Familia y Mujer.

Además hay que tener en cuenta los programas de inserción socio laboral para mujeres víctimas de violencia, mediante la formación y la búsqueda activa de empleo, que se realizan a través de la Red de Centros Mujer 24H de la Generalitat.

Derechos económicos

Programa de Renta Activa de Inserción

Las víctimas de violencia de género que se hallen en situación de desempleo pueden solicitar la incorporación al Programa de Renta Activa de Inserción regulado por el Real Decreto 1369/2006, de 24 de noviembre.

Para ser incluida en el programa de renta activa de inserción y ser beneficiaria de esta ayuda económica, la mujer víctima de violencia de género deberá cumplir los siguientes requisitos:

- Acreditar su condición de víctima de violencia de género.
- Estar inscrita como demandante de empleo, no exigiéndosele llevar 12 meses inscrita ininterrumpidamente como demandante de empleo.
- No convivir con su agresor.
- Ser mayor de 16 y menor de 65 años, pero no se le exige tener 45 ó más años de edad.
- Carecer de rentas propias, de cualquier naturaleza, superiores en cómputo mensual al 75 por ciento del salario mínimo interprofesional vigente, excluida la parte proporcional de dos pagas extraordinarias. Además, si tiene hijos menores de 26 años, el conjunto de sus rentas no deben superar el 75% del SMI.
- Puede ser beneficiaria de un nuevo programa de renta activa de inserción aunque hubiera sido beneficiaria de otro programa dentro de los 365 días anteriores a la fecha de la solicitud.

La cuantía de la renta activa de inserción es del 80% del Indicador Público de Renta de Efectos Múltiples (IPREM) mensual vigente en cada momento, y su duración de 11 meses, pudiendo acceder a un máximo de 3 prórrogas de RAI.

A més de sol·licitar la renda activa d'inserció (RAI), les víctimes de violència de gènere poden obtindre altres ajudes:

- Si la víctima de violència de gènere s'ha vist obligada a canviar la seua residència per este motiu pot sol·licitar una ajuda suplementària de 3 mensualitats de la RAI.
- Si la víctima de violència de gènere comença a treballar com a autònoma o troba ocupació per compte d'altri a temps complet, se suspén el pagament de la RAI i té dret a una ajuda equivalent al 25% de la quantia d'esta durant un màxim de 180 dies, sense que això reduïsca la duració de la RAI pendent de percebre.
- Si la víctima de violència de gènere comença a treballar a temps parcial es deduirà la part proporcional al temps treballat, i el període pendent de percebre mentre es mantinga la compatibilitat, s'ampliarà en la mateixa proporció.
- Si la víctima de violència de gènere finalitza un treball per compte d'altri, de duració inferior a 6 mesos, el Servici Públic d'Ocupació Estatal reprendrà d'ofici el pagament, sempre que figure inscrita com a demandant d'ocupació.
- Si la víctima de violència de gènere es trasllada a l'estranger per a la busca o la realització de treball o perfeccionament professional o cooperació internacional, per un període inferior a 6 mesos, la percepció de la RAI s'interromp i al retorn es pot sol·licitar la represa.

La RAI i la resta de prestacions associades es tramiten en el Servici Públic d'Ocupació Estatal (sol·licituds i admissions). Les sol·licituds es poden presentar a través de la pàgina del Servici d'Ocupació Públic Estatal (SEPE) https://sede.sepe.gob.es, o en l'oficina de prestacions (després de l'obtenció de cita prèvia en la seu electrònica del SEPE o en el telèfon 901 01 02 10), en qualsevol oficina de registre públic o dirigint-la per correu administratiu.

Ajudes de l'article 27 de la Llei Orgànica 1/2004, per a les víctimes de violència de gènere

La Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, en l'article 27, establix el dret a percebre una ajuda econòmica a les dones víctimes de violència de gènere que se situen en un determinat nivell de rendes i respecte de les quals es presumisca que tinguen especials dificultats per a obtindre una ocupació. Esta ajuda, finançada a càrrec dels Pressupostos Generals de l'Estat, és concedida per les administracions competents en matèria de servicis socials. En el cas de la Comunitat Valenciana, l'ajuda la concedix la Generalitat, i està regulada per l'Orde, de 3 de maig de 2007, de la Conselleria de Benestar Social.

Per a ser beneficiària del dret a l'ajuda econòmica, la dona víctima de violència de gènere haurà de reunir, a la data de la sol·licitud de l'ajuda, els requisits següents:

a) Ser resident a la Comunitat Valenciana.

b) No tindre rendes que, en còmput mensual, superen el 75 per cent de salari mínim interprofessional vigent, exclosa la part proporcional de dos pagues extraordinàries.

c) Tindre especials dificultats per a obtindre una ocupació, que s'acreditarà a través de l'Informe del Servici Valencià d'Ocupació i Formació.

d) No haver rebut esta ajuda amb anterioritat.

Les situacions de violència de gènere que donen lloc al reconeixement del dret a l'ajuda econòmica s'acreditaran amb l'orde de protecció a favor de la víctima. Excepcionalment, serà títol d'acreditació d'esta situació l'informe del ministeri fiscal que indique l'existència d'indicis que la denunciant és víctima de violència de gènere mentre es dicta l'orde de protecció.

L'informe del Servici Valencià d'Ocupació i Formació competent haurà de fer constar que la dona sol·licitant d'esta ajuda, a causa de la seua edat, falta de preparació general o especialitzada i circumstàncies socials, no millorarà de forma substancial la seua ocupabilitat per la seua participació en els programes d'ocupació específics establits per a la seua inserció professional.

Per a sol·licitar les ajudes s'haurà de presentar la documentació següent:

a) Imprés de sol·licitud (està en l'annex I de l'orde).

b) Fotocòpia compulsada del document nacional d'identitat de la sol·licitant o permís de residència en vigor.

Además de solicitar la Renta Activa de Inserción (RAI), las víctimas de violencia de género pueden obtener otras ayudas:

- Si la víctima de violencia de género se ha visto obligada a cambiar su residencia por este motivo puede solicitar una ayuda suplementaria 3 mensualidades de la RAI.
- Si la víctima de violencia de género comienza a trabajar como autónoma o encuentra empleo por cuenta ajena a tiempo completo, se suspende el pago de la RAI y tiene derecho a una ayuda equivalente al 25% de la cuantía de la misma durante un máximo de 180 días, sin que ello reduzca la duración de la RAI pendiente de percibir.
- Si la víctima de violencia de género comienza a trabajar a tiempo parcial se deducirá la parte proporcional al tiempo trabajado, y el período pendiente de percibir mientras se mantenga la compatibilidad, se ampliará en la misma proporción.
- Si la víctima de violencia de género finaliza un trabajo por cuenta ajena, de duración inferior a 6 meses, el Servicio Público de Empleo Estatal le reanudará de oficio el pago, siempre que figure inscrito como demandante de empleo.
- Si la víctima de violencia de género se traslada al extranjero para la búsqueda o realización de trabajo o perfeccionamiento profesional o cooperación internacional, por un período inferior a 6 meses, la percepción de la RAI se interrumpe y al retorno se puede solicitar la reanudación.

La RAI y el resto de prestaciones asociadas se tramitan en el servicio público de empleo estatal (solicitudes y admisiones). Las solicitudes se pueden presentar a través de la página del Servicio de Empleo Público Estatal (SEPE) https://sede.sepe.gob.es, o en la oficina de prestaciones (tras la obtención de cita previa en la sede electrónica del SEPE o en el teléfono 901 01 02 10), en cualquier oficina de registro público o dirigiéndola por correo administrativo

Ayudas del artículo 27 de la Ley Orgánica 1/2004, para las víctimas de violencia de género

La Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género, en su artículo 27, establece el derecho a percibir una ayuda económica a las mujeres víctimas de violencia de género que se sitúen en un determinado nivel de rentas y respecto de las que se presuma que tengan especiales dificultades para obtener un empleo. Esta ayuda, financiada con cargo a los Presupuestos Generales del Estado, es concedida por las Administraciones competentes en materia de servicios sociales. En el caso de la Comunitat Valenciana, la ayuda la concede la Generalitat, y está regulada por Orden, de 3 de mayo de 2007, de la Conselleria de Bienestar Social.

Para ser beneficiaria del derecho a la ayuda económica, la mujer víctima de violencia de género deberá reunir, a la fecha de la solicitud de la ayuda, los siguientes requisitos:

a) Ser residente en la Comunitat Valenciana.

b) Carecer de rentas que, en cómputo mensual, superen el 75 por ciento de salario mínimo interprofesional vigente, excluida la parte proporcional de dos pagas extraordinarias.

c) Tener especiales dificultades para obtener un empleo, que se acreditará a través del Informe del Servicio Valenciano de Empleo y Formación.

d) No haber recibido esta ayuda con anterioridad.

Las situaciones de violencia de género que dan lugar al reconocimiento del derecho a la ayuda económica se acreditaran con la orden de protección a favor de la víctima. Excepcionalmente, será titulo de acreditación de esta situación el informe del ministerio fiscal que indique la existencia de indicios de que la denunciante es víctima de violencia de género en tanto se dicta la orden de protección.

El informe del Servicio Valenciano de Empleo y Formación competente deberá hacer constar que la mujer solicitante de esta ayuda, debido a su edad, falta de preparación general o especializada y circunstancias sociales, no va a mejorar de forma sustancial su empleabilidad por su participación en los programas de empleo específicos establecidos para su inserción profesional.

Para solicitar las ayudas se deberá presentar la siguiente documentación:

a) Impreso de solicitud (se encuentra en el anexo I de la orden).

b) Fotocopia compulsada del documento nacional de identidad de la solicitante o permiso de residencia en vigor.

c) Certificat d'empadronament de la sol·licitant en algun municipi de la Comunitat Valenciana.

d) En el cas que la sol·licitant tinga fills o filles a càrrec seu, fotocòpia confrontada del llibre de família i sentència judicial ferma sobre la tutela quan existira. En els supòsits d'adopció, tutoria o acolliment dels fills o filles o assimilats resolució administrativa o judicial que ho acredite.

e) Certificat de l'Agència Estatal de l'Administració Tributària acreditativa de les rendes de la sol·licitant, o a falta d'això documents originals o fotocòpia compulsada que acrediten els ingressos que per qualsevol concepte perceba o a falta d'això declaració de la no percepció d'ingressos.

f) Orde de protecció a favor de la sol·licitant. Excepcionalment serà títol acreditatiu d'esta situació, l'informe del ministeri fiscal.

g) Certificat de discapacitat expedit pels centres d'Orientació, Diagnòstic i Tractament de Discapacitats.

h) Quan s'al·leguen responsabilitats familiars i hi haja convivència, presentarà el document d'assistència sanitària de la Seguretat Social estés a nom de la sol·licitant en el qual aparega el familiar a càrrec com a beneficiari. Si no hi ha convivència, s'haurà d'aportar el conveni o la resolució judicial en què la sol·licitant quede obligada a la prestació d'aliments.

Les sol·licituds es presentaran acompanyades de la documentació requerida en la Direcció Territorial, de la Conselleria de Benestar Social, de la província de residència de la sol·licitant, sense perjuí del que establix l'article 38.4 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú.

Per a la instrucció i proposta de resolució d'estes ajudes, es crea una Comissió de Valoració composta per representants dels departaments de la Generalitat competents en matèria de Prestacions Sociosanitàries, Ocupació, i Dona.

Estes ajudes són concedides i abonades en un pagament únic per la Conselleria de Benestar Social, a través de la Direcció General de Família i Dona, mitjançant una orde de pagament, i s'ingressa el seu import en el compte bancari indicat per la sol·licitant.

La competència per a resoldre correspon a la directora general de Família i Dona per delegació de la consellera de Benestar Social. La resolució especifica la tipologia i l'import d'esta. El termini màxim per a resoldre és de 3 mesos, comptador des de la data d'entrada en qualsevol dels registres de l'òrgan competent per a resoldre.

Si la sol·licitud d'ajuda és denegada per no concórrer cap requisit, es podrà tornar a sol·licitar si es produïx algun canvi en les circumstàncies que van donar lloc a la primera denegació.

Ajuda d'emergències

L'article 55 de la Llei 7/2012, Integral contra la Violència sobre la Dona en l'Àmbit de la Comunitat Valenciana, regula el denominat Fons d'Emergències. Segons esta disposició, sense perjuí d'altres ajudes previstes per a les víctimes de violència sobre la dona, la Generalitat atorgarà ajudes econòmiques immediates de pagament únic a estes dones per a atendre les seues necessitats més urgents en casos d'emergència.

La quantia d'estes ajudes, la qualificació de la situació d'emergència, els requisits per a la seua concessió, la seua acreditació i pagament, així com la creació, dotació i gestió d'un fons econòmic d'emergències per a les dones víctimes d'esta violència, es determinen en el Decret 63/2014, de 25 d'abril, del Consell, pel qual s'aprova el reglament per al reconeixement de les indemnitzacions i les ajudes econòmiques a les víctimes de violència sobre la dona i són satisfetes a càrrec dels Pressupostos de la Generalitat.

Ajudes previstes en la Llei 35/1995, d'11 de desembre, d'Ajudes i Assistència a les Víctimes de Delictes Violents i contra la Llibertat Sexual

Es tracta d'ajudes públiques en benefici de les víctimes directes i indirectes dels delictes dolosos i violents, comeses a Espanya, amb el resultat de mort, o de lesions corporals greus, o de danys greus en la salut física o mental; així com en benefici de les víctimes dels delictes contra la llibertat sexual encara que es perpetren sense violència.

c) Certificado de empadronamiento de la solicitante en algún municipio de la Comunitat Valenciana.

d) En el caso de que la solicitante tenga hijos o hijas a su cargo, fotocopia cotejada del libro de familia y sentencia judicial en firme sobre tutela cuando existiera. En los supuestos de adopción, tutoría o acogimiento de los hijos o hijas o asimilados resolución administrativa o judicial que lo acredite.

e) Certificado de la Agencia Estatal de la administración Tributaria acreditativa de las rentas de la solicitante, o en su defecto documentos originales o fotocopia compulsada que acrediten los ingresos que por cualquier concepto perciba o en su defecto declaración de la no percepción de ingresos.

f) Orden de protección a favor de la solicitante. Excepcionalmente será título acreditativo de esta situación, el informe del ministerio fiscal.

g) Certificado de minusvalía expedido por los Centros de Orientación, Diagnostico y Tratamiento de Minusvalías.

h) Cuando se aleguen responsabilidades familiares y exista convivencia, presentará el documento de asistencia sanitaria de la Seguridad Social extendido a nombre de la solicitante en la que aparezca el familiar a cargo como beneficiario. Si no existe convivencia, se deberá aportar el convenio o resolución judicial en el que la solicitante quede obligada a la prestación de alimentos.

Las solicitudes se presentarán acompañadas de la documentación requerida en la Dirección Territorial de la conselleria de Bienestar Social de la provincia de residencia de la solicitante, sin perjuicio de lo establecido en el artículo 38.4 de la Ley 30/1992, de 26 de noviembre, de Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del Procedimiento Administrativo Común.

Para la instrucción y propuesta de resolución de estas ayudas, se crea una Comisión de Valoración compuesta representantes de los departamentos de la Generalitat competentes en materia de Prestaciones Sociosanitarias, Empleo, y Mujer

Estas ayudas son concedidas y abonadas en un pago único por la conselleria de Bienestar Social, a través de la Dirección General de Familia y Mujer, mediante orden de pago, ingresando su importe en la cuenta bancaria indicada por la solicitante.

La competencia para resolver corresponde a la directora general de Familia y Mujer por delegación de la consellera de Bienestar Social. La resolución especifica la tipología y el importe de la misma. El plazo máximo para resolver es de 3 meses, a contar desde la fecha de entrada en cualquiera de los registros del órgano competente para resolver.

Si la solicitud de ayuda es denegada por no concurrir algún requisito, se podrá volver a solicitar si se produce algún cambio en las circunstancias que dieron lugar a la primera denegación.

Ayuda de emergencias

El artículo 55 de la Ley 7/2012, de Integral contra la Violencia sobre la Mujer en el Ámbito de la Comunitat Valenciana regula el denominado Fondo de emergencias. Según esta disposición, sin perjuicio de otras ayudas previstas para las víctimas de violencia sobre la mujer, la Generalitat otorgará ayudas económicas inmediatas de pago único a estas mujeres para atender sus necesidades más urgentes en casos de emergencia.

La cuantía de estas ayudas, la calificación de la situación de emergencia, los requisitos para su concesión, su acreditación y pago, así como la creación, dotación y gestión de un fondo económico de emergencias para las mujeres víctimas de esta violencia, se determinan en el Decreto 63/2014, de 25 de abril, del Consell, por el que se aprueba el reglamento para el reconocimiento de las indemnizaciones y las ayudas económicas a las víctimas de violencia sobre la mujer y son satisfechas con cargo a los presupuestos de la Generalitat.

Ayudas previstas en la Ley 35/1995, de 11 de diciembre, de Ayudas y Asistencia a las Víctimas de Delitos Violentos y contra la Libertad Sexual

Se trata de ayudas públicas en beneficio de las víctimas directas e indirectas de los delitos dolosos y violentos, cometidos en España, con el resultado de muerte, o de lesiones corporales graves, o de daños graves en la salud física o mental; así como en beneficio de las víctimas de los delitos contra la libertad sexual aunque se perpetren sin violencia.

Les dones víctimes de violència de gènere poden ser beneficiàries d'estes ajudes en tant que són víctimes d'un delicte.

Les persones beneficiàries d'estes ajudes poden ser-ho a títol de víctimes directes, quan patisquen lesions corporals greus o danys greus en la seua salut física o mental com a conseqüència directa del delicte; i a títol de víctimes indirectes, en el cas de mort, com els fills de la persona morta.

El termini per a sol·licitar estes ajudes és d'un any, comptador des de la data en què es va produir el fet delictiu. No obstant això, el dit termini s'interromp amb l'inici del procés penal i s'obri novament des que es dicte la resolució judicial ferma.

La competència per a la tramitació i la resolució de les sol·licituds de les ajudes públiques establides en la llei correspondrà a la Direcció General de Costos de Personal i Pensions Públiques del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques.

Esta ajuda és compatible amb la prevista en l'article 27 de la Llei Orgànica 1/2004

Bestretes per impagament de pensions alimentàries

A través del Fons de Garantia del Pagament d'Aliments, regulat pel Reial Decret 1618/2007, de 7 de desembre, es garantix el pagament d'aliments reconeguts i impagats establits en conveni judicialment aprovat o en resolució judicial en processos de separació, divorci, declaració de nul·litat del matrimoni, filiació o aliments, per mitjà de l'abonament d'una quantitat que tindrà la condició de bestreta. Les persones beneficiàries de les bestretes són, amb caràcter general, els fills titulars d'un dret d'aliments judicialment reconegut i impagat, que formen part d'una unitat familiar els recursos i els ingressos econòmics dels quals, computats anualment i per tots els seus conceptes, no superen la quantitat resultant de multiplicar la quantia anual de l'Indicador Públic de Renda d'Efectes Múltiples (IPREM), vigent en el moment de la sol·licitud de la bestreta, pel coeficient que corresponga en funció del nombre de fills menors que integren la unitat familiar.

En el supòsit en què la persona que tinga la guarda i custòdia dels menors (que és qui sol·licita i percep la bestreta) siga víctima de violència de gènere, s'entén que hi ha una situació d'urgent necessitat per a reconéixer les bestretes del fons, per la qual cosa es tramitarà el procediment d'urgència, que implica que el termini per a resoldre i notificar la sol·licitud serà de dos mesos.

Les persones beneficiàries tenen dret a la bestreta de la quantitat mensual determinada judicialment en concepte de pagament d'aliments, amb el límit de 100 euros mensuals, que es podrà percebre durant un termini màxim de díhuit mesos.

Àmbit educatiu

L'educació és un àmbit fonamental en la prevenció i detecció de situacions de violència. L'educació en valors com la igualtat és essencial a l'hora de modificar els models de conducta socials i culturals de la dona i l'home i eliminar els prejuís i les pràctiques basades en la idea de la inferioritat o la superioritat d'un dels sexes.

La Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere preveu en el capítol I, entre altres, les següents mesures en relació amb l'àmbit educatiu: afavorir l'escolarització immediata dels fills i filles que es vegen afectats per un canvi de residència derivada d'actes de violència de gènere, i possibilitar l'actuació de la Inspecció Educativa per a vetlar pel compliment i l'aplicació dels principis i valors arreplegats en la mencionada llei.

Per la seua banda la Llei 7/2012, de 23 de novembre, Integral contra la Violència sobre la Dona en l'Àmbit de la Comunitat Valenciana preveu un conjunt de mesures de prevenció en l'àmbit educatiu.

Actuacions estatals de caràcter preventiu en l'àmbit educatiu

Des de 2007 està en vigor el Pla Director per a la Convivència i Millora de la Seguretat en els Centres Educatius i els seus Entorns (anteriorment, Pla Director per a la Convivència i Millora de la Seguretat Escolar), l'objectiu de la qual és respondre de manera coordinada i eficaç a les qüestions relacionades amb la seguretat de menors i jóvens en

Las mujeres víctimas de violencia de género pueden ser beneficiarias de estas ayudas en tanto que son víctimas de un delito.

Las personas beneficiarias de estas ayudas pueden serlo a título de víctimas directas, cuando sufran lesiones corporales graves o daños graves en su salud física o mental como consecuencia directa del delito; y a título de víctimas indirectas, en el caso de muerte, como los hijos de la persona fallecida.

El plazo para solicitar estas ayudas es de un año, contado desde la fecha en que se produjo el hecho delictivo. No obstante, dicho plazo se interrumpe con el inicio del proceso penal y se abre de nuevo desde que recaiga la resolución judicial firme.

La competencia para la tramitación y resolución de las solicitudes de las ayudas públicas establecidas en la Ley corresponderá a la Dirección General de Costes de Personal y Pensiones Públicas del Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas.

Esta ayuda es compatible con la prevista en el artículo 27 de la Ley Orgánica 1/2004

Anticipos por impago de pensiones alimenticias

A través del Fondo de Garantía del Pago de Alimentos, regulado por el Real Decreto 1618/2007, de 7 de diciembre, se garantiza el pago de alimentos reconocidos e impagados establecidos en convenio judicialmente aprobado o en resolución judicial en procesos de separación, divorcio, declaración de nulidad del matrimonio, filiación o alimentos, mediante el abono de una cantidad que tendrá la condición de anticipo. Las personas beneficiarias de los anticipos son, con carácter general, los hijos titulares de un derecho de alimentos judicialmente reconocido e impagado, que formen parte de una unidad familiar cuyos recursos e ingresos económicos, computados anualmente y por todos sus conceptos, no superen la cantidad resultante de multiplicar la cuantía anual del Indicador Público de Renta de Efectos Múltiples (IPREM), vigente en el momento de la solicitud del anticipo, por el coeficiente que corresponda en función del número de hijos menores que integren la unidad familiar.

En el supuesto en que la persona que ostente la guarda y custodia de los menores (que es quien solicita y percibe el anticipo) sea víctima violencia de género, se entiende que existe una situación de urgente necesidad para reconocer los anticipos del Fondo, por lo que se tramitará el procedimiento de urgencia, que implica que el plazo para resolver y notificar la solicitud será de dos meses.

Las personas beneficiarias tienen derecho al anticipo de la cantidad mensual determinada judicialmente en concepto de pago de alimentos, con el límite de 100 euros mensuales, que se podrá percibir durante un plazo máximo de dieciocho meses.

Ámbito educativo

La educación es un ámbito fundamental en la prevención y detección de situaciones de violencia. La educación en valores como la igualdad es esencial a la hora de modificar los modelos de conducta sociales y culturales de la mujer y el hombre y eliminar los prejuicios y las prácticas basadas en la idea de la inferioridad o superioridad de uno de los sexos.

La Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género prevé en su capítulo I, entre otras, las siguientes medidas en relación al ámbito educativo: favorecer la escolarización inmediata de los/as hijos que se vean afectados por un cambio de residencia derivada de actos de violencia de género, y posibilitar la actuación de la Inspección Educativa para velar por el cumplimiento y aplicación de los principios y valores recogidos en la mencionada Ley.

Por su parte la ley 7/2012 de 23 de noviembre, Integral contra la Violencia sobre la Mujer en el Ámbito de la Comunitat Valenciana prevé un conjunto de medidas de prevención en el ámbito educativo.

Actuaciones estatales de carácter preventivo en el ámbito educativo

Desde 2007 está en vigor el Plan Director para la Convivencia y Mejora de la Seguridad en los Centros Educativos y sus Entornos (anteriormente, Plan Director para la Convivencia y Mejora de la Seguridad Escolar), cuyo objetivo es responder de manera coordinada y eficaz a las cuestiones relacionadas con la seguridad de menores y jóvenes en la

l'escola i el seu entorn, enfortir la cooperació policial amb les autoritats educatives en les seues actuacions per a millorar la convivència i la seguretat en l'àmbit escolar, i reforçar el coneixement i la confiança en els cossos policials

Des de 2009 este Pla incidix també en aspectes relacionats amb la prevenció de comportaments de discriminació per raó de sexe o discriminació sexual, o de violència de gènere.

Des de 2013, i a través de la Instrucció núm. 7/2013, de la Secretaria d'Estat de Seguretat, sobre el Pla Director per a la Convivència i Millora de la Seguretat en els centres educatius i els seus Entorns, este Pla ha adquirit un caràcter permanent i la seua finalitat és, entre altres, millorar el coneixement dels menors i jóvens sobre els recursos policials per a la prevenció de la delinqüència i la protecció de les víctimes, i sobre les qüestions de seguretat ciutadana que incidixen entre altres matèries en tot el que es referix a la violència sobre la dona, així com l'extensió d'estos riscos i altres específics associats a l'ús d'Internet i les noves tecnologies.

El Pla director es coordina a nivell autonòmic per la Delegació de Govern a la Comunitat Valenciana, en concret per l'Alta Inspecció d'Educació, amb el suport de la Unitat de Coordinació contra la Violència sobre la Dona i per les forces i cossos de seguretat de l'Estat. Este Pla es materialitza per mitjà de la celebració d'activitats, xarrades i conferències en els centres escolars dirigides als alumnes i a la comunitat educativa en el seu conjunt (directius, personal docent, associacions de mares i pares d'alumnes), i impartides per experts policials. En matèria de violència sobre la dona i discriminació per raó de sexe o orientació sexual es podrà designar experts que complementen les intervencions que ja realitzen les forces i cossos de seguretat de l'Estat.

Per a l'execució del Pla es disposa de la col·laboració de les autoritats educatives de la Generalitat Valenciana. Les sol·licituds d'activitats del Pla director es duen a terme a través de l'adreça de correu electrònic de la Delegació de Govern a la Comunitat Valenciana: plandirector.comunidadvalenciana@seap.minhap.es

Funcions de les autoritats educatives de la Generalitat Valenciana en matèria de violència de gènere:

- Treballar en els centres educatius la prevenció a edats primerenques, i incorporar en els seus projectes educatius, de forma transversal, la igualtat de gènere i la no discriminació per esta raó dins de l'educació en valors.
- Emfatitzar en l'Educació Secundària la importància de la dimensió de la igualtat de gènere en les matèries lingüístiques i en aquelles que presenten relacions concretes amb esta matèria com són l'educació plàstica i visual, i l'educació física, i intervindre específicament pel que fa al rebuig davant de l'ús de la llengua de forma discriminatòria, o davant de les manifestacions artístiques o de l'educació física i de l'esport contràries als principis d'igualtat entre els gèneres.
- Garantir la preferència en la concessió d'ajudes a servicis complementaris de menjador, beques i altres ajudes a l'estudi, per als fills i filles de les dones víctimes de violència de gènere.
- Promoure, dissenyar, implementar i coordinar accions que propicien la millora del clima escolar i la convivència en els centres educatius.
- Adequar la normativa vigent per a establir la violència de gènere com un supòsit que permeta justificar determinades situacions administratives sol·licitades per alumnes de centres docents (anul·lació de matrícula, admissió prioritària, etc.).

Recursos destinats a la prevenció, atenció, assistència i/o protecció de les víctimes de la violència de gènere en l'àmbit educatiu a la Comunitat Valenciana:

Els instruments bàsics que establix la normativa autonòmica valenciana per a previndre, atendre, assistir i protegir víctimes de violència escolar, en qualsevol de les seues manifestacions inclosa la violència de gènere, són els següents:

1. L'**Observatori per a la Convivència Escolar** en els centres de la Comunitat Valenciana, creat l'any 2005 a fi de treballar en la prevenció de la violència escolar. És un òrgan consultiu de la Conse-

escuela y su entorno, fortaleciendo la cooperación policial con las autoridades educativas en sus actuaciones para mejorar la convivencia y la seguridad en el ámbito escolar, reforzando el conocimiento y confianza en los Cuerpos policiales

Desde 2009 esta Plan incide también en aspectos relacionados con la prevención de comportamientos de discriminación por razón de sexo o discriminación sexual, o de violencia de género.

Desde 2013, y a través de la Instrucción nº 7/2013 de la Secretaría de Estado de Seguridad, sobre el "Plan Director para la Convivencia y Mejora de la Seguridad en los Centros educativos y sus Entornos", este Plan ha adquirido un carácter permanente y su finalidad es, entre otras, mejorar el conocimiento de los menores y jóvenes sobre los recursos policiales para la prevención de la delincuencia y protección de las víctimas, y sobre las cuestiones de seguridad ciudadana que inciden entre otras materias en todo lo relativo a la violencia sobre la mujer, así como la extensión de estos riesgos y otros específicos asociados al uso de Internet y las nuevas tecnologías.

El Plan Director se coordina a nivel autonómico por la Delegación de Gobierno en la Comunitat Valenciana, en concreto por la Alta Inspección de Educación, con el apoyo de la Unidad de Coordinación contra Violencia sobre la Mujer y por las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado. Este Plan se materializa mediante la celebración de actividades, charlas y conferencias en los centros escolares dirigidas a los alumnos y a la comunidad educativa en su conjunto (directivos, personal docente, Asociaciones de Madres y Padres de Alumnos), e impartidas por expertos policiales. En materia de violencia sobre la mujer y discriminación por razón de sexo u orientación sexual se podrá designar expertos que complementen las intervenciones que ya vienen realizando las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado.

Para la ejecución del Plan se cuenta con la colaboración de las autoridades educativas de la Generalitat Valenciana. Las solicitudes de actividades del plan director se llevan a cabo a través de la siguiente dirección de correo electrónico de la Delegación de Gobierno en la Comunitat Valenciana: plandirector.comunidadvalenciana@seap.minhap.es

Funciones de las autoridades educativas de la Generalitat Valenciana en materia de violencia de género:

- Trabajar en los centros educativos la prevención a edades tempranas, incorporando en sus proyectos educativos, de forma transversal, la igualdad de género y la no discriminación por razón del mismo dentro de la educación en valores.
- Enfatizar en la educación secundaria la importancia de la dimensión de la igualdad de género en las materias lingüísticas y en aquellas que presentan relaciones concretas con esta materia como son la educación plástica y visual, y la educación física, interviniendo específicamente en lo referente al rechazo ante el uso de la lengua de forma discriminatoria, o ante las manifestaciones artísticas o de la educación física y del deporte contrarias a los principios de igualdad entre los géneros.
- Garantizar la preferencia en la concesión de ayudas a servicios complementarios de comedor, becas y otras ayudas al estudio, para los hijos e hijas de las mujeres víctimas de violencia de género.
- Promover, diseñar, implementar y coordinar acciones que propicien la mejora del clima escolar y la convivencia en los centros educativos.
- Adecuar la normativa vigente para establecer la violencia de género como un supuesto que permita justificar determinadas situaciones administrativas solicitadas por alumnos y alumnas de centros docentes (anulación de matrícula, admisión prioritaria, etc.).

Recursos destinados a la prevención, atención, asistencia i/o protección de las víctimas de la violencia de género en el ámbito educativo en la Comunitat Valenciana:

Los instrumentos básicos que establece la normativa autonómica valenciana para prevenir, atender, asistir y proteger a víctimas de violencia escolar, en cualquiera de sus manifestaciones incluida la violencia de género, son los siguientes:

1. El **Observatorio para la Convivencia Escolar** en los Centros de la Comunitat Valenciana, creado en el año 2005 con el fin de trabajar en la prevención de la violencia escolar. Es un órgano consultivo de

lleria d'Educació, Cultura i Esport, concebut com un instrument, al servici de tota la comunitat educativa, que permeta el coneixement, l'anàlisi i l'avaluació-valoració dels problemes de convivència en els centres educatius de la Comunitat Valenciana, a fi de planificar i coordinar la intervenció per a la resolució i prevenció de conflictes. Este Observatori està regulat pel Decret 233/2004, de 22 d'octubre, del Consell de la Generalitat, pel qual es crea l'Observatori per a la Convivència Escolar en els centres de la Comunitat Valenciana.

2. Cada Centre Educatiu, respectant l'Orde 62/2014, de 28 de juliol, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual s'actualitza la normativa que regula l'elaboració dels plans de convivència en els centres educatius de la Comunitat Valenciana i s'establixen els protocols d'actuació i intervenció davant de supòsits de violència escolar, elabora el seu Pla de Convivència com un instrument de planificació i acció. Aborden així, la prevenció de situacions conflictives, la resolució pacífica d'estes i l'atenció tant a l'alumnat el comportament del qual no s'ajuste a les normes de convivència del centre, com al que necessite ajuda o protecció. Els centres tenen l'obligació d'elaborar els seus plans de convivència, així s'establix en el Decret 39/2008, de 4 d'abril, del Consell, sobre la convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics i sobre els drets i els deures de l'alumnat, pares, mares, tutors o tutores, professorat i personal de l'administració i servicis. (DOCV núm.5738 / 09.04.2008).

- El pla de convivència forma part del projecte educatiu del centre docent, la redacció i l'elaboració d'este, són responsabilitat de l'equip directiu, amb les directrius establides pel consell escolar i amb les propostes realitzades pel claustre i l'associació de pares i mares d'alumnes i el consell de delegats d'alumnes.

- És responsabilitat de tots els membres de la comunitat educativa en l'àmbit de les seues competències i el seu desenrotllament es durà a terme amb la coordinació del cap/de la cap d'estudis. Es desenrotlla a nivell preventiu a través de tots els plans del centre; del desenrotllament del currículum, del pla d'acció tutorial i del pla d'atenció a la diversitat.
- El pla de convivència serà aprovat i avaluat pel consell escolar del centre i en la programació general anual s'inclouran les actuacions previstes en el pla de convivència per a cada curs acadèmic.

- La comissió de convivència del consell escolar del centre, presidida pel director/a del centre, realitzarà el seguiment del pla de convivència i elaborarà trimestralment un informe que arreplegue les incidències produïdes en el dit període, les actuacions dutes a terme, els resultats aconseguits i les propostes de millora que estime pertinents.
- La direcció del centre elaborarà un informe anual sobre la convivència del centre que remetrà a la Direcció Territorial de Cultura, Educació i Esport corresponent, que arreplegarà la Direcció General a través del Pla PREVI.

3. El **Registre Central d'Incidències**, creat l'any 2005 a fi de registrar i analitzar tots els casos de violència que es donen en els centres. El procediment per a la notificació de les incidències es regula en l'Orde de 12 de setembre de 2007, de la Conselleria d'Educació, per la qual es regula la notificació de les incidències que alteren la convivència escolar, emmarcada dins del Pla de Prevenció de la Violència i Promoció de la Convivència en els centres escolars de la Comunitat Valenciana.
4. Les **unitats d'Atenció i Intervenció (UAI)** existixen en cada una de les 3 províncies de la Comunitat i estan ubicades en les direccions territorials de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport. Estes unitats són responsables de rebre les consultes i/o incidències en relació amb la convivència escolar, assessorar els centres que ho sol·liciten, actuar en cas d'una incidència greu, posant-se en contacte amb el centre, les famílies i amb l'inspector per a informar-se i informar sobre la incidència, coordinar les actuacions immediates, i fer l'avaluació del procés i el seguiment del cas.

5. Per una altra part, la normativa sobre **ajudes per a l'adquisició de llibres de text i de material** didàctic i informàtic, de l'alumnat

la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte, concebido como un instrumento, al servicio de toda la comunidad educativa, que permita el conocimiento, análisis y evaluación-valoración de los problemas de convivencia en los centros educativos de la Comunitat Valenciana, con el fin de planificar y coordinar la intervención para la resolución y prevención de conflictos. Este Observatorio está regulado por el Decreto 233/2004, de 22 de octubre, del Consell de la Generalitat, por el que se crea el Observatorio para la Convivencia Escolar en los centros de la Comunitat Valenciana.

2. Cada Centro Educativo, respetando la Orden 62/2014, de 28 de julio, de la Consellería de Educación, Cultura y Deporte, por la que se actualiza la normativa que regula la elaboración de los planes de convivencia en los centros educativos de la Comunitat Valenciana y se establecen los protocolos de actuación e intervención ante supuestos de violencia escolar, elabora su Plan de Convivencia como un instrumento de planificación y acción. Abordan así, la prevención de situaciones conflictivas, la resolución pacífica de las mismas y la atención tanto al alumnado cuyo comportamiento no se ajuste a las normas de convivencia del centro, como al que necesite ayuda o protección. Los centros tienen la obligación de elaborar sus propios planes de convivencia, así se establece en el Decreto 39/2008, de 4 de abril, del Consell, sobre la convivencia en los centros docentes no universitarios sostenidos con fondos públicos y sobre los derechos y deberes del alumnado, padres, madres, tutores o tutoras, profesorado y personal de la Administración y Servicios. (DOCV num.5738 / 09.04.2008).
- El plan de convivencia forma parte del proyecto educativo del centro docente, la redacción del mismo y su elaboración, son responsabilidad del equipo directivo, con las directrices establecidas por el consejo escolar y con las propuestas realizadas por el claustro y la asociación de padres y madres de alumnos y el consejo de delegados de alumnos.
- Es responsabilidad de todos los miembros de la comunidad educativa en el ámbito de sus competencias y su desarrollo se llevará a cabo bajo la coordinación del/de la jefe/a de estudios. Se desarrolla a nivel preventivo a través de todos los planes del centro; del propio desarrollo del currículum, del plan de acción tutorial y del plan de atención a la diversidad.
- El plan de convivencia será aprobado y evaluado por el consejo escolar del centro y en la programación general anual se incluirán las actuaciones previstas en el plan de convivencia para cada curso académico.
- La comisión de convivencia del consejo escolar del centro, presidida por el director/a del centro, realizará el seguimiento del plan de convivencia y elaborará trimestralmente un informe que recoja las incidencias producidas en dicho periodo, las actuaciones llevadas a cabo, los resultados conseguidos y las propuestas de mejora que estime pertinentes.
- La dirección del centro elaborará un informe anual sobre la convivencia del centro que remitirá a la Dirección Territorial de Cultura, Educación y Deporte correspondiente, que recogerá la Dirección General a través del Plan PREVI.

3. El **Registro Central de Incidencias**, creado en el año 2005 al objeto de registrar y analizar todos los casos de violencia que se den en los centros. El procedimiento para la notificación de las incidencias se regula en la Orden de 12 de septiembre de 2007, de la Conselleria de Educación, por la que se regula la notificación de las incidencias que alteran la convivencia escolar, enmarcada dentro del Plan de Prevención de la Violencia y Promoción de la Convivencia en los centros escolares de la Comunitat Valenciana.
4. Las **Unidades de Atención e Intervención (UAI)** existen en cada una de las 3 provincias de la Comunitat y están ubicadas en las Direcciones Territoriales de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte. Estas Unidades son responsables de recibir las consultas y/o incidencias con relación a la convivencia escolar, asesorar a los centros que lo soliciten, actuar en caso de una incidencia grave, poniéndose en contacto con el centro, las familias y con el Inspector para informarse e informar sobre la incidencia, coordinar las actuaciones inmediatas, y hacer la evaluación del proceso y el seguimiento del caso.
5. Por otra parte, la normativa sobre **ayudas para la adquisición de libros de texto y de material** didáctico e informático, del alumna-

d'Educació Primària, Educació Secundària Obligatòria i d'unitats d'Educació Especial, escolaritzat en un centre públic o en un centre privat concertat a la Comunitat Valenciana, preveu la concessió del 100% de l'ajuda a l'alumnat pertanyent a una unitat familiar en què algun dels seus membres tinga la condició de víctima de violència de gènere.

6. La Conselleria d'Educació, Cultura i Esport de la Comunitat Valenciana, davant de **víctimes que siguen personal docent del cos de mestres**, per a catedràtics i professors d'Ensenyança Secundària, professors tècnics de Formació Professional i funcionaris docents que impartixen Ensenyances de Règim Especial en centres públics docents no universitaris, en centres públics de formació de persones adultes dependents de la Generalitat, adjudica llocs en règim de comissió de servici. La comissió de servicis s'atorga per diferents motius, dels quals el primer en orde de prioritat és ser víctima directa o indirecta de violència de gènere i serà acreditat amb l'orde de protecció a favor de la víctima i, de manera excepcional, en tant es dicte la necessària orde de protecció, amb l'informe del ministeri fiscal que indique l'existència d'indicis que l'empleada o empleat públic és víctima de violència de gènere.

Procediment d'actuació en l'àmbit educatiu

Segons l'article 40 de la Llei 7/2012, el personal docent que detecte en els centres escolars qualsevol actuació discriminatòria o conducta vexatòria per raó del sexe, o tinguen coneixement d'este tipus de situacions en l'entorn familiar o relacional de l'alumnat, haurà de posar-ho immediatament en coneixement de la direcció o responsable del centre que, també sense dilació, ho comunicarà al departament competent en matèria d'educació, sense perjuí que, en aquells casos que presenten indicis de delicte o falta, donen així mateix compte immediat a l'òrgan competent, en l'àrea de Salut i/o Justícia.

Per això, esta actuació, queda regulada en l'Orde 62/2014, de 28 de juliol, de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, en la qual s'establixen els protocols d'actuació i intervenció davant de supòsits de violència escolar i que desenrotlla en l'annex IV el corresponent a situacions en què s'observen indicis de violència de gènere detectada en el centre educatiu i en l'annex VI, de l'orde, on es regulen les consideracions específiques, davant de qualsevol situació de violència si es produïxen fora del centre, en el qual s'especifiquen les actuacions davant d'una situació de violència de gènere fora del centre. Per tant el procediment serà:

Protocol d'Actuació davant d'una situació de violència de gènere. *(Annex IV de l'Orde 62/2014, de 28 de juliol, DOGV 1/08/2014).*

1. Identificació.

Qualsevol membre de la comunitat educativa que tinga coneixement o sospites de casos de violència de gènere ho notificarà a la direcció del centre.

a) Recollida d'informació. Després d'esta comunicació, es reunirà l'equip directiu amb el tutor o tutora de l'alumne o alumna afectat, amb els servicis psicopedagògics escolars o del personal que tinga atribuïdes les funcions d'assessorament educatiu, per a recopilar informació, analitzar-la i valorar la intervenció que procedisca.

b) Actuació: en els supòsits de perill greu i imminent i si la situació ho requerix, es cridarà al 112 i es traslladarà la persona agredida a l'hospital de referència. La direcció del centre, podrà sol·licitar mesures de suport i col·laboració externes al centre. Si es considerara necessari s'establirà comunicació amb el SEAFI, els centres de salut, la USMIJ, els hospitals més pròxims, o els centres d'acollida i entitats especialitzades.

c) Aplicació de mesures disciplinàries: en el cas que les persones agressores siguen alumnes del centre, oïda la Comissió de Convivència, s'actuarà segons es regula en el Decret 39/2008 de 4 d'abril, articles del 42 al 49.

2. Comunicació de la situació.

a) La direcció del centre informarà de la situació i del pla d'intervenció a la Comissió de Convivència.

do de Educación Primaria, Educación Secundaria Obligatoria y de unidades de educación especial, escolarizado en un centro público o en un centro privado concertado en la Comunitat Valenciana, prevé la concesión del 100% de la ayuda al alumnado perteneciente a una unidad familiar en la que alguno de sus miembros tenga la condición de víctima de violencia de género.

6. La Conselleria de Educación, Cultura y Deporte de la Comunitat Valenciana, ante **víctimas que sean personal docente del cuerpo de maestros**, para catedráticos y profesores de enseñanza secundaria, profesores técnicos de formación profesional y funcionarios docentes que imparten enseñanzas de régimen especial en centros públicos docentes no universitarios, en centros públicos de formación de personas adultas dependientes de la Generalitat, adjudica puestos en régimen de comisión de servicio. La comisión de servicios se otorga por diferentes motivos, de los cuales el primero en orden de prioridad es ser víctima directa o indirecta de violencia de género y será acreditado con la orden de protección a favor de la víctima y, de manera excepcional, en tanto se dicte la necesaria orden de protección, con el informe del ministerio fiscal que indique la existencia de indicios de que la empleada o empleado público es víctima de violencia de género.

Procedimiento de actuación en el ámbito educativo

Según el art. 40 de la Ley 7/2012, el personal docente que detecte en los centros escolares cualquier actuación discriminatoria o conducta vejatoria por razón del sexo, o tengan conocimiento de este tipo de situaciones en el entorno familiar o relacional del alumnado, deberá ponerlo inmediatamente en conocimiento de la dirección o responsable del centro quien, también sin dilación, lo comunicará al departamento competente en materia de educación, sin perjuicio de que, en aquellos casos que presenten indicios de delito o falta, den asimismo cuenta inmediata al órgano competente, en el área de Salud y/o Justicia.

Por ello, esta actuación, queda regulada en la Orden 62/2014, de 28 de julio, de la Conselleria de Cultura, Educación y Deporte, en la que se establecen los protocolos de actuación e intervención ante supuestos de violencia escolar y que desarrolla en el anexo IV el correspondiente a situaciones en las que se observen indicios de violencia de género detectada en el centro educativo y en el anexo VI, de la misma Orden, donde se regulan las consideraciones específicas, ante cualquier situación de violencia si se producen fuera del centro, en el que se especifican las actuaciones ante una situación de violencia de género fuera del centro. Por tanto el procedimiento será:

Protocolo de Actuación ante una situación de violencia de género. *(Anexo IV de la Orden 62/2014, de 28 de julio, DOGV(1/08/2014)*

1. Identificación.

Cualquier miembro de la comunidad educativa que tenga conocimiento o sospechas de casos de violencia de género lo notificará a la dirección del centro.

a) Recogida de información. Tras esta comunicación, se reunirá el equipo directivo con el tutor o tutora del alumno o alumna afectado, con los servicios psicopedagógicos escolares o del personal que tenga atribuidas las funciones de asesoramiento educativo, para recopilar información, analizarla y valorar la intervención que proceda.

b) Actuación: En los supuestos de peligro grave e inminente y si la situación lo requiere, se llamará al 112 y trasladará a la persona agredida al hospital de referencia. La dirección del centro, podrá solicitar medidas de apoyo y colaboración externas al centro. Si se considerara necesario se establecerá comunicación con el SEAFI, los centros de salud, la USMIJ, los hospitales más próximos, o los centros de acogida y entidades especializadas.

c) Aplicación de medidas disciplinarias: En el caso de que las personas agresoras sean alumnos del centro, oída la Comisión de Convivencia, se actuará según se regula en el Decreto 39/2008 de 4 de abril, artículos del 42 al 49.

2. Comunicación de la situación.

a) La dirección del centro informará de la situación y del plan de intervención a la Comisión de Convivencia.

b) En el cas que la incidència puga ser constitutiva de delicte o falta penal, la direcció del centre ho comunicarà per fax al ministeri fiscal. Per a això utilitzarà l'annex VII d'esta orde. Esta comunicació anirà dirigida a la sala de la fiscalia que corresponga:

1) Si l'agressor o la víctima són menors, es dirigirà a la Fiscalia de Menors.

2) Si l'agressor/els agressors són majors d'edat i la víctima menor d'edat, es dirigirà a la Fiscalia de Violència de Gènere.

3) Si l'agressor/els agressors i les víctimes són majors d'edat, es dirigirà a la Fiscalia de Violència de Gènere.

c) La direcció del centre realitzarà la comunicació al Registre Central i a la Inspecció Educativa i podrà sol·licitar l'assessorament o la intervenció de la Unitat d'Atenció i Intervenció (UAI) de la direcció territorial corresponent. La Inspecció Educativa decidirà sobre la necessitat i el tipus d'intervenció.

3. Comunicació a famílies i representants legals de tots els implicats.

a) La direcció informarà les famílies dels implicats del fet de violència, i de les mesures i accions adoptades.

b) Segons la gravetat del cas la direcció del centre comunicarà a la família de la víctima la conveniència de realitzar denúncia a les forces de seguretat.

c) Tal com consta en el Decret 39/2008, article 41, en aquells supòsits reincidents i en els casos en què el centre reclame la implicació directa dels pares, mares, tutors o tutores de l'alumne o l'alumna i estos la rebutgen, l'Administració Educativa, si considera que esta conducta causa greu dany al procés educatiu del seu fill o filla, ho comunicarà a les institucions públiques competents per motiu de desprotecció, amb un informe previ a la Inspecció Educativa.

4. Seguiment del cas per part de les unitats d'Atenció i Intervenció i de la inspecció del centre.

La Inspecció i les Unitats d'Atenció i Intervenció de les direccions territorials, col·laboraran amb la direcció del centre en el seguiment dels casos en què hagen intervingut.

Actuació davant d'una situació de violència de gènere fora del centre*.(Annex VII Orde 62/2014, de 28 de juliol, DOGV 1/08/2014).*

1. En el cas de violència de gènere fora del centre, se seguirà els procediments de l'annex IV d'esta orde. En este cas, si la persona que patix l'agressió és menor i es considera que hi ha desprotecció, es podrà utilitzar el full de notificació i el procediment de l'Orde 1/2010, de 3 de maig, de la Conselleria d'Educació i de la Conselleria de Benestar Social, per a la comunicació de la situació a Benestar Social i a la Fiscalia de Menors.

2. Davant de la situació descrita en el punt anterior, la comunicació a la família es realitzarà únicament després de les actuacions que s'arrepleguen en els apartats 2.b i 2.c de l'annex IV d'esta orde, amb els quals s'informa les autoritats competents.

La Inspecció Educativa dependent del departament de la Generalitat amb competències en educació, sense perjuí de les competències d'altres administracions o autoritats, supervisarà en este àmbit el compliment de la llei.

Actuacions i procediments en l'àmbit universitari

Les cinc universitats públiques de la Comunitat Valenciana, duen a terme l'elaboració, la proposta, la implementació i el seguiment de protocols d'actuació davant de situacions de conflicte interpersonal de caràcter sexual i per raó de sexe en el marc dels seus respectius plans d'Igualtat.

- **Universitat d'Alacant**: Unitat d'Igualtat

Procediment de Prevenció de Riscos Laborals davant de determinades situacions de Risc Psicosocial, aprovat en Consell de Govern de la Universitat d'Alacant el 26 de juliol de 2012. Esta normativa regula un procediment d'actuació davant d'aquelles situacions de risc psicosocial que es manifesten en conflictes interpersonals, entre els quals es

b) En el caso de que la incidencia pudiera ser constitutiva de delito o falta penal, la dirección del centro lo comunicará por fax al ministerio fiscal. Para ello utilizará el anexo VII de la presente Orden. Esta comunicación irá dirigida a la sala de la FIscalía que corresponda:

1) Si el agresor o la víctima son menores, se dirigirá a la Fiscalía de Menores.

2) Si el/los agresor/-es son mayores de edad y la víctima menor de edad, se dirigirá a la Fiscalía de Violencia de Género.

3) Si el/los agresor/es y las víctimas son mayores de edad, se dirigirá a Fiscalía de Violencia de Género.

c) La dirección del centro realizará la comunicación al Registro Central y a la Inspección Educativa y podrá solicitar el asesoramiento o la intervención de la Unidad de Atención e Intervención (UAI) de la Dirección Territorial correspondiente. La Inspección Educativa decidirá sobre la necesidad y tipo de intervención.

3. Comunicación a familias y representantes legales de todos los implicados.

a) La dirección informará a las familias de los implicados del hecho de violencia, y de las medidas y acciones adoptadas.

b) Según la gravedad del caso la dirección del centro comunicará a la familia de la víctima la conveniencia de realizar denuncia a las fuerzas de seguridad.

c) Tal como consta en el Decreto 39/2008, artículo 41, en aquellos supuestos reincidentes y en los casos en que el centro reclame la implicación directa de los padres, madres, tutores o tutoras del alumno o la alumna y estos la rechacen, la Administración Educativa, si considera que esta conducta causa grave daño al proceso educativo de su hijo o hija, lo comunicará a las instituciones públicas competentes por motivo de desprotección, previo informe a la Inspección Educativa.

4. Seguimiento del caso por parte de las Unidades de Atención e Intervención y de la inspección del centro.

La Inspección y las Unidades de Atención e Intervención de las Direcciones Territoriales, colaborarán con la dirección del centro en el seguimiento de los casos en que hayan intervenido.

Actuación ante una situación de violencia de género fuera del centro*.(Anexo VII Orden 62/2014, de 28 de julio, DOGV(1/08/2014))*

1. En el caso de violencia de género fuera del centro, se seguirá los procedimientos del anexo IV de esta orden. En este caso, si la persona que padece la agresión es menor y se considera que existe desprotección, se podrá utilizar la hoja de notificación y el procedimiento de la Orden 1/2010, de 3 de mayo, de la Conselleria de Educación y de la Conselleria de Bienestar Social para la comunicación de la situación a Bienestar Social y a Fiscalía de Menores.

2. Ante la situación descrita en el punto anterior, la comunicación a la familia se realizará únicamente con posterioridad a las actuaciones que se recogen en los apartados 2.b y 2.c del anexo IV de esta Orden, con los que se informa a las autoridades competentes.

La Inspección educativa dependiente del departamento de la Generalitat con competencias en educación, sin perjuicio de las competencias de otras administraciones o autoridades, supervisará en este ámbito el cumplimiento de la ley.

Actuaciones y procedimientos en el ámbito Universitario.

Las cinco Universidades públicas de la Comunitat Valenciana, llevan a cabo la elaboración, propuesta, implementación y seguimiento de protocolos de actuación ante situaciones de conflicto interpersonal de carácter sexual y por razón de sexo en el marco de sus respectivos planes de Igualdad.

- **Universidad de Alicante**: Unidad de Igualdad

"Procedimiento de Prevención de Riesgos laborales ante determinadas situaciones de Riesgo Psicosocial", aprobado en Consejo de Gobierno de la Universidad de Alicante el 26 de julio de 2012. Esta normativa regula un procedimiento de actuación ante aquellas situaciones de riesgo psicosocial que se manifiesten en conflictos interpersonales, entre

preveuen, expressament "l'assetjament sexual" i "l'assetjament per raó de sexe".

- **Universitat Jaume I de Castelló:** Unitat d'Igualtat

Protocol per a la Detecció, Prevenció i Actuació en el Supòsit d'Assetjament Laboral, Sexual i per Raó de Sexe en la Universitat Jaume I de Castelló. Va ser aprovat per unanimitat en la sessió núm. 13 del Consell de Govern, el dia 28 de juliol de 2011. Actualment està en fase de revisió.

- **Universitat de València:** Unitat d'Igualtat.

La Universitat de València té un Protocol d'Actuació contra l'Assetjament Sexual i per Raó de Sexe en l'Àmbit de la Universitat de València. Este protocol va ser aprovat pel Consell de Govern de 28 de febrer de 2012. Amb este, es pretén promoure un major i millor compliment dels drets de les persones, per mitjà d'una sèrie d'accions per a previndre o evitar, tant com siga possible, conductes d'assetjament en la institució, en el cas que es produïsquen.

- **Universitat Politècnica de València:** Unitat d'Igualtat. Vicerectorat de Responsabilitat Social i Cooperació.

La UPV està elaborant el Protocol d'Actuació contra l'Assetjament Sexual i l'Assetjament per Raó de Sexe, en el marc del I Pla d'Igualtat. En el supòsit de situacions de violència de gènere

enquadrades en el que disposa la LO 1/2004, de 28 de desembre, de Protecció Integral contra la Violència de Gènere, la persona afectada pot acudir a la Unitat d'Igualtat per a rebre la informació pertinent a la situació plantejada.

- **Universitat Miguel Hernández d'Elx:** Unitat d'Igualtat

Actualment està en desenrotllament un protocol d'actuació contra l'assetjament, i un conveni amb la clínica psicològica de la Universitat, a fi que puguen atendre les persones que sol·liciten ajuda professional en l'àmbit de la violència de gènere.

Coordinació de les actuacions

Les actuacions per a l'eradicació de la violència de gènere i per a donar resposta a les necessitats de les víctimes de violència i els seus fills i filles, impliquen diferents àrees funcionals en les quals s'organitza l'activitat administrativa. És per això necessari articular instruments de coordinació entre tots els agents intervinents a fi d'evitar duplicitats, i la revictimització de les dones que patixen violència de gènere.

La Unitat de Coordinació contra la Violència sobre la Dona de la Delegació del Govern i de les Unitats de Violència sobre la Dona en les Subdelegacions del Govern a la Comunitat Valenciana

Estes unitats van ser creades a partir del Catàleg de Mesures Urgents contra la Violència de Gènere, aprovat en Consell de Ministres de 15 de desembre del 2006. El 27 de febrer de 2007 es va aprovar la Instrucció conjunta dels llavors ministeris de Treball i Assumptes Socials, Interior i Administracions Públiques per al seguiment i la coordinació de les actuacions per les delegacions i subdelegacions del Govern en matèria de violència de gènere, en la qual es determina que les delegacions de Govern disposaran d'una Unitat de Coordinació contra la Violència sobre la Dona i en totes les subdelegacions existirà una Unitat de Violència sobre la Dona.

El 13 de juny 2013 es van actualitzar les funcions d'estes unitats per mitjà de l'aprovació d'una nova Instrucció conjunta dels ministeris de Justícia, de l'Interior, d'Hisenda i Administracions Públiques, d'Ocupació i Seguretat Social i de Sanitat, Servicis Socials i Igualtat, sobre el funcionament de les Unitats de Coordinació i de Violència sobre la Dona.

los cuales se contemplan, expresamente el "acoso sexual" y el "acoso por razón de sexo".

- **Universitat Jaume I de Castellón:** Unitat de Igualtat

"Protocolo para la detección, prevención y actuación en el supuesto de acoso laboral, sexual y por razón de sexo en la Universidad Jaume I de Castellón". Fue aprobado por Unanimidad en la sesión nº 13 del Consejo de Gobierno, el día 28 de julio de 2011. Actualmente está en fase de revisión.

- **Universitat de València:** Unitat de Igualtat.

La Universidad de Valencia tiene un "Protocolo de actuación frente al acoso sexual y por razón de sexo en el ámbito de la Universidad de Valencia". Este protocolo fue aprobado por el Consejo de Gobierno de 28 de febrero de 2012. Con él, se pretende promover un mayor y mejor cumplimiento de los derechos de las personas, mediante una serie de acciones para prevenir o evitar, tanto como sea posible, conductas de acoso en la institución, en caso de que se produzcan.

- **Universitat Politècnica de València:** Unidad de Igualdad. Vicerrectorado de Responsabilidad Social y Cooperación

La UPV está elaborando el "Protocolo de actuación frente al acoso sexual y el acoso por razón de sexo" en el marco de su I Plan de Igualdad. En el supuesto de situaciones de violencia de género

encuadradas en lo dispuesto en la LO 1/2004, de 28 de diciembre, de protección integral contra la violencia de género, la persona afectada puede acudir a la Unidad de Igualdad para recibir la información pertinente a la situación planteada.

- **Universitat Miguel Hernandez de Elche.** Unidad de Igualdad

Actualmente se encuentra en desarrollo un protocolo de actuación frente al acoso, y un convenio con la clínica psicológica de la propia universidad, con el fin de que puedan atender a las personas que soliciten ayuda profesional es el ámbito de la violencia de género.

Coordinación de las actuaciones

Las actuaciones para la erradicación de la violencia de género y para dar respuesta a las necesidades de las víctimas de violencia y sus hijos e hijas, implican a diferentes áreas funcionales en que se organiza la actividad administrativa. Es por ello necesario articular instrumentos de coordinación entre todos los agentes intervinientes con el fin de evitar duplicidades, y la revictimización de las mujeres que sufren violencia de género.

La Unidad de Coordinación contra la Violencia sobre la Mujer de la Delegación del Gobierno y de las Unidades de Violencia sobre la Mujer en las Subdelegaciones del Gobierno en la Comunitat Valenciana

Estas unidades fueron creadas a partir del Catálogo de Medidas Urgentes contra la Violencia de Género, aprobado en Consejo de Ministros de 15 de diciembre del 2006. El 27 de febrero de 2007 se aprobó la Instrucción Conjunta de los entonces Ministerios de Trabajo y Asuntos Sociales, Interior y Administraciones Públicas para el seguimiento y coordinación de las actuaciones por las Delegaciones y Subdelegaciones del Gobierno en materia de violencia de género, en la que se determina que las Delegaciones de Gobierno contarán con una Unidad de Coordinación contra la Violencia sobre la Mujer y en todas las Subdelegaciones existirá una Unidad de Violencia sobre la Mujer.

El 13 de junio 2013 se actualizaron las funciones de estas Unidades mediante la aprobación de una nueva Instrucción conjunta de los Ministerios de Justicia, del Interior, de Hacienda y Administraciones Públicas, de Empleo y Seguridad Social y de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, sobre el funcionamiento de las Unidades de Coordinación y de violencia sobre la mujer.

Funcions de la Unitat de Coordinació i de les Unitats de Violència de la Delegació i Subdelegacions del Govern a la Comunitat Valenciana són:

a) El seguiment i la coordinació dels recursos i servicis de l'Administració General de l'Estat per a l'atenció de situacions de violència de gènere en el territori:

- Servici telefònic 016. La prestació d'este servici d'assessorament i informació gratuït, està coordinat amb la Generalitat Valenciana a través d'un Conveni firmat el 24 de juny de 2008. Segons estipula el Conveni, el servici 016 transferix al servici telefònic del Centre Dona 24h 900 580 888. Es transferix les 24 hores els 365 de l'any, a excepció de les telefonades que requerisquen ser ateses en un idioma diferent del castellà o del valencià, telefonades efectuades per dones amb discapacitat auditiva, o en aquells casos en què la persona que telefona sollicita expressament ser atesa pel servici del 016.
- Servici ATENPRO. Servici telefònic d'Atenció i Protecció per a víctimes de la violència de gènere (ATENPRO), prestat per la Delegació del Govern per a la Violència de Gènere, la gestió del qual està encomanada a la Federació Espanyola de Municipis i Províncies (FEMP). Creu Roja Espanyola presta el servici en tot el territori espanyol. El servici es presta en els termes previstos en el Protocol d'Actuació del Servici Telefònic d'Atenció i Protecció per a víctimes de la violència de gènere (ATENPRO). Els terminals se sol·liciten i entreguen en els centres de Servicis Socials/Igualtat de les entitats locals, encara que hi ha la possibilitat de realitzar les entregues en les oficines que Creu Roja disposa en tot el territori nacional. A la Comunitat Valenciana estan adherits a este servici la pràctica totalitat dels municipis, bé directament, per mitjà de conveni amb la FEMP (en el cas dels municipis de més de 20.000 habitants), o bé a través de les diputacions provincials (en el cas de municipis xicotets). L'òrgan competent de la Comunitat Valenciana, en este cas la Direcció General de Família i Dona, rep periòdicament comunicació de les altes i baixes en el servici.

- Sistema de Seguiment per Mitjans Telemàtics de les Mesures d'Allunyament en l'àmbit de la Violència de Gènere. El Sistema permet verificar el compliment de les mesures i penes d'allunyament imposades en els procediments que se seguisquen per violència de gènere en què es crega oportú, d'acord amb les pautes i regles que, si és el cas, establisca l'Autoritat Judicial i de conformitat amb el que disposa el Protocol aprovat mitjançant un acord subscrit entre el Ministeri de Justícia, el Ministeri de l'Interior, el Consell General del Poder Judicial, la Fiscalia General de l'Estat i el Ministeri de Sanitat, Servicis Socials i Igualtat, l'11 d'octubre de 2013. De conformitat amb este, una vegada adoptada la resolució per l'òrgan judicial, que acorda que la mesura cautelar o la pena d'allunyament imposada siga controlada pel sistema, l'Oficina Judicial la comunicarà amb caràcter immediat, i dins del termini màxim de 24 hores, a les forces i cossos de seguretat territorialment competents, i als punts de recepció centralitzada designats en cada territori, i al Centre de Control (Cometa) i ha de quedar constància de la seua recepció. En el cas de la víctima, el dispositiu s'entregarà preferentment en el domicili de la usuària. Si açò no fóra possible, es farà en seu judicial o en la dependència policial més pròxima al seu domicili, atenent en la mesura que siga possible els suggeriments de la usuària En el cas de l'inculpat o condemnat, la col·locació del dispositiu es realitzarà en seu judicial, en el termini acordat per l'autoritat judicial.
- Sistema de Seguiment Integral en els casos de Violència de Gènere (VIOGEN). El Sistema de Seguiment Integral dels casos de Violència de Gènere del Ministeri de l'Interior és una aplicació informàtica que situa la dona víctima de la violència de gènere en el centre d'un sistema que integra els coneixements i recursos operatius, avalua els riscos per a la dona i protegix més eficaçment les dones que són víctimes de la violència de gènere en tot el territori nacional. El Sistema en facilita l'accés a totes les institucions implicades en la protecció de les dones víctimes. En VIOGEN estan integrats les forces i cossos de seguretat de l'Estat, algunes policies locals, la Fiscalia, els jutjats, les ins-

Funciones de la Unidad de Coordinación y de las Unidades de Violencia de la Delegación y Subdelegaciones del Gobierno en la Comunitat Valenciana son:

a) El seguimiento y coordinación de los recursos y servicios de la Administración General del Estado para la atención de situaciones de violencia de género en el territorio:

- Servicio telefónico 016. La prestación de este servicio de asesoramiento e información gratuito, está coordinado con la Generalitat Valenciana a través de un Convenio firmado el 24 de junio de 2008. Según estipula el Convenio, el servicio 016 transfiere al servicio telefónico del Centro Mujer 24h 900 580 888. Se transfiere las 24 horas los 365 del año, con excepción de las llamadas que requieran ser atendidas en un idioma distinto del castellano o del valenciano, llamadas efectuadas por mujeres con discapacidad auditiva, o en aquellos casos en que el llamante solicite expresamente ser atendido por el servicio del 016.
- Servicio ATENPRO; Servicio telefónico de Atención y Protección para víctimas de la violencia de género (ATENPRO), prestado por la Delegación del Gobierno para la Violencia de Género, cuya gestión está encomendada a la Federación Española de Municipios y Provincias (FEMP). Cruz Roja Española presta el servicio en todo el territorio español. El servicio se presta en los términos previsto en el Protocolo de Actuación del Servicio Telefónico de Atención y Protección para victimas de la violencia de género (ATENPRO). Los terminales se solicitan y entregan en los Centros de Servicios Sociales/Igualdad de las Entidades Locales, aunque existe la posibilidad de realizar las entregasen las oficinas que Cruz Roja dispone en todo el territorio nacional. En la Comunitat Valenciana están adheridos a este servicio la práctica totalidad de los municipios, bien directamente, mediante convenio con la FEMP (en el caso de los municipios de más de 20.000 habitantes), o bien a través de las diputaciones provinciales (en el caso de municipios pequeños). El órgano competente de la Comunitat Valenciana, en este caso la Dirección general de Familia y Mujer, recibe periódicamente comunicación de las altas y bajas en el servicio.
- Sistema de Seguimiento por Medios Telemáticos de las Medidas de Alejamiento en el ámbito de la Violencia de Género. El Sistema permite verificar el cumplimiento de las medidas y penas de alejamiento impuestas en los procedimientos que se sigan por violencia de género en que se estime oportuno, de acuerdo con las pautas y reglas que, en su caso, establezca la Autoridad Judicial y de conformidad con lo dispuesto en el Protocolo aprobado mediante Acuerdo suscrito entre el Ministerio de Justicia, el Ministerio del Interior, el Consejo General del Poder Judicial, la Fiscalía General del Estado y el Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, el 11 de octubre de 2013. De conformidad con el mismo, una vez adoptada la Resolución por el órgano judicial acordando, que la medida cautelar o pena de alejamiento impuesta sea controlada por el Sistema, la Oficina Judicial la comunicará con carácter inmediato, y dentro del plazo máximo de 24 horas, a las fuerzas y cuerpos de seguridad territorialmente competentes, y a los puntos de recepción centralizada designados en cada territorio, y al Centro de Control (Cometa) debiendo quedar constancia de su recepción. En el caso de la víctima, el dispositivo se entregará preferentemente en el domicilio de la usuaria. Si esto no fuese posible, se hará en sede judicial o en la dependencia policial más próxima a su domicilio, atendiendo en la medida de lo posible a las sugerencias de la usuaria En el caso del inculpado o condenado, la colocación del dispositivo se realizará en sede judicial, en el plazo acordado por la autoridad judicial.
- Sistema de Seguimiento Integral en los casos de Violencia de Género (VIOGEN). El Sistema de Seguimiento Integral de los casos de Violencia de Género del Ministerio del Interior es una aplicación informática que sitúa a la mujer víctima de la violencia de género en el centro de un sistema que integra los conocimientos y recursos operativos, evalúa los riesgos para la mujer y protege más eficazmente a las mujeres que son víctimas de la violencia de género en todo el territorio nacional. El Sistema facilita el acceso al mismo a todas las instituciones implicadas en la protección de las mujeres víctimas. En VIOGEN están integrados las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado, algu-

titucions penitenciàries i les unitats de Coordinació i de Violència sobre la Dona del Ministeri de Sanitat, Servicis Socials i Igualtat. VIOGEN permet, a les Unitats de Coordinació i de Violència sobre la Dona en la Delegació i Subdelegacions del Govern a la Comunitat Valenciana desenrotllar la seua labor de seguiment dels casos de violència de gènere en el territori, així com la seua funció de traslladar tota la informació rellevant de què tinguen coneixement a les forces i cossos de seguretat de l'Estat, per mitjà de la inclusió de les corresponents incidències crítiques en el sistema.

- Estrangeria. La Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere; la Llei Orgànica 4/2000, de 11de gener, sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seua integració social; el Reglament de la Llei Orgànica 4/2000, aprovat pel Reial Decret 557/2011, de 20 d'abril; establixen un conjunt de drets i programes a què es poden acollir les dones estrangeres que siguen víctimes de violència de gènere i estiguen en territori espanyol, tant en el cas que estiguen en situació regular o irregular. El principal dret que se'ls reconeix és el de l'autorització de residència i treball. A més en el cas de víctimes en situació irregular no s'incoarà el procediment administratiu sancionador per trobar-se irregularment en territori espanyol (infracció greu) o se suspendrà el procediment administratiu sancionador que s'haguera incoat per la comissió de la dita infracció amb anterioritat a la denúncia.

La sol·licitud d'autorització de residència i treball per circumstàncies excepcionals de dones estrangeres víctimes de violència de gènere es tramiten en les Oficines d'Estrangeria de la Comunitat Valenciana.

Al seu torn les dones estrangeres víctimes de violència de gènere poden beneficiar-se d'alguns dels programes de retorn voluntari als seus països d'origen posats en marxa pel Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

b) La col·laboració amb les administracions autonòmiques i locals competents en matèria de violència de gènere per mitjà de:

- L'impuls de protocols de coordinació interinstitucional en el territori.
- El foment de convenis per a la millora de la coordinació i la col·laboració en el territori.
- La participació en els òrgans de coordinació interinstitucional.

c) El seguiment individualitzat dels casos de violència de gènere que es produïsquen en cada província i especialment en els casos següents:

- Qualificats de major risc.
- Aquells en què es produïsca una represa de la convivència, o la víctima haja sol·licitat deixar sense efecte la mesura cautelar de protecció al seu dia acordada.
- Aquells en què la dona estiga en situació d'especial vulnerabilitat.
- Els que siguen comunicats per la Delegació del Govern per a la Violència de Gènere.

El seguiment dels casos de violència de gènere inclourà, a més de la informació relativa a les mesures de protecció judicials, el conjunt de mesures administratives adoptades per a l'atenció i ajuda a estes. El seguiment s'efectuara a fi de conéixer si els mecanismes i les mesures existents per a protegir les víctimes de violència de gènere i els seus fills i filles estan funcionant adequadament.

d) Actuacions en relació amb les víctimes mortals per violència de gènere (dones i, si és el cas, els seus fills i filles).

– Cada vegada que es produïsca una defunció com a conseqüència d'una situació de violència de gènere, la Unitat ho comunicarà immediatament a la Delegació del Govern per a la Violència de Gènere pel mitjà més ràpid i de conformitat amb els models establits. Per a això, les forces i cossos de seguretat de l'Estat adoptaran les mesures necessàries per a garantir la immediata

nas policías locales, Fiscalía, Juzgados, Instituciones Penitenciarias y las Unidades de Coordinación y de Violencia sobre la Mujer del Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. VIOGEN permite, a las Unidades de Coordinación y de Violencia sobre la Mujer en la Delegación y Subdelegaciones del Gobierno en la Comunitat Valenciana desarrollar su labor de seguimiento de los casos de violencia de género en el territorio, así como su función de trasladar toda la información relevante de la que tengan conocimiento a las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado, mediante la inclusión de las correspondientes incidencias críticas en el Sistema.

- Extranjería. La Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género; la Ley Orgánica 4/2000, de 11de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social; el Reglamento de la Ley Orgánica 4/2000, aprobado por el Real Decreto 557/2011, de 20 de abril; establecen un conjunto de derechos y programas a los que se pueden acoger las mujeres extranjeras que sean víctimas de violencia de género y se encuentren en territorio español, tanto en el caso de que se encuentren en situación regular o irregular. El principal derecho que se les reconoce es el de la autorización de residencia y trabajo. Además en el caso de víctimas en situación irregular no se incoará el procedimiento administrativo sancionador por encontrarse irregularmente en territorio español (infracción grave) o se suspenderá el procedimiento administrativo sancionador que se hubiera incoado por la comisión de dicha infracción con anterioridad a la denuncia.

La solicitud de autorización de residencia y trabajo por circunstancias excepcionales de mujeres extranjeras victimas de violencia de género se tramitan en las Oficinas de Extranjería de la Comunitat Valenciana.

A su vez las mujeres extranjeras víctimas de violencia de género pueden beneficiarse de algunos de los programas de retorno voluntario a sus países de origen puestos en marcha por el Ministerio de Empleo y Seguridad Social.

b) La colaboración con las administraciones autonómicas y locales competentes en materia de violencia de género mediante:

- El impulso de protocolos de coordinación interinstitucional en el territorio.
- El fomento de convenios para la mejora de la coordinación y la colaboración en el territorio.
- La participación en los órganos de coordinación interinstitucional.

c) El seguimiento individualizado de los casos de violencia de género que se produzcan en cada provincia y especialmente en los siguientes casos:

- Calificados de mayor riesgo.
- Aquellos en los que se produzca una reanudación de la convivencia, o la víctima haya solicitado dejar sin efecto la medida cautelar de protección en su día acordada.
- Aquellos en los que la mujer se encuentre en situación de especial vulnerabilidad.
- Los que sean comunicados por la Delegación del Gobierno para la Violencia de Género.

El seguimiento de los casos de violencia de género incluirá, además de la información relativa a las medidas de protección judiciales, el conjunto de medidas administrativas adoptadas para la atención y ayuda a las mismas. El seguimiento se efectuara con el fin de conocer si los mecanismos y medidas existentes para proteger a las víctimas de violencia de género y sus hijos e hijas están funcionando adecuadamente.

d) Actuaciones en relación con las víctimas mortales por violencia de género (mujeres y, en su caso, sus hijos e hijas).

– Cada vez que se produzca un fallecimiento como consecuencia de una situación de violencia de género, la Unidad lo comunicará inmediatamente a la Delegación del Gobierno para la Violencia de Género por el medio mas rápido y de conformidad con los modelos establecidos. Para ello, las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado adoptarán las medidas necesarias para

comunicació als/a les responsables de les Unitats contra la Violència sobre la Dona, quan es produïsca algun d'estos supòsits, bé directament o bé a través del Gabinet de Telecomunicacions de la Delegació i Subdelegacions del Govern a la Comunitat Valenciana.

– La Unitat elaborarà un informe de seguiment per cada cas de víctima mortal. Per a l'elaboració del dit informe demanarà les dades necessàries dels recursos sanitaris, socials etc. En aquells casos que es considere pertinent i, en particular, en aquells casos de víctimes respecte de les quals constaren antecedents previs per violència de gènere, es convocarà una reunió de coordinació, amb els organismes o les institucions que hagueren intervingut, com ara: forces i cossos de seguretat, Servicis Socials, Servicis Sanitaris, ministeri fiscal, Jutjats, organismes d'Igualtat, etc. La reunió de coordinació té com a objectiu, conéixer i analitzar el funcionament de les mesures i dels recursos utilitzats, en cada cas, per la víctima, als efectes de previndre futurs casos de violència de gènere. La reunió serà convocada pel subdelegat del Govern corresponent a la província on haguera tingut lloc el fet. La reunió se celebrarà normalment en la seu de la Subdelegació, sense perjuí de la possibilitat de celebrar-la, si es considera oportú, en el municipi on s'han produït els fets.

e) Informar la Delegació del Govern per a la Violència de Gènere sobre les Dones que han sigut ferides greument (han requerit ingrés hospitalari) com a conseqüència d'una agressió per violència de gènere. Per a complir esta actuació, les forces i cossos de seguretat de l'Estat hauran d'informar les unitats de la dita circumstància en les condicions previstes per als casos de víctimes mortals. En els casos que siga necessari, les unitats podran demanar informació, sobre l'evolució clínica i el temps previst d'hospitalització de les víctimes.

f) La participació en les campanyes d'informació, sensibilització i prevenció de la violència de gènere.

g) La col·laboració en el desenrotllament d'actuacions en l'àmbit educatiu i específicament en la implementació del Pla Director per a la Convivència i Millora de la Seguretat en els centres Educatius i els seus entorns.

h) La col·laboració en la formació i especialització de professionals, especialment fomentant el coneixement dels recursos estatals existents en el territori per a l'atenció a les víctimes de violència de gènere.

i) Col·laboració en qualsevol altra actuació que li encomane la Delegació del Govern per a la Violència de Gènere.

Per al desenrotllament de les seues funcions, les Unitats de Coordinació i de Violència sobre la Dona, podran demanar informació de les fonts següents:

1. Sistema de seguiment integral dels casos de Violència de Gènere, del Ministeri de l'Interior.
2. Registre Central de protecció a les víctimes de violència domèstica, del Ministeri de Justícia.
3. De les forces i cossos de seguretat de l'Estat.
4. Altres administracions en virtut dels instruments de col·laboració subscrits en el present protocol.

garantizar la inmediata comunicación a las/los responsables de las Unidades contra la Violencia sobre la Mujer, cuando se produzca alguno de estos supuestos, bien directamente o bien a través del Gabinete de Telecomunicaciones de la Delegación y Subdelegaciones del Gobierno en la Comunitat Valenciana.

– La Unidad elaborará un informe de seguimiento por cada caso de víctima mortal. Para la elaboración de dicho informe recabará los datos necesarios de los recursos sanitarios, sociales etc. En aquellos casos que se considere pertinente y, en particular, en aquellos casos de víctimas respecto de las cuales constaran antecedentes previos por violencia de género, se convocará una reunión de coordinación, con los organismos o instituciones que hubieran intervenido, tales como: fuerzas y cuerpos de seguridad, Servicios Sociales, Servicios Sanitarios, ministerio fiscal, Juzgados, Organismos de Igualdad, etc.. La reunión de coordinación tiene como objetivo, conocer y analizar el funcionamiento de las medidas y recursos utilizados, en cada caso, por la víctima, a los efectos de prevenir futuros casos de violencia de género. La reunión será convocada por el Subdelegado del Gobierno correspondiente a la provincia donde hubiera tenido lugar el hecho. La reunión se celebrará normalmente en la sede de la Subdelegación, sin perjuicio de la posibilidad de celebrarla, si se considera oportuno, en el municipio donde se han producido los hechos.

e) Informar a la Delegación del Gobierno para la Violencia de género sobre las mujeres que han sido heridas gravemente (han requerido ingreso hospitalario) como consecuencia de una agresión por violencia de género. Para dar cumplimiento a esta a actuación, las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado deberán informar a las Unidades de dicha circunstancia en las mismas condiciones previstas para los casos de víctimas mortales. En los casos que sea necesario, las Unidades podrán recabar información, sobre la evolución clínica y el tiempo previsto de hospitalización de las víctimas.

f) La participación en las campañas de información, sensibilización y prevención de la violencia de género.

g) La colaboración en el desarrollo de actuaciones en el ámbito educativo y específicamente en la implementación del Plan Director para la Convivencia y Mejora de la Seguridad en los Centros educativos y sus Entornos.

h) La colaboración en la formación y especialización de profesionales, especialmente fomentando el conocimiento de los recursos estatales existentes en el territorio para la atención a las víctimas de violencia de género.

i) Colaboración en cualquier otra actuación que le encomiende la Delegación del Gobierno para la Violencia de Género.

Para el desarrollo de sus funciones, las Unidades de Coordinación y de Violencia sobre la Mujer, podrán recabar información de las siguientes fuentes:

1. Sistema de seguimiento Integral de los casos de Violencia de Género, del Ministerio del Interior.
2. Registro Central de protección a las víctimas de violencia doméstica, del Ministerio de Justicia
3. De las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado
4. Otras Administraciones en virtud de los instrumentos de colaboración suscritos en el presente protocolo.

E. DIAGRAMES INTERVENCIÓ

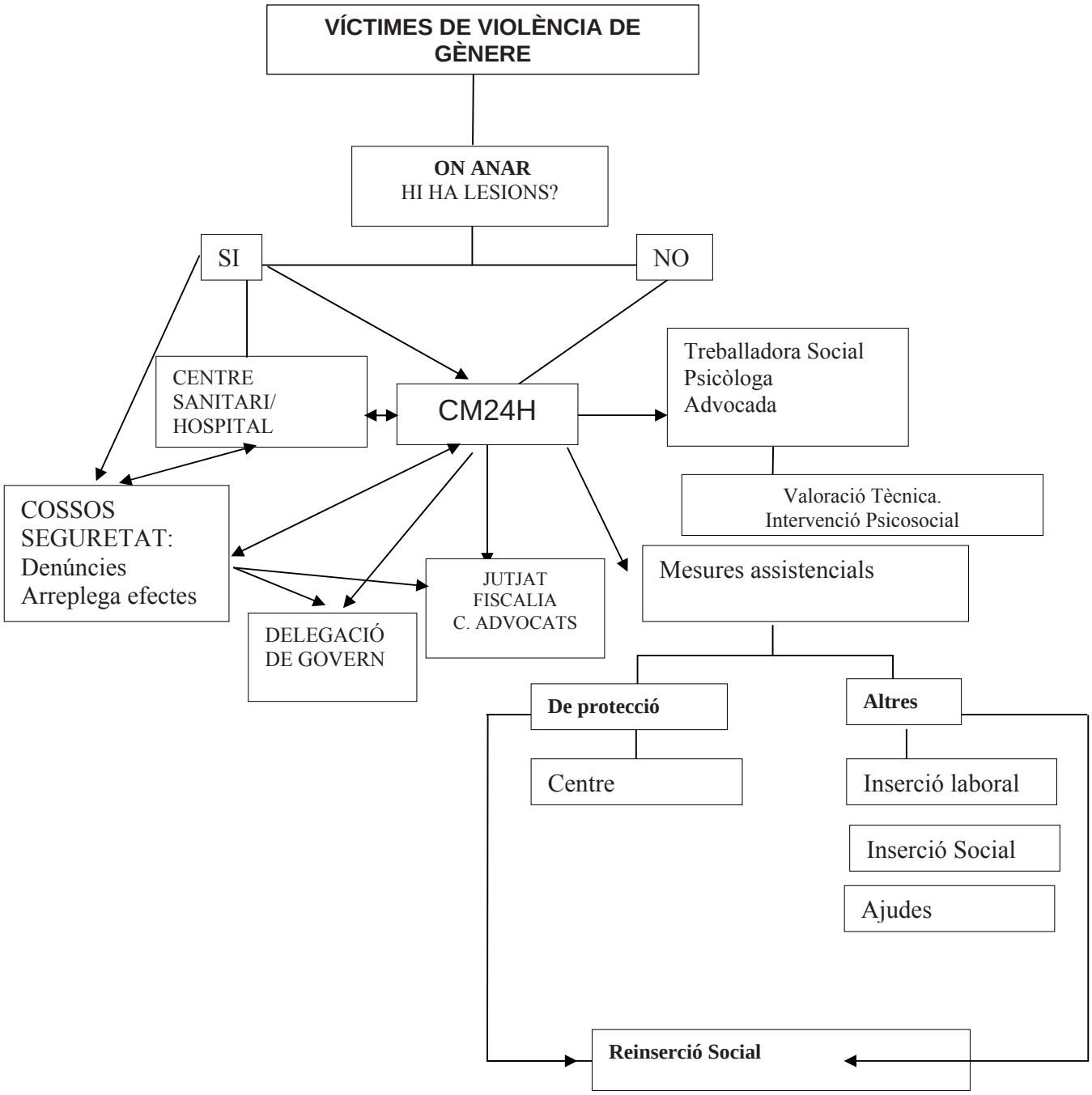

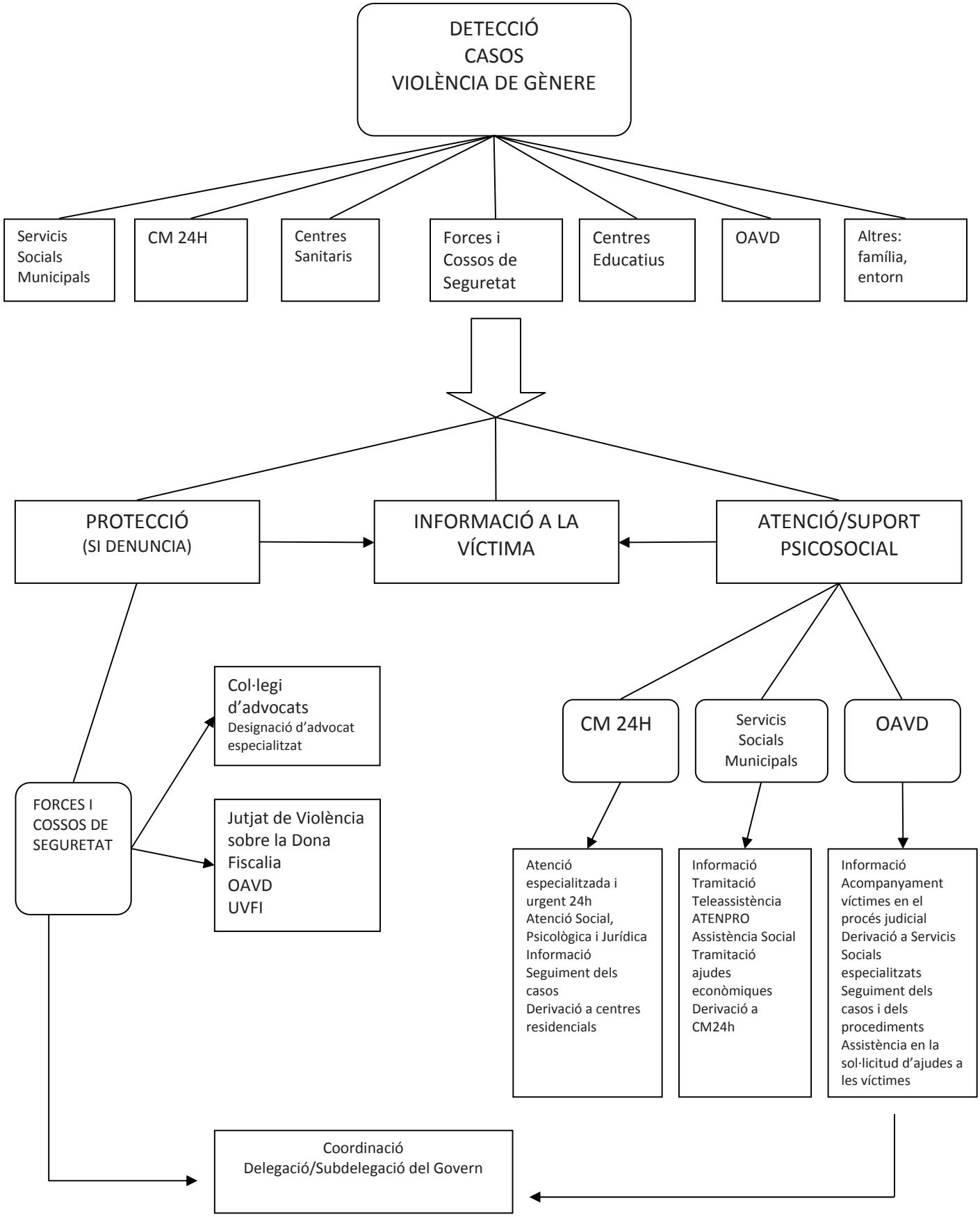
DETECCIÓ CASOS VIOLÈNCIA DE GÈNERE
Servicis Socials Municipals
CM 24H
Centres Sanitaris
Forces i Cossos de Seguretat
Centres Educatius
OAVD
Altres: família, entorn
PROTECCIÓ (SI DENUNCIA)
INFORMACIÓ A LA VÍCTIMA
ATENCIÓ/SUPORT PSICOSOCIAL
Col·legi d'advocats
Designació d'advocat especialitzat
FORCES I COSSOS DE SEGURETAT
Jutjat de Violència sobre la Dona
Fiscalia
OAVD
UVFI
CM 24H
Servicis Socials Municipals
OAVD
Atenció especialitzada i urgent 24h
Atenció Social, Psicològica i Jurídica
Informació
Seguiment dels casos
Derivació a centres residencials
Informació
Tramitació
Teleassistència
ATENPRO
Assistència Social
Tramitació ajudes econòmiques
Derivació a CM24h
Informació
Acompanyament víctimes en el procés judicial
Derivació a Servicis Socials especialitzats
Seguiment dels casos i dels procediments
Assistència en la sol·licitud d'ajudes a les víctimes
Coordinació
Delegació/Subdelegació del Govern

E. DIAGRAMAS INTERVENCIÓN

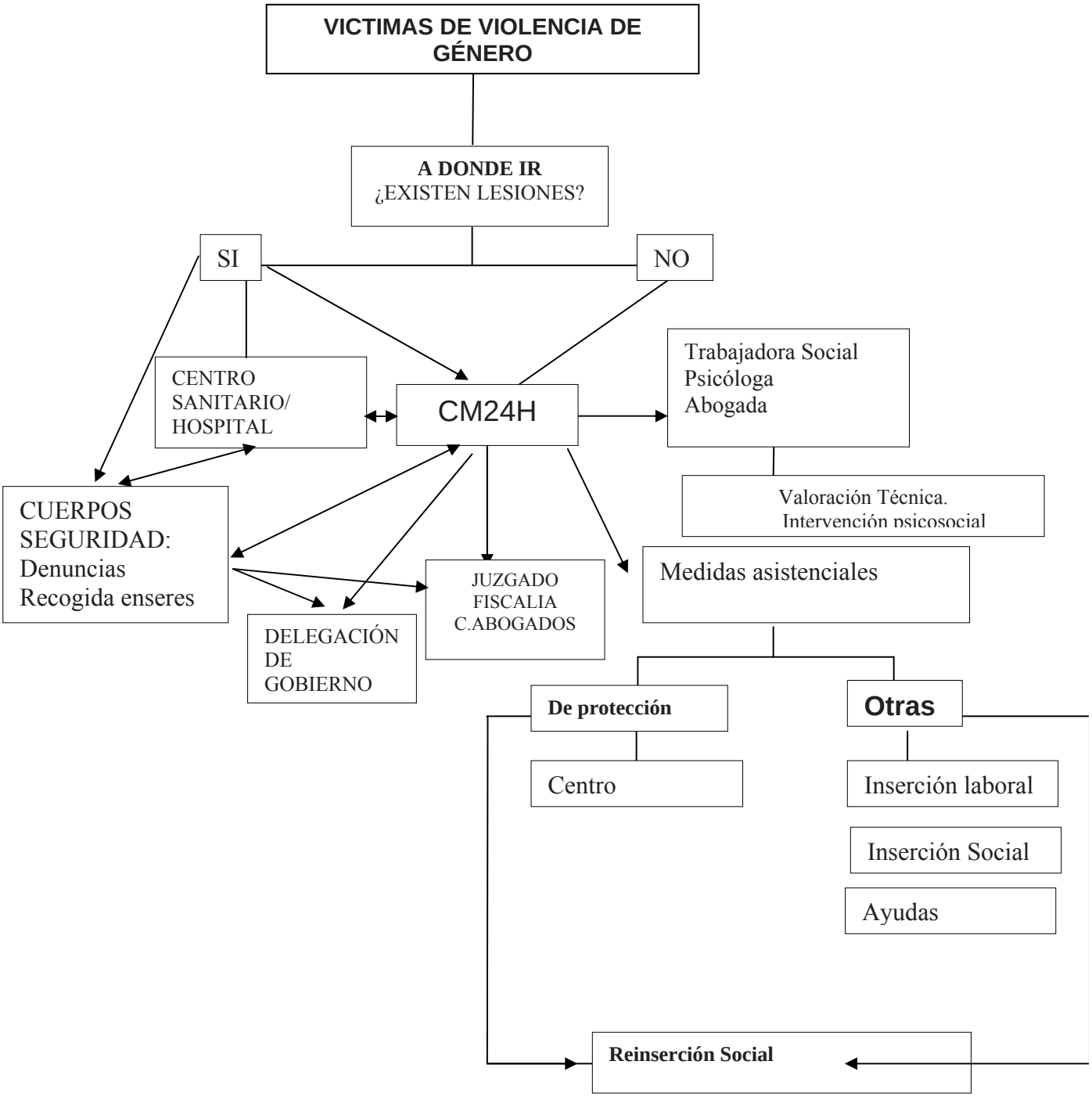

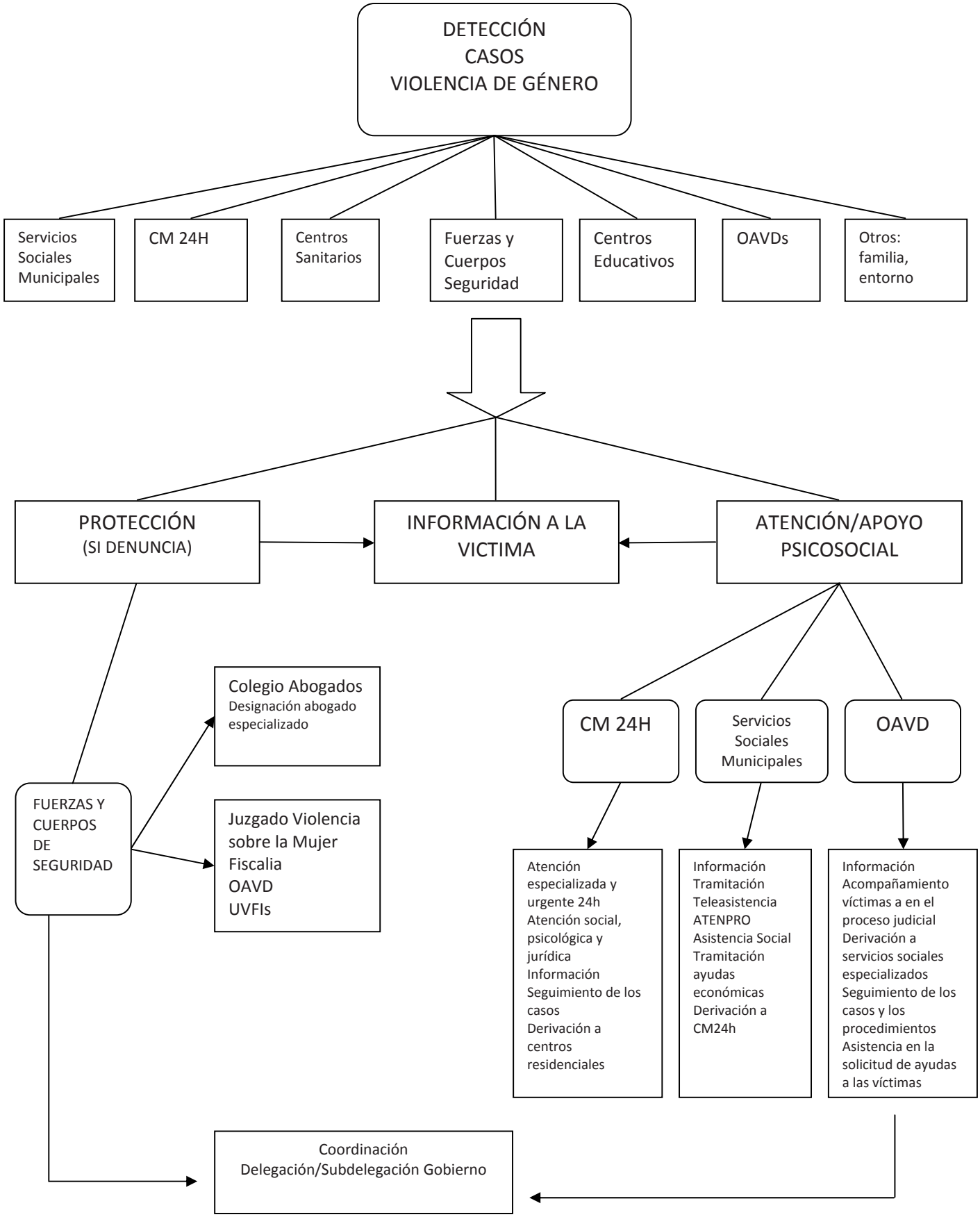
DETECCIÓN
CASOS
VIOLENCIA DE GÉNERO
Servicios Sociales Municipales
CM 24H
Centros Sanitarios
Fuerzas y Cuerpos Seguridad
Centros Educativos
OAVDs
Otros: familia, entorno
PROTECCIÓN
(SI DENUNCIA)
INFORMACIÓN A LA VICTIMA
ATENCIÓN/APOYO PSICOSOCIAL
Colegio Abogados
Designación abogado especializado
FUERZAS Y CUERPOS DE SEGURIDAD
Juzgado Violencia sobre la Mujer
Fiscalia
OAVD
UVFIs
CM 24H
Servicios Sociales Municipales
OAVD
Atención especializada y urgente 24h
Atención social, psicológica y jurídica
Información
Seguimiento de los casos
Derivación a centros residenciales
Información
Tramitación
Teleasistencia
ATENPRO
Asistencia Social
Tramitación ayudas económicas
Derivación a CM24h
Información
Acompañamiento víctimas a en el proceso judicial
Derivación a servicios sociales especializados
Seguimiento de los casos y los procedimientos
Asistencia en la solicitud de ayudas a las víctimas
Coordinación
Delegación/Subdelegación Gobierno